Kemal Özer

yaralı karanfil

] kırmızı (

YARALI KARANFİL

KEMAL ÖZER

YARALI KARANFİL

(Toplu Şiirler)

1959-2008

ISBN 978-975-8855-24-7

KEMAL ÖZER / YARALI KARANFİL

1. Baskı: Kırmızı Yayınları. Ekim 2009, İstanbul

Genel Yayın Yönetmeni:
Fahri ÖZDEMİR

Kapak Tasarımı:
Serap AKÇURA

Dizgi: Kırmızı Yayınları
Baskı ve Cilt: Can Matbaası
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi Kat: 3 No: 7 Topkapı - İSTANBUL
Tel: 0212 613 10 77 – 613 15 47

© Kırmızı Yayınları. 2009, İstanbul
Bütün hakları saklıdır.

Kırmızı Yayınları
Refik Saydam Cd. Akarca Sk. No: 41 Tepebaşı/Beyoğlu – İSTANBUL
Tel: 0212 253 53 25
www.kirmiziyayinlari.com

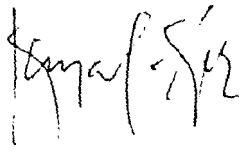
Kırmızı Yayınları bir OPUS LTD. ŞTİ. kuruluşudur.

KEMAL ÖZER

YARALI KARANFİL

(Toplu Şiirler)

1959-2008

GÜL YORDAMI

Birinci basım: 1959, Yeditepe Yayınevi
İkinci basım: 1985, Can Yayınları
Üçüncü basım: 1989, Yordam Yayıncılık
Dördüncü basım: 2000, Yordam Kitapları
Beşinci basım. 2000, Yordam Kitapları

MERYEM

elini tutmadı onların da hiç kimse
kelimelerden başka

meryem üçüncü kadın sağdan girince
kudüs'ten beri ateşli ağzında sigara
ilk görenler haykırıyor yüzüne karşı
onun tuttuğu yerden bacaklarını

sormakla yakınız meryem'i çocuklardan
çay ile sırmalamış saçları altın
suya iner gölgesi bir ev aklında
merdiveni kudüs yönlü balkonu da

MERMERLERİ GÜNÜMÜZE KALAN KADINLAR

gül kokan odalarda aynalara karşı
hakkını vermişler beyazın
mermerleri günümüze kalan kadınlar
dövme tenli kıvırcık dudaklı
bir köle sabaha kadar yataklarında
utanarak yazdığı eski kitapların

LEYLÂ

taşlığına uzanmış zayıf terliklerinin leylâ
ay gibi leylâ gibi ay gibi leylâ
arkası budala memeleri orta budala
kimsenin kimseye git demediği leylâ
inmiş yukardan kirlenmiş ağızları yangında
yeninin yeni olan gözlerine sokulgan
ayakları adımlı saçları taşkın sokulgan
vardıkça leylâ soğuklara seğirten adamlar
her biri bir başka günle karşı duvarda
gözlerine kadar yorgun adamlar
gözleri ne kadar yorgun adamlar

KADIN YAKINLAMASI

ateşine tutmuş bakılanları
bir camın ardında kadın
bir yatağın ardında kadın
değdi değecek halıya ayakları

kuşun uçmak istediği halı
öğleden sonraya yağmurlu sabahtan
yanında olmak da kadından
bir o kadar azaltır sabahlığı

ödevi uyanık durmak belirsiz bakışlarla
yorganın bir ucunda saklı
ödevi öpülmek olan kendi avucunda

saçlarına duruyorum onda bıraktığı
kaç yıldır topuğuna düşen gölge
akşam günlerinin sorumsuz kadını

KIYI

ilerleyen o ilerleyen onun akşamı
haliç'te bir adam ve bir kayıkta
adını mı kullanıyor kalabalığın
böyle nasıl duruyor ıssız ayakta
ve durmaya zorluyor koskoca bir anlamı

durmaya zorluyor çünkü maraş'ta
bir kadın bir çocuğun acılarını
gözlerine doluyor gözleri maraş'ta
ve sonsuz bölümlerle kadınlığını
çoğaltmaya gidiyor şimdi maraş'ta

bir kadın bir adam sanki asılı
gitsinler gelsinler diye boşlukta
birbirini duyana kadar ağızları
bir adam bir kadın sanki yatakta
karşınızda sanki bir aşk sabahı

GÜL YORDAMI

herkesin başladığı onlar için bir gün
uzatılmış bütün iskemlelerden ayakları
herkesin yolunda onların ayakları
onlar yüzler binler düşmek zorunda olan

kapılarının önünü suluyor aylardan Pazartesi
sarışın kara kumral saçlardan kadınlar
hiç güzellikleri olmadı bakılsa anlaşılır
silâhtandır onların ağlaması bir gün

kuşlar mıdır onlar ki ellerinin altında
her kanatları ayrı haber
çay evi kapısından tanıyorum girer girmez
kalabalık oluyorlar daha ilk bakışta

şu bizim beğenmediğimiz korku
savaşırlık için onların açılan bir gül aralarında

L L L
â e i

kimseye aldırdığı yok
şapkalardan bir şapka
denize doğru arkası

bana mısın demiyor
günde yirmi öğün asılsa
şapka değil kıral şapkası

boyunlarınız için dikkat
olanlardan biri de kıral
lâle yetiştirmeye meraklı

KIRALIN ADAMLARI

siz bir kıraldınız nasıl hatırlamam
koyacak yer bulamayan ellerine
adamlarının sırtından başka
kıraldınız olmasın mı o kadar da

deniz sizindi düşüp düşüp sarılmalar denizi
ay durduğunda gecenin bir yanına
saçlar varmak üzereyken öteki saçlara
sizindi yan yana uyumak gecesi

kan ise yiğittir bütün bilinenlerden
el ile koymuş gibi yanına vardığınız
nasıl hatırlamam siz bir kıraldınız
adamlar aktı şehrin çeşmelerinden

HALKLI

çizdim yalnızlığıma bir koyu halk getiren
en acı gözleriyle duvara o aslanı
her bakışta bir onulmaz çılgınlığı sürdüren
aslanların bu en fazla kalabalık olanı
üstüne aşk vuranı gördüğü her dişiden

kurtarsın diye çizdim tutsak çadırlarından
tüylerinde o uzun o kara afrika'yı
her biri bir ölüm gözüyle hatırlanan
güneşte bırakılmış dövülmüş omuzları
kurtarsın diye çizdim soylu acılarından

soylu bir bakıştır o damları arkasında
ay gibi ıssızlanan tertemiz bir akşamın
düşer en beyaz gergefe kızlar ağladığında
toprağa düşer gibi en güzel gülü kanın
bir tükenmez bıçaktır sırtımın ortasında

SONUNA KADAR GİTMEK İSTİYORUM ADAMI

adımını atar atmaz "kurtuldum sokağı"
ilişkin bir gülmektir gibi gözlerine
kaldığı günden beri adamın cebine
onluklar onluklar çay paraları

bu da portakal işte parasızlıkla alındı
ellerini boyuyor kimin tutarsa kan
bu da kan portakalı işte iskenderun'dan
onunla ayakta duruyor adamın bir yanı

şimdi gitse kimbilir hangi kadına
kimbilir neden sonra varacak ayakları
vakti daralmış bir kadın bütün anlattıklarına

şimdi gitsem elimde onun bıçağı
uzanıp kesmek için bir tutam saçlarına
keser gibi ortasından yatırıp sıcağı

ELMA YEMEK KONUŞMAK

elma yemek konuşmak bir şehri durmadan
nice bırakıp gitmeler gökyüzleri kalabalık
silâhlar atılır kuşlar geçer sürüyle kuşlardan
büyükbabam eski adam kapıda şu kadarcık

eski sarhoş içilen dökülen eski şarapların akşamı
onu en gür yerinden birkaç kere yaşadım
bir evin karanlığı birkaç odası
boğazlanmış yanıyla kapıya birkaç adım

AĞIT

Kardeşim Fahri'ye

annem mi bir kadın
geciken bir kadın gece yatısına
ölüm kendini göstereli babamın saçlarından
günübirlik bir kadın
üsküdar'la istanbul arasında

babamdı sakalıydı babamın
bir akşam göle batırdı
çıkmamak üzere bir daha
hepsi de ekmek kokardı
sayısı unutulan parmaklarının

akşam bir attır bütün ülkelerde
serin esmer bir attır
terkisine çocukların bindiği

ÖLÜ İÇİN ŞAFAK

kanat mı vururlar o çıplaklığın üstünde şimdi
neler katan neler sürdüren en yetişkin sözleri

adı bir araya gelmekle anılan aramızda
kalabalığı biten ışığı azalan yıkılan perdesi

hiçbiri yok sığınalım o kelimelerin
kaçalım o kelimelerden hiçbiri

hiçbiri değil şimdi bize düşen
tutmaktan başka bıraktığı denizi

vurmuş bir kere en yalın ayaklarına
sokaklar nasıl vurmuşsa en yavuz zinciri

LAR LER

bir o mu bırakmış yıldızlarını damlara
avutmaya çıkmış dağ başlarını
bir o mu silâhın çamurunda yatan
elinin parmakları yüreğine doğru

öldüğü gün kadar kimse güzel olmadı

PERÇEM

açılmış bir uykudur gözleri masada
çocuğun böyle baktığı harita
kusacak gibi olduğu korkudan
en yakın elini tutmasa annesinin

ölmüşler çizgileri çizilmiş ne bilsin
ölmüşler ölüme arkalarını dönerek
çizgileri çizilmiş kızların ardahan'ın
gözleri görünmez olunca uykudan ağlamaktan

kan mı geçmiş artık bu kadar beyaz
taşlar örtüler bu kadar beyaz
kan mı geçmiş aydınlığından sokakların
çocukların bulaşmış bu kadar ellerine

her çocuk bir şehrin saat kulesi
içinde cambazlar sallanıyor ölüme
ölüm saatlerinin korkunç kulesi
bir ayağı annesine bir ayağı ölüme

YAKINLAMA

öpüşlerimiz mi oluyor o çocuk
geliyor yaz günleri bulvara
seni şaşırırım sevmemi şaşırırım
dursa ne vakit aramıza
onun gözleri böyle karanlık

onun gözleri bitmek bilmiyor
uzaktan uzağa denizsiz bir gemi
kalkıp iniyor akşamları bulvarda
saçları da bir o kadar yalnız gözleri mi
hazırım saçlarının da yolcusu olmaya

kırmızı bir ışıktır bizim öpüşlerimiz
delice vuran vakitli vakitsiz vuran
kırmızı bir ışıktır aydınlatan kanı
bir çocuğu kaldırır gibi uykusundan
öğretir gibi ona paylaşılmaz olanı

ANI

düşeceğimden korkarım ne vakit
bir ev görsem denize koşan

o da korkardı

SENİ ANMAKLA ARTIYORUM

korkak değilim umutsuz değilim bundan böyle
değiştirdim sana yaraşmayan günlerimi verdiklerinle

sana yaraşmayan ne varsa bir bir çıkarıp attım
yeller esiyor şimdi o büyük karanlığımın yerinde

geldin kutsal bildiklerimi yeniden tanımladın
ülkemi bir bakışta bağladın güzelliğine

en varılmaz yerlere vardırdın ellerimi
en gizli denizleri açtın gemilerime

sensin artık adı bir dönülmezliği çağıran
kelimeleri ölümsüz kılan şiire

AYLI KARANLIK

saklı tuttun saklı tutmanı sevdim
en karanlığa açılan kapını sevdim
yüzümü döndürmek için az mı
denizler dalgalar az mı yangınlar bulutlar
geldi savruldu üstüme geldi yıkıldı

bir nice batık taşlara gemilerim
yıkılmış ağaçlara bir nice gölgelere
gemilerim dedi beni alır götürür
onun kıyısına bırakır onun ülkesine
koskoca bir uykununardında
bir ormanın ardında karıncaların

olmadı mı en çok onu sevdim
saçlarını kurutmaya yaz güneşi
olmadı mı ellerini sevdim gülüşlerini
ateşler yaktım ısındım karanlığında
yoluma çıktıkça gözlerinin akşamı
ne ürkek ne büyük olduklarının akşamı

sevdim çağrıladım ben seni gece
günler yalnız oldumun kıyılarında
aydınlığı sürüp giderken yan yana gelmelerin
dedim elleri kimbilir kimin elinde
saçları dudakları kimbilir kimin

KARANLIĞA SAYGI

uzak olmak bu benim dediğim
aramızda vazgeçilmez bir ilgi
seni ne vakit öpsem yakın değilim
düşman mı gösterir yan yana gelmemizi
o giysiler onları birer birer giydim

görmemek gibiyiz bir daha aynı ili
aynı yabancılarız açılan sonsuzluğa
arkamızda bir damın bütün kiremitleri
kaçırılmış bir tren soluk soluğa
öldürmenin saat dokuz treni

yüzümün bu yanına bıçaklar değmeli
yüzümün bu yanı seninle gölgeli
ne varsa korkuyorum sana yeterli
sana yönelmiş atının dizginleri
benim şehrim atsız dolaşmanın ilk şehri

BİTMEK BİLMEYEN

en aşırı yüzünü gördüm ben senin
bir bıçak gibi duran güneşler uğrağında
kimbilir neden düşmüş ve nasıl o kumlara
ölümleri olmaya belki de bir şeylerin

yürüdüm yanı başında günlerinin
gecene uyguladım bir çocuğu yeniden
bir çocuğu atlarına kadar gözlerinden
mavi ölümlü atlarına kadar ülkemin

söylemekle küçülmüş sessizliğin adını
ne vakit öpsem bir boşluktur ağzın
yarıda bırakmıştır kimbilir kimin adını

yürüdükçe sonu yok yanına varmanın
sen şimdi kimbilir kimin çılgınlığı
türküsü kime vuran bırakılmış olmanın

AV VE GEZİNTİ

yoluna bir adam mı çıkıyor öldürmenin
kalmazlığa itilmiş artık ondan sonrası
bir anda yok oluyor annesi amerikası
bakmasıyla soğuğa o ölü gözlerinin

sonuna varır varmaz ya da bir gezintinin
artık yürümez olan incecik bacakları
taşlara taş çıkartan dönülmez ve kaskatı
ağlayışlar ağıtlar serptiği camilerin

yüzüne bakıyoruz kana batmış yarısı
adı hiç çağrılmamış uzakta bir başına
fışkıran sessizlikte yatışmış korkuları

bembeyaz bir tüy eksik o yüzden şapkasında
vurmuş yanına gidememiş bembeyaz bir hayvanı
sarsılması bizde kalan düşmesi başkasında

GÜNÜN SONUNDA HİÇBİR ŞEY

Onat'a

evlerin masaların her sabahki denizi
çay bir küçülen adamdır ağzınıza değdikçe
bir de onunla var boğulup gitmek denize
aklınızda tutarak en güzel gülmenizi

her güneş bir avcı çantasında gelmeli
kıyısında ormanın nasıl çiçeklenmişse
getirmek bir adamdır çünkü getirdinizse
her sabah bir masaya o değişmez öğleyi

o değişmez sokaklara sonra nasıl başlanır
akşama çarşılara simit aldığınız bir cama
umınadığınız bir adam şapkasını çıkarır

sonra nasıl yanınıza alışkın adımlarla
alışkın olmadığınız bir adam yaklaşır
geceyi saklamıştır yüzünün arkasına

OTAĞ

sen benim korkum musun uyuyup uyanmayan
sorulsa nerden nasıl günlerin yatağına
düzelmez kıvrımıyla bir daha kalkmamanın
kaşlarını getiren çizilmiş bir adama
bir tutup bir çekerek yüzünü yargıçların

yüzünü sana borçlu her akşam bir kadının
korkuma çıplaklığı beyazlığı yakışan
sen benim dargınımsın sevişme otağına
babası aşk bıkkını annesi buzlu camdan
kaç kereler diz çökmüş diz çökmüş yalvarmaya

ya da bu ilk ölüsü elimdeki bıçağın
havamda kelimeler onun kelimeleri
bana da silâhı var ona gelen düşmanın
sen beni suya iten incecik yaz öğlesi
yangınını öğrettin açtığım her yaranın

sen bana bir yakınlık bir ateş yakınlığı
kendi kendine yanmış kimseyi ısıtmayan
desinler ona kaçtı bırakıp yalnızlığı
daha hiçbir kaçağın işlemediği suçtan
alarak şapkasını sonsuzluğa asılı

ÖLÜ BİR YAZ

Birinci basım: 1960, kendi yayını
İkinci basım: 1985, Can Yayınları
Üçüncü basım: 1989, Yordam Yayıncılık
Dördüncü basım: 2000, Yordam Kitapları
Beşinci basını: 2000, Yordam Kitapları

ayaklarının ucunda ölü bir yaz
kanatlarını kaldırmayan kuşlar gibi
akmayan ırmakların soğuk alnı üstünde
bulanık bakışlarla şimdi bizim olan

yüzümü sarartıyor hüzün
ölü tanrılardan biri

UÇURUMLU IRMAK

sorulsa biz çağırdık suları bu ırmağa
gizli uzun bir avda kanlarıydık çalışan
çizilmiş ormanıydı çadır kapılarına
bir geyik bize doğru kendini aralayan

ne yapsak hiç bitmeyen bir avın gösterdiği
bu tüyler aramızda kimbilir kime komşu
uğruna bir zamanlar o tutsak düştükleri
yalnız kendi sesiyle bir şehrin konuştuğu

kendi denizleriyle yalnız kendilerinin
kurdukları tapınak bir kapının ardında
türküsüydü onlara öteki denizlerin

sorulsa biz çağırdık onları boğulmaya
eksikli yanlarına o hiç tamamlanmayan
o hiç geri dönülmez uçurumlu ırmağa

KADIRGA

karanlığı bıraktım benim değil bu rüzgâr
artık yol almıyorum şafağında suların
kıyısı kıyım değil dışındayım zamanın
çözdü yelkenlerimi iplerinden yıldızlar

şimdi bir gökyüzüdür o bizans çarşıları
saraylarla avlarla kölelerle yan yana
köleler ki uzanmış her biri bir şafağa
her biri bir ağıtın vazgeçilmez uğrağı

o kırallar o gülen miraslı geniş yüzler
kutsal diye tapınak kurdukları o saygı
çürümüş gövdem bile onları anıp titrer

çoğalır bana varan beni aşan bu anı
çoğalır beni sana bir deniz evreninden
ölüme baş eğmeyen ölülerin rüzgârı

BİR TUTSAĞIN HARİTASI

aşamam surlarını bir daha o günlerin
bir daha yolum düşmez öpüşme çığlığına
görsem bile inanmam leda'yı kuğusuyla
artık çizgileri yok ülkemde o güneşin

tutsaklığa çağıran türküsü kemiklerin
yürüyen yalnız odur sırnaşık adımlarla
yalnız zafer ve ölüm gençlikleri yan yana
yan yana tutkuları toprakla iskeletin

azalırken ışığı mumların kalçamıza
alınmaz kalelerde aşılmaz denizlerin
sakladığı hazine süresiz aydınlığa

ölüm ki bayrağıdır hâlâ o kalelerin
hâlâ sürüp dururlar izlerini rüzgârda
korsan ateşlerinde o altın hazinenin

DÖNERGÜN

nerdeyse sabah olur ışığa çıkar orman
kılıcının ucunda yıllardır sakladığın
avlu değil çıkılan şimdi açılsa kapın
şimdi yalnız ormandır görünmeye ardından

adı kaçaktır şimdi sende ne varsa aşktan
şehre kadar ne varsa ürkütüp gözlerimiz
her gün aynı mavinin aynı dama sebepsiz
getirdiği bir bulut sakallar çizip duran

baktığın sarmaşıklar kaç yıldır senin bana
o ne vakit uyusak uykuya doğru olan
bırakıp gidiyorum çoğalırken duvarda

götürdüğüm bu rüzgâr ormana doğru burdan
senindir biliyorum uykumun saçlarında
ışıkla başlayacak ışıkla biten düşman

BAÇ

sevişen biz değiliz sanki göz kapakları
sanki ilk aydınlıkta bırakıp gidenlerin
aramızda yer alan adını o gölgenin
silemez hiçbir şafak sevişme sonraları

sanki atılan kurşun bizi bulur gecede
bize büyür ormanı o uzayan çanların
sanki biz yan yanayız aramızda o yangın
o bir daha yakılan sorumsuz gövdemize

en büyük yalnızlığı göz göze gelmemizin
o her eğilişimde dünyamızın bir yeri
bırakılmaz bir yeri bırakıp gitmek için

ne kadar geciktirsek sanki o kadar erken
ne kadar geciktirsek bir şeyin eksilmesi
yarım kalan bir güneş sanki biz öpüşürken

Lİ .

şimdi ne kadar dursa o da bir cumartesi
şehirden trenlerle ayrılıp tek başına
onun da bir karanfil en uzak duruşunda
akşamın ilerleyip suların çekildiği

uçurulmuş oluyor karanlığa bir yeri
ürkek yaşamamızda bu kaçıncı güvercin
kıyısından geçmemiş çizgisi hiç kimsenin
kimseye yön tutmamış o deniz işareti

trenlerle ayrılıp o beş günlük duvardan
altıncı günümüze ödenmiş hüzünleri
bir bir alıp getirmek tükenmek usanmadan

bir atın beni onda yaşayan tunç yelesi
ıssız cumartesiler onu bende yaşayan
bizde ne varsa aşktan bir ağıt en güzeli

UĞRAKSIZ

demek ki sen değilsin dört yıldızlı bir akşam
albayın ay çıkarıp at salıp yolladığı
demek ki senin değil kalelerde yorgunsam
köprüleri atılmış o ırmak akıntısı

kaçaklık günlerimin sevip silâhladığı
bir bakış sularında ne çok yıkandı durdu
neler taşıdı heybem av teri yel kırığı
üzengisiz taylardan süvari çabukluğu

izimi sürenleri izlerine getiren
o rüzgâr senin değil bıraktığım ateşin
az önce dağ başında ürküp ayak sesinden

yüreğimde en yeni korkusuyla güneşin
yangınıyla arkamda kaçsam o taş günlerden
bir sabah sana varsam varılan sen değilsin

BİR DUVAR KABARTMASI

o sebepsiz dalgınlık ansızın aramızda
öpüşleri durduran o duvar kabartması
mavi yarım bir yele soğukta ay altında
bir yorulmaz ürkek tay kıvılcım uzantısı

aramızda açılan o kapı karanlığa
şarabımız ansızın bulanık küskün acı
uzaklaşsa ne kadar her vakit aklımızda
ne kadar hançerinden kaçılsa akşamları

gölgesini düşüren bir savaş o kanlara
tutsak eden bir duvar bırakıp dönenleri
o bizim her ağızda kişneyen atımızla

artık çıkılmaz olan bir şehir onun şehri
eğilsek onun yüzü eğilir artık suya
uğrağı bizde kalan yok edilmez süvari

YAZIT

çürüyen bir yanıyız çocukların biz şimdi
her akşam biraz daha işaretli ve esmer
saçımıza rüzgârın korkular gizlediği
yolcusu olduğumuz o ırmak bir vakitler

batırmış biraz daha her akşam yelkenini
geçtikçe silâhlanmış ölümden savaşlardan
ardında kaldığımız eski dalgın bir gemi
serüveni günlerce sürüp giden bir korsan

şimdi o kaleleri yan yana gelmemizin
dokunsam dağılacak ıssız haritalarda
şimdi o kuşatmalar surlarını bir şehrin

yeniden başlamamız o dingin uzaklığa
gün olup kıyılardan kopması denizlerin
vardığımız o ülke bütün kapılarına

ÖLÜ BİR YAZ

seni diriltemez su başlarındaki sabah
gök seni diriltemez kuşlar av boruları
çarpık işaretlerle kanı delen o silâh
çağrılsa yoktur artık onların günbatımı

dönüş yok artık sana ırmaklı izlerinden
denizine hiç kimse gemiler uğratamaz
balıklar çevrintiler gökyüzü akıp giden
sürüklenmiş bir ceset artık o ölü bir yaz

seni şehrim bir başka denizlerde yıkanan
diriltemez ne kadar koşsam güneşlerine
yağmurlarına insem bin yıllık sokaklardan

yıkıntımı vur çoğalt gölgemi o taşlara
erişsin çizgisine bir başka karanlığın
bir başka şehir çıksın her akşam dağlarıma

AĞIT SONRASI

senin bana bakışın o ne vakit ışısa
her yanım ay altında çılgın barut kesiği
vurur bozgunlarımı yankısız karanlığa
ülkesinden atımın sürer çıkarır beni

saplarına yağmur inmemiş sığ ekinleri
o gölleri kışkırtmak boynu dar kuğulara
bulup bulup yeniden yitirmek o güneşi
dökülse ışıkları kanın kaçak rüzgâra

nice göçler sessizliğini boğup ormanın
kılıçları geri alınmış nice şafaklar
bir başka sabahında sürgün kırallıkların

sürgün uğultu bitsin kanıma uzaklardan
bitsin ağıt sonrası binlerce batık şehir
seni bir deniz gibi dudaklarıma çarpan

YABANSI VAKİT

senin vaktin uzun geniş göklerin vaktidir
o batık şehirlerdeki bağ bozumlarının
kuğu başlı savaş arabasıyla kimbilir
yola çıkmış hangi öfkesinde tanrıların

kılıçlarımı daha tutmadan soylu kanlar
daha surlara çarpmadan dar baltalarımı
getirip senin vaktine asmış savaşçılar
getirip rum ateşlerinden ağıtlarımı

bir uzak bir başka tan yeridir senin vaktin
yasaklasam mümkün mü gölgeni sabahlara
donmuş denizlerimi kaldırsam geçilmesin

yazgısına açık tutacak kırallığımı
açık tutacak dağ yollarına sağnaklara
senin bir akşamüstü çıkıp gittiğin kapı

SÜRGÜN UĞULTU

seni anıyorlar yüzlerinde bir uyanış
bir gemici masalı binlerce yıldan beri
barbar kırallıkların yitip giden günleri
kumlarda kalan izler sular hiç aşılmamış

selâm yenilgileri ışık içinde tutan
helen'e gölge salan madeni o kılıcın
ölümsüz habercisi dağılmış yıldızların
selâm dalgınlıklarda güneş gibi parlayan

seni anıyorlar takvimlerin gizlediği
çorak mevsimlerdeki boy atmamış ekinler
bataklığa dönüşen zengin kır şölenleri

sensin şarkılarını yoran o karşı kıyı
saçlarını ayıran taştan uykularına
sensin o kölelerin dönülmez aydınlığı

GÖL GEÇİTİ

gizli kargınışlarla bir yaban av derisi
belirip gökyüzüne yırtıcı kulelerden
çizer yakınlıkların ateşli harflerini
geniş ülkelerini bozgunlara yürüyen

uyarır kanatları aşılmayan bir gölü
geçtikçe üstümüzden kuşlar uzak dağlara
ilkel yalnızlıkların oyulmuş bakır yüzü
uyarır saklı duran günleri yasaklara

aşkları kılıçlarla savunulan kadınlar
terkisine alınan boynu uzun atların
şehirler rüzgârlara sığınan yıkıntılar

vurur kıyılarını ansızın çocukların
ansızın fışkırılmış o ürkek yaşamalar
silâhlara yürüyen yazgısı bir kaçağın

GÖĞE UYANIŞ

hangi bir ipek yolu harf dizisi çoğaltır
bin yıl öte güzlerden sömürge halklarını
ırmakları akmayan binlerce ok atımı
binlerce boş tapınak hangi bir yalnızlıktır

çekilmiş direklere kaç ölüm sessizliği
çizgisi batıp çıkmış kimbilir kaç güneşin
durgun kanatlarını oynatıp denizlerin
gemilerin doldurup bir gün yelkenlerini

bu sizin göğünüze sığınmak türkülerden
anıtların çağrılmak yaslı sokaklarına
bu benim uyanışım eksik uzak bir yerden

kimseyi ayıramaz artık cin duvarlarım
körfez kıvrımlarıyla yaşatıcı ülkemden
adını tutulmamış avlara sakladığım

SUNU

inelim yol uğraklarına dağsı hanlara
ey tükenmiş soylarım ölü dağ çocukları
inanmayanlar taş basması haritalara
köpürmüş atımızı sürelim aya karşı

üfleyerek babadan kalma av çalgısını
ormanı baştan başa doldurmaya kalkanlar
gidiyor muyuz rüzgâr açıp vakit tamam mı
nerdeyse gelgit durur geçilmez olur sular

çıksın batmış şehirler yeniden gökyüzüne
yosun yağmurlarından deniz dibi günlerin ,
savaşlar adlarını yazsın yenilgilere

bindiği gemilerdir bir sabah tutsakların
bir sabah ödeyelim çılgın şafaklarını
kargınmış gözlerini aşkların karanlığın

Tutsak Kan

Birinci basım: 1963, Sürek Yayınları
İkinci basım: 1985, Can Yayınları
Üçüncü basım: 1989, Yordam Yayıncılık
Dördüncü basım: 2000, Yordam Kitapları
Beşinci basım: 2000, Yordam Kitapları

babamın anısına

DAĞLARDA BİR GÖK AKŞAMI

yaslı bir kadın yüzü anılardan uzanmış
üzgün yapraklarından ilkyaz ağaçlarının
yaslı bir kadın yüzü dağılan görüntüde
dağılan at izleri güneş çocuk ve akşam

ışığa çağırmıştır benim dalgınlığımı
benim kara sesimle uğuldayan o rüzgâr
yazgısız kalanlara yavaşça yol gösteren
bir bakışın gizleri güneş çocuk ve akşam

bizi o iki utanç gizli bir göle doğru
iki sahipsiz acı sürüklemiş durmadan
yan yana gelmemizdir geceyi tutsak etmiş
bağlamış denizleri güneş çocuk ve akşam

o boşalmış göç yolu ardımda silikleşsin
işte davranıyorum yıkıntı sonrasına
sana katmaya gelsin karmaşık yüreğimi
bozkır gölgesizleri güneş çocuk ve akşam

DENİZİN HATIRLANIŞI

yüreği bir çocuğa açılır
yarılan yüreği tutsaklığın
yenilgilere doğru savaşlarda
büyük körfezlere doğru ansızın
deniz bir sabah hatırlanır

yıldızlar birer birer dağılmıştır
aydınlığa doğru gökyüzünden
şafaklardır çıkılan kıyılarda
sanki o bir eski güzellikten
ırmakları sessizce çağırır

kopup gider yol gösterici kuşlar
direklerinden kopup gider dalgınlıkların
sökülür güneşin bıraktığı iz
aklından geçenler rüzgârın
yeni bir unutuşa kadar

tırmanır sarmaşıklardan yukarı
çin evlerine doğru uykumuzda
boyunları ejderha gemiler
kimbilir hangi deniz bir daha
hangi rüzgâr başlatacak onları

BİR YALNIZLIK

seni getiriyor çarşılardan çıkmak
çocukluğumdaki göl şehri
sokaklarında yürüyorum bir zaman
unutsam dokunduğunu ellerime
kimsenin dönmediği bir savaştan

sanki hiç yorulmamış anılarım
aynı ışıkları bölüyor tutsaklar
seslerinde uğultusu uzaklıkların
aynı dağ evini soruyorlar
kapıları başkasına açılan

yıllardır ağırlığını taşıdığım
başkasına anlatılan gökyüzü
anlatılan geyikler av yankısında
konuşmayan sesiyle ölümün
geçtikleri duyarlıklar kırlardan

seni getiriyor o günleri anmak
çağıran başdönmesi deniz diplerine
seni getiriyor çıkınca çarşılardan
dokunduğunu ellerime unutsam
unutmanın gizliliğinde yaşayan

GİDENLER İÇİN

uykusundan koparılmıştır yaz kırlarının
belki dönecektir giden sular
açtığı yaralarla ağaçlardan
dönecektir gökyüzünün yansıdığı
yarınları genişleten yazgılar adına

kuyusuna düşmüştür belki bir şehrin
tamburları kaplayan o fırtınalar
ağıtlarla çoğalışı gidenlerin
gidenlerin giz dolu unutkanlığı
açık kalmış bir kapı çılgınlıklara

dudaklarına sürünmüştür belki orman
belki sebepsiz bir suç işlediği
dağ oluklarını tırmandığı vakit
kaçmıştır unutulan rüzgârgülünden
ırmakların unutulan bakışlarına

belki dönecektir ondan gidenler
vurulduğu vakit umutsuz bitkin
o gizli derinlikle yıpranmış
belki büyük bir sabahtır bıraktığı kan
yarasının ucundaki aydınlıklara

GÜN SONU, BİR AĞIT

senden alıp gidiyor gözlerimi
gölgesi bile sığmıyor yüzüme yorgunluğun
alıp gidiyor dönmeyen atlıkarıncalar
kırların düş artığı şölencileri
sanki ben değilim baktığın kadar
karla rüzgâr alıp gidiyor geceye uygun

onları unutmamak bunca uzaklıktan
sarp yürekli ermişlerini boşluğun
göğe açılan yangınları unutmamak
kara bir günbatımı girişken saçlarından
yitik bir ses taşıdıkları ırmak
kırlarda tütüp duran binlerce bozgun

çığlıkları ağaçlara asılı
ıssızlığı yürüyenler birikmiş yoğun
herkesin yüzünde onlardan bir iz
bir kapanmaz yara ölüme karşı
kıyısına gelip durdukları deniz
damgasını yedikleri boğulmuşluğun

kan alıp gidiyor ışığa doğru
senden alıp gidiyor senin uğultun
geçitsiz bir başdönmesi karanlıkta
kulelerin çizgileşen uçurumu
çizgileşen o yenilgi her bakışta
açılmayı bekleyişi bir tohumun

düşler seni de karartıyor ey şehir
aldananlar yargılılar kim varsa unuttuğun
birer birer çıkıyorlar dalgın su yüzüne
yüreklerinden yayılan eski kır günleridir
kırçıl akşam şarkısı surların üzerinde
senin o yarı tutsak yarı tanrı yok oluşun

DURGUN

geçip gitti yaraları ölmüş savaşçılar
yeni ürkmüş çadırlarla yağmurdan
yağmur geçip gitti kılıçlarında
surlarını aşıp yeni bir göğün
şehri yeni bir toprağa başlatan

kimbilir hangi avın çağrısı
geçip gitti yıllarca süren yolculuk
yolunu şaşırmış yorgun bir atlı
sığmamış ırmağına küçük yüzünün
geçip gitti düşleri aralayarak

ne kadar değişse onlardan kalan
atılsa aradaki köprüler
yeniden fışkırır bozgun uçları
serpmişlerse dalgınlığa denize
kar ışığındaki geceye bozkırı

sessizce iletirler onların
barbar yüreklerine duygumuzu
anıları bitenler adaklılar
geçip gidenler uzak illere
önlerinde bir dağ kılavuzu

UZAKLAŞICI

korkuluklarını kaldırsın geçeyim
unutkan sularından köprünün
kaldırsın törebilmeyen duvağımı
düzlüğe çıksın dağlarda
saklı duran yankısı yüzümün

anlattığı öyküyü duyayım
bir eski at güdücünün
sallanır sallanmaz alnımda
kaçışlardan bir eski sorguç
soluğu tükenince günümün

bekleyeyim o tutsak kanı
damarlarıma doğru büyüsün
kurtarmaya anıları barınaklardan
geçitsiz duvarların dışına
ayakları altına yürüyüşümün

her sabah biraz daha diri
çadırlarını kurmaya göğün
biraz daha uzak yasaklardan
bir kartal simgesi olmuştur
anlattığı ne varsa öykünün

YOL BOYUNCA

kimbilir nerde olacaksın
varır varmaz yola çıkan
göğe açık rüzgâra inanmış
bütün kalabalıklara duyarlı

nerde olacaksın güz gelmeden
hangi yalnızlığa yakın
hangi kır adamının öyküsü
ardından yürüyecek kimbilir

götürecek seni aştıkça
sebepsiz bir çağrıya uymak
yıkıntılar yılgınlıklar acılar
yaratıcı düşleri toprağın

götürecek doruklara yüreğini
şafaklar genişlerken kırlarda
açılırken durgun sularından
ırmaklara doğru bir uzak göl

SÜREK

çözer birgün bukağılardan
atları genişliklere doğru
tutsak olanlarını kırların
şehirlerden itilmiş özsu

ağaç ağaç yürür ormanda
yaralanan derinlik
baltaların mavilediği göçebe uzay
izi sürülürcesine bir geyik

yeniden yaratılır birgün
yeni öyküler için toprak
bütün o kaçışlar dalgınlıklar
yüreğin usançlarını yaşamak

yeniden yaratılır duygu
göz göze gelişler yıpranıp unutulan
unutulan ağızları barbarların
boşlukta bir köprü kemeri kuşlardan

KARGINMIŞ BİR SOYAÇEKİMLİ

korkusuz şafağını sordum ormanın
biçilmemiş dağ ekininden
ey sesimin sığmadığı durgunluk
güz yığınlarının üstüne inen

bağışla bu töresiz yürüyüşü
unutkan bir kalabalıkla yan yana
yoksunluğunu susmuş ağızların
sözünde durmayan gökyüzünü

çıkıp gelecek olanı bağışla
bozulmuş büyüsünden dağların
kilimleri anmaya oba güneşlerini
taş çağından kalma ağlatılarla

çıkıp gelecek olanı doludizgin
eli kargılı söz akıncısını
ne varsa bekleyen çağıran gözeten
yıpranmış hüzünleri anmaya

onlara o yaban duyarlığı ilet
ey onurlarını örten durgunluk
sarktığını söyle yarınların içine
uzun bakışlı bir eski soydan

GÜZ BAŞLANGICINA 13 DEĞİŞİK GİRİŞ

YAZIT

atımı
bir yerde durmamanın
güzelliğine bağladım

SÜREK

gün daha doğmamış üstüme
karanlığı sürüyorum bu onun atı
daha açmamış çiçekler gibiyim
gözlerim kılıcım umudum kapalı

gün daha doğmamış ama doğunca
benden bir iz kalacak yaşadığım vakte
eski bir ırmağın izi
bir atın

yüreğimi durmadan zorlayan
düşlerimin iziyle yan yana

ARA KESİT

tek başınıza bir güz vakti
daha öncesini ateşe atın

ARDIL

onun kanı artık sarmıyor yüreğini
göğün ölümsüzlüğüne yaklaşan yüreğini
biz ki içinde yokuz o kadar yakındık
biz ki oğuluz bir köy karanlığında
kadınlardan birine hüzünle bırakıldık

rüzgâr unutulmuş kavakları sallarken
onun sesi olacak uçup giden
onun sesi olacak bize verdiği
kimsede daha sıcak durmayan
bozkır anılarına karşılık

ÜRKEK GÖÇEBE

unuttum seni kır evinin göğü
tam belirirken ay ışığı ne yazık
kır evinin damında usulca
çocukluğu sayıkladım kara bozgunu

çılgın bir soluk türküden içerde
dudaklarıma değer değmez yeniden
eski bir savaşçıyım belki de
unuttum sazlarda biriken türküyü

unuttum seni yalın söyleyiş
değer değmez söğüt ağacına uykum
kan bir orta anadolu pazarında
karışıklığa çizerken yüzümü

belki de onun için ey güz
yolcuyum eski çıplaklığıma
tek başına toprağa diretmiş
dağınık öyküsüyle babamın

ŞAFAĞA YAZILI

rüzgâr bilir bunu
çocukça uzaklıktan
sakladığım saydam bakışları
görüntüyü delip geçmiş
güz başlangıcını çoktan
delip geçmiş o eski öyküde

bilir bunu sığ deniz
çılgınca yalnızlıktan
izi silinmiş değil dudaklarımın
ilkyaz ışığıyla iç içe
neden alnıma iniyor
neden kırların sahibi
o büyük ıssızlık

ey bomboş ev içleri
girdikçe içeri çekilen
ayaklarımın önünden
dudaklarımdan öpüşleri
gökten sürü sürü yaban kazlarını
duvarların ardından yargılıları
ey sürüp çıkartan balkon

neden bir ağıt bile değildir
seni bulmak
bunca unutuştan sonra
ey kanımın göç ettiği mevsim
kent sokaklarına
şafak bunu bilir

GÖMÜT

konuşan yok biliyorum ama gene de bir ses
gene de inanmak isteği suyun döneceğine
kurumuş sel yataklarından köprülerden bozkırdan
yürek çarpıntılarıyla birlikte

yürek çarpıntıları çığlıklar boşluk
bir köpeğin çatlayan hüznü

ÇAĞRI

Boşalmış atımı bağlıyorum geceye, şafağın umuduna.
Çocuğumu çoktan uyku aldı ve kadınım yatamayacak
kadar yorgun.

Yarıyı geçen vakti söyle, bir daha söyle, durmadan
söyle, özlenmiş bir zaferi sözver, orda kalmayacağını
gömülerin, atalarım gidip de bulamamış, onları sözver.

Yolum silininince topraktan ve adım havaya dağılınca,
seninle anılacağım yalnız, ey uyanıklık.

AĞITLAR

ozanın sesine

sesin katkısız senin
uzaktan uzağa yangını belirleyen
inik sur denizi üstünde
kadırgalar akşamı sıyırırken
bütün sözcükleri kapayışın

ben bir yangının soğumuşu
sesini duymadan edemem
kimse yok benden başka içinde
benden başka kimsenin yaratılmadığı
şiirin amansız günlerine

katıyorum bir solgunluğu dünyaya
el değmedik çağrılar bulur belki
belki daha toprağa düşmemiş bir gömü
ışıldıyor sen konuştuğun vakit
sen yaratılmayı beklerken hüzünle

karşı koyamazlar artık
ne ölümün erken çanları
ne bütün sözcükleri kapayışın
sesin bir ayaklanmadır çünkü
bunca suskulardan sonra

Ölümüne

gece ne kadar büyüse
kuşatamaz senin sözcüklerini
senin taşıdığın karanlık
çünkü daha büyüktür geceden

çünkü daha uzaktır bakış
senin gözlerin soğumuşsa
daha sınırsızdır halk
girmişse senin şiirlerine

kalıtına

kalırsa bir dağ güzelliği kalır
bir ağıt kalır ozandan
çünkü bütün dizeler çıplaktır
çapraz asılmıştır omuzlara
tüfekler
haksız bir günün ardından

DÖNÜŞÜM EZGİSİ

bir kenti bırakıp gün sonu
orda görüntüde o çok ürkek
yüreğimiz yanılmışların yüreği
bir denizi bırakıp at sürmek
yenilemek kararmış ateşleri

vurduğu kürek binlerce elin
orda görüntüde o çok uzak
yol alsın diye rüzgârsız gemi
bütün duygularımız tutsak
yüreğimiz aldananların yüreği

kanın soluğu geçtikçe üzerinden
orda görüntüde o çok ıssız
ağıtlara döndürdükçe türküleri
bir bozkır akşamına yargılıyız
içimizde direncin tüfeği

SUNU

sahip çıkma yaşadığın güne
mümkün mü bir güz sabahı
öykün karışmış insanların öyküsüne

KAVGANIN YÜREĞİ

Birinci basım: 1973, Yücel Yayınları
İkinci basım: 1976, Cem Yayınevi
Üçüncü basım: 1985, Can Yayınları
Dördüncü basım: 1989, Yordam Yayıncılık
Beşinci basım: 1996, Yordam Kitapları
Altıncı basım: 2000, Yordam Kitapları

Durur ilkyazın sürgünü
inancın rüzgârgülü durmaz

durur uykunun özsuyu
yarının coşkusu durmaz

durur sarkacın gitgeli
kavganın yüreği durmaz

ÜZGÜNÜM AMA ÖVÜNÜYORUM

Bunca geç kaldığıma üzgünüm
bulanıklıktan sıyırıp yaşamı
açmakta çalışkan ellere.

Bu sizin demekte, kavrayın sımsıkı,
sahip çıkmak gerekir en önce.

Alında biriken tere sahip çıkmak,
yorgunluğun ardından beliren türküye.

Kavga mı ediyorlar, bilsinler,
niçin ettiklerini ve kiminle.

Gelecek günlerin bilinci
su versin ateşteki çeliğe.

Üzgünüm, insanın dağılan yüreğini
bir dizeyle birleştirmek için
bunca geç kaldığına şiirlerimin.

Ama övünüyorum gene de kardeşler,
kavgaya girmekte geciksem bile
yanınızda olacağım yaratırken zaferi.

iki kıvılcım arasında

DÜŞMAN

Günler değişmesin isterler, akıp gittiği halde zaman. Hep aynı bahçeyi görsün evlerin penceresi, aynı sokaklara açılsın kapılar, düdükleri hep aynı saatte ötsün fabrikaların.

Ve kimse düşünmesin isterler, nice yorgunluklardan sonra, yıldızlı bir Mayıs gecesi. Başka kentler de olduğunu düşünmesin, başka insanlar da olduğunu, başka umutlar da.

Yeni bir dünyaya doğru devrildiğini güneşin.

KUŞATMA

Gecenin bir vaktinde uğuldadı ötelerden
tarihsel sırtlardan, kavakların oralardan belki.
Önce usul, örtük ışıkları görünüp silindi,
yere kıvrımlarını geçiren sinsi tabanları sonra,
sürüngen dikkatiyle kollayarak seni.

Geceye saygısından değil, ne de uykuya,
su başlarında durup bir an dinlenmesi.
Usulca soluk alması, belli belirsiz,
yaklaşır gibi bir buğday tanesine,
kıvılcımı ezmek için, yüreğindeki.

Evet, onun için, çünkü durdurulamaz,
yarın damarlarına yürür bugün yüreğindeyse.
Yayılır kollarından topuklarına kadar,
ayaklarını toprağa basarken titreşir,
bir depremi başlatır o küçük seyirme.

Çıkınca karşısına senin gözlerin
diri, aşılmaz, inançlı gözlerin
bozguna uğrayacaktır kuşatan karanlık,
dönecektir sessiz homurtularla, geldiği gibi,
bin yıllık acıların surları önünden.

EŞİK

Ay görünmez olur, görünür bisikleti ilk gazetecinin.
Sürer ayağı üzengide, doludizgin. Yelesi bembeyaz
köpükten.

Pazaryerini deler geçer, ilk pazarcılardan önce. ilk
çöpçüden önce sıyırır kapı önlerini. Önce varır kuytu
sokaklara, ilk gün ışığından.

Sakladığı bunca yıl yüreğinde, ilk kıvılcımları
kavganın, dağılır birer ikişer kentin alanlarına.

YANIT

Nerden geldiğini soruyorsun ya, bir söyleşi kadar kısadır diyorum, ama dünyanın geçmişi kadar da köklü:

Ter döken ilk insan senin soyun, toprağı ilk işleyen, ilk yapıyı ekleyen doğaya; akşam olurken bir su kıyısında, belini ağaca verip de ilk türküyü söyleyen.

Diyorum ki acılarla yoğrulmuştur soyunun tarihi, ama yalnız onun şafağından çıkılır yola, onurlu bir yarına varmak için.

DENİZ ORAKÇISI

sor kendi kendine bir sabah,
av hazırlığına başlarken;
sulara kim salar ilk güneşi
sen kayığına binmesen,
orağını almasan eline
ilk ürünü kim biçer denizden?

kent niye bir büyük gergeftir,
geçirmiş ilmiğini alınterine?
niye aç ağızlardan örülü
bir martı çığlığıdır gök;
iner kalkar başının üzerinde,
küçük dalışlarla yoklar tekneni?

bir başınasın yaşamı üretirken
zıpkın çizer kürek acıtır ağ yorar.
neden elleri bulunmaz elinin yanında,
yorgunluğu neden paylaşmazlar
sofrasına çökerken yeryüzünün
sor kendi kendine bir sabah.

ÖRTEMEZ GELECEK GÜNLERİ

Üretmeyenler yaşamı ve rüzgârı göğünden, denizi balığından esirgeyenler
kökleri toprakta değildir onların. Sudan ve havadan uzağa sürdükçe bir kağıt kadar boş ve beyazdırlar. Ve bir çanak parçası kadar eklenmesi olanaksız öbür parçalarına. Doğa durur ve ilerlemez çünkü damarlarında.

Nasıl kabuk tutmazsa işleyen yarayı, kilden ve cansız çakıllardan kentleri nasıl yıkıp geçersedeprem, pul pul dökülecektir onlar da, gelecek günlerin üzerinden.

GÖÇ

Bıraktın dağ köylerini arkanda,
askere inerken bıraktığın gibi.
Yeni çözülüyordu ırmaklar,
yeni uyanıyordu toprak
geçitsiz bir kışın ardından,
yeni ısıtıyordu ilkyaz güneşi
donmuş hayvan ölülerini.
Çoğalan kaygılara karşılık
içinde dağların yetmezliği.

Bıraktın rüzgârda davar gütmeyi,
iki kaşının arasını donduran;
kaval çıkarmayı söğüt dalından,
azık torbasını, kıl kepeneği,
kışlarken altına döşediğin
kırmızısı yol yol acımış kilimi,
taş baskılarından hecelediğin
Kerem ile Aslı'yı, Ferhat ile Şirin'i,
bozkır günlerini bıraktın arkanda.

Bıraktın ırgatlığı, düştün yollara,
savrulan tozlarını harman yerinin,
ayran beyazını, kerpiç gölgesini.
İçinde, bir türlü çözemediğin,
bunca alınterine karşılık
yıldan yıla çoğalan yenilgi;
iki göz gibi açılan her öğünde,
her çocuğunda iki göz gibi.
Bıraktın utancı, düştün yollara.

Düştün büyük kapılarına kentlerin,
çamur kardın, taş taşıdın omuzlarında,
yolları süpürdün sabahtan akşama.
Aynı huzursuz yorgunluk, geceleyin,
aynı yoksul avuntu, değişen ne?
Değiştirmek değilse göç dediğin
kırgın ve horlanmış bakışlarını,
neye yarar yollara düşmek
değiştirmek değilse alınyazını?

ALINYAZISI

Öyle inançlı yaz ki onu, ne silmek mümkün olsun, ne saklamak gün ışığından. Yıksalar bile yazdığın duvarı, yine de okunsun boşlukta. Geçsin bakışlardan ellere, ellerden duvarlarına bütün sokakların

DÜŞÜNCE

Düşünüyorum yanından geçerken, yeni beliren çimenlerin, tüylenmiş bir iki kuşun, bir ağacın. Güneşe kapalıydı yol, daha bir hafta önce. Toprağın içindeydi tohum. Kuşlar tüylenmemişti daha.

Ve birkaç gün sonra, yol güneşli olacak yine, ağacın çiçekleri artmış, biraz daha uzamış çimenler, kuşlarsa iyice uçmaya hazır.

Tıpkı soruların belirmesi gibi yüreğimizde ve yakınlaşması gibi, her sabah biraz daha yakınlaşan çözümün.

BİR GÜN DAHA BÜYÜK SULARA BU DURGUN DARACIK IRMAKTAN

Bir daha dönmeyeceğiz oraya,
katılmadığımız kapı önlerine.
Öylece dururduk ve katılmazdık,
ellerimiz arkamızda ya da çömelmiş.
Geçerdi köpüre köpüre sokaklardan,
öylece baktığımız, ne hüzün ne pişmanlık,
ağzımızın derisi kamaşmadan –
bir daha dönmeyeceğiz oraya.

Yanardı sulara doğru sessizce yıkılan
güneşin o son kez büyümüş yuvarlaklığı.
Bir köprünün üzerinden bakardık,
altımızdan akardı köpüre köpüre.
Ne ufacık bir ürperiş, ne uçup gitmek
kırlangıç kanatları gibi aşağılara,
baş döndüren uğultusuna akşamın,
bir dalı yontmak için durduğumuz –
bir daha dönmeyeceğiz oraya.

En çok da işten çıkma saatlerinde,
dizlerimizde ince kesikler ve ağrı;
şöyle bir yoklardı avurtlarımızı,
dolardı köpüre köpüre bağlama tellerine.
Ne günün yorgunluğu, ne açlık,
yeni sulanmış bahçede toprağın ıslaklığı.
Kısardık gaz lâmbalarını ve susardık
ertesi günlere içimiz kaynamadan –
bir daha dönmeyeceğiz oraya.

Umulmadık bir rüzgâr mı coşturur
kapı önlerine bırakılmış maltızları,
bir kıvılcım mı koparır yoksa
tekneleri bağlandığı kıyılardan,
açarak üstümüze güneşin yelkenini
–ne sinsi bir yürek çarpıntısı, ne yalnızlık –
bir gün çıkacağız bu durgun, daracık ırmaktan
coşkuyla atılmak için daha büyük sulara.

BAYRAK

Geçiyor kalabalıkların üzerinden bayrağımız. Akşamları yorgun dönenlerin bayrağı. Yorgun, üşümüş, kavşaklarda ayrılanların bayrağı, ışıksız evlerine. Yarın dipdiri olacakları kavşaklarda, omuzlarına vuracakları birbirlerinin. "Yazın eli kulağında" diyecekleri göğüs dolusu, al gömlekleri rüzgârla titreşirken.

KILIÇ

Elini uzatıyorsun güne, ölgün saatleri kalmış yalnız. Uzanıyorsun ağaca, silkeleyip almışlar yemişini. Toprağı ürünsüz bırakmışlar, göğü soluksuz, denizi çorak. Kapamışlar sokakları anılara ve umutlara.

Tam çökerken bir taşın üzerine, bakıyorsun el değil bir kılıç, bileğinin ucunda.

DÜLGER

Bakışın donup kalmış aşağıda,
belli uçan kuşları görmediğin.
Donup kalmış boşluktaki elin
uzanırken ördüğün duvara.

Yürüyorlar kırlardan sokaklara,
sımsıkı kapılardan içeri
dağlarda bekleyenler, kar altında,
ilkyazın amansız sürgünleri.

Baş aşağı ediyorlar ne varsa
çarşılar, sunaklar, pazaryerleri.
Toprağın horlanmış onuruyla
denize döküyorlar kenti.

Bakıyorsun ördüğü ellerinin
duvar değil koskoca bir dünya.
Hazır başka kentleri de yıkmaya
yeniden kurmak için yüreğin.

KESİT

Kent doldu yırtılan bayrakları
atılan taşları ile bir anda.

Astı bir el evlerin kapılarına
haksız bir yaşamdan sorduklarını.

Susmaya zorlandıkça ağızlar
silâha dönüştüğü gözlerin.

Kovanlarından fırlayıp sözcüklerin
dolaştı bütün sokakları bir rüzgâr.

İLKYAZ ÖĞRETİSİ

Sokak açar gözlerini asılmış çamaşırlara,
arasında beyaz köpüklerin dolaşır.
Bir su, toprağı yarmış dünden yarına,
birikmiş yoksul bir ter çağlayanı,
ne kurumak bilir güneşte, ne de akacaktır.

Sokak duyar değdiğini ilkyaz tohumlarının,
üzgün, örgülü saçlara, çatlamış tabanlara,
radyonun tozlu sesine, saksılarına camların.
Girip çıkan iğneyi duyar binlerce arıdan,
o uzun yürüyüşü başlatacak olana.

GİTMEYEN

Geçip gider evler, kalabalık sokaklar,
turna sürüleri bulanık göklerden,
geçip gitmez o –
bekler damların birinde,
başını kaldırırsın ki senindir.

Geçip gider ince ışıkları gecenin,
belli belirsiz duygular ve şarap,
geçip gitmez o –
bekler evlerin birinde,
içeri girersin ki senindir.

Kovmadan dadanmış ağızları
tanelendiği vakit ekinler,
yağmur gecikince ırmakların
yolunu kesenleri kovmadan
geçip gitmez o.

Bekler iki kıvılcım arasında,
biri ulaşmazsa öteki
uyandırsın küllenmiş uykudan
tutsak kandaki ateşi,
bir yangını başlatsın ki senindir.

BİLDİRİ

Yürüdüğün vakit seninle birlikte yürüsün diye
kentlerdeki daracık sokaklar,
geniş alanlarına çıksın diye alınterinin,
yürüdüğün vakit değişsin diye dünya
ve yaşam mutlu bir türkü olsun diye

dağlarda tek tek yakılan bu ateşler.

ateşe adanmış

ŞAFAĞIN KANIYLA

Ayrı ayrı konaklardan geçti yolumuz. Buraya varana kadar. Kıyısına bu ateşin.

Kimimiz bir doğu kasabasından çıktı yola. Çıplak, kanı çekilmiş, alabildiğine karanlık. Kimimiz tek çocuklu evlerden.

İnancın bir ucunu açtığı çember, ulaştı ayaklarımızla Kars'tan, Urfa'dan, Ege'nin dağlarına. Biledi aklımızı. Düğümlendi yüreklerimizde.

Ayrı konaklardan geçtik ama, vardık aynı ateşin kıyısına. Yaşamı savunmak için. Horlanan, yerlerde sürüklenen, çiğnenen yaşamı.

Ve yıkamak için, şafağın lekesiz kanıyla.

SİLÂH

Sözdür silâh, yalın söz,
hiçbir engel tanımayan
insanın yaşamla arasında,
açık, anlaşılır, dolaysız
saklamayan hiçbir gerçeği.

Sözdür silâh, çıkarsız söz,
insanın çekinmeden söylediği
gözbebeklerine baka baka,
tohum nasıl itiyorsa
toprağın üstüne geleceği.

Sözdür insanın başkasına
ya da kendine yönelttiği,
bunca haksızlığa karşılık –
tutağından kavrayıp anlamın
düşürüp soruların tetiğini.

Ama bulanırsa günün birinde,
ne doğruyu sormaya yarar
ne konuşmaya gerçek üzerinde,
söz artık silâh değildir
yeniden durulana kadar.

TUTANAK

Yerleşme yerleriyiz direncin haritasında.

Silâh son veriyor kayıtsızlığa. Silâh parçalıyor ihaneti. Durduruyor suskunluğa dökülüşünü yüreğin. Ve söylenen bu türkü, kesilmeyecek zafere ulaşınca. Irmak sona ermez, ne denli denize karışsa. Yeter ki taşısın onu toprak, yeter ki ortak etsin yazgısına. Kanayan toprak. Çileli toprak. Biz o toprağın yeniden sürülüşüyüz, umudun haritasında.

Yerleşme yerleri yüreklerimiz.

AĞIT

Düşünmesinler elegeçenleri bir kez,
geceyi bölmek olur bu,
ateşi küllemek olur yalnızca.

Kesilmez yarıda kalanla yürüyüş,
yenik düşenle eksilmez kavga,
çizilmiş ve belirli bir yöne doğru.

Düşünsünler ki gece boyunca
söyledikleri atılgan türküler
onların soluklarıyla dolu.

YIL DOKUZYÜZ YETMİŞBİR

Yaşamı düşündün sürgünde ve içerde
zorla elinden alınmış kimbilir
kaçıncı ayın bir akşam üzeri.

Ne demir parmaklıktır o yalnız
ne de parklarında plâklar çalınan
bir kıyı kentinin anlamsız hüznü.

Kalkılacak bir yürüyüştür omuz omuza,
işlenecek bir umut, bilenecek bir direnç
örslerde dövülmüş durmuş bunca yıl.

Fışkıracak bileklerden vakt erişince,
fırtınadan önceki durgunluktur,
soluğuyla ürpertir su yüzlerini.

ZAMANI DEĞİL

Zamanı değil susmanın!

Göreceksin nice çiçeklerin dirildiğini, nice korkuların dağıldığını yüzlerden; gelip de bir kavşağa dirençsiz mi kalmışlar, güç katacak nice insana – boşalınca dudaklarının arasından, göğsünün içinde tuttuğun hava.

Yükle o soluğu ey suskun!

Geliştir sınırlarını, varacağı yönleri genişlet, büyüt yeni bir gökyüzü kadar. Döndüreceği yeni kanatlar eklensin değirmenlere, yeni yataklar bulunsun ırmakların akacağı, yeni dallar yaratsın kavgadaki ağaç, kırdaki bekleyiş yeni anlamlar edinsin.

SORULAR

Durulmuş diyenler göklere,
durgun değil midir fırtına öncesi?

Sokaklara yanılmış diyenler,
yanıldığı görülmüş mü şafak vaktinin?

Umut yenildi ise demircilerin
dövdükleri nedir örslerde hâlâ?

Ya ilkyazda çatırdayan buzlara ne demeli,
sözünü söyledi ise ırmaklar?

BİR MAYIS GÜNÜ

İçimizdeki bu utanç,
avuçlarımızdan birinde tuttuğumuz para,
kulaklarımıza çarpan sözcükler,
bu kaygan dünya,
her şeyin eridiği bu Mayıs günü,
öfkeyle umutsuzluk, acıyla ölüm
kuşkuyla döneklik yan yana,
satıyorlar günün bütün seslerini,
sermişler kaldırımlara.

İçimizdeki bu uğultu
bakarken çocuklarımızın yüzüne,
titreyişi, uzatırken, ellerimizin,
bu kimseyi bağışlamayan duygu;
ardımızdan geliyor nereye yönelsek,
giriyor otobüslerden içeri,
yapıların tırmanıyor üst katlarına,
bu vakitsiz şafak, gece yarısı,
yürekleri dağlayan bu aydınlık.

Dolarken damarlarınıza bir anda
birlikte yürümenin coşkusu,
yaşamı bilinçle kavramanın
parlaklığı vururken alnınıza,
ne kadar biçerlerse biçsinler
umut daha gür sürecektir.
Hiçbir şeye yenilmediğini inancın
kim daha güzel anlatabilir
onurla söylenen bir türküden?

TOPRAĞA BASTIKÇA SÖYLENEN

Bu türkü yoksul gurbetçinin türküsü,
yollara düşer ya sırtında yorgan
ıssız avuçlarında yılların nasırı
kovulur ya kıraç topraklarından
sahipsiz göçebe, bozkır sürgünü.

Bu türkü dökülen terin türküsü,
yaz günü belirir ya alınlarında
toplarken pamuğu, biçerken buğdayı
doldururken ambarları ağız ağıza
karşılığı ödenmeyen bir türlü.

Bu türkü sabırla emeğin türküsü,
mekikleri nasıl işlerse yaşamın
nasıl dokursa eylem kumaşını
kurduğu tezgâhta Pir Sultan'ın
yarını da öyle yaratır kol gücü.

Bu türkü geleceğin türküsü,
bilenmiş uykularında tohumun
geçmiş Bedrettin'den, delmiş toprağı
devşirecek sevincini Anadolu'nun
açacak asıl sahibine yeryüzünü.

YAŞADIĞIMIZ GÜNLERİN ŞİİRİ

Birinci basım: 1974, Habora Kitabevi
İkinci basım: 1985, Can Yayınları
Üçüncü basım. 1989, Yordam Yayıncılık
Dördüncü basım: 1996, Yordam Kitapları
Beşinci basım: 2000, Yordam Kitapları

Yazdığım bu şiirler ulaşsın sana
korktuğun vakit çözülmesinden yüreğinin,
döktüğün vakit yaptıklarını önüne
yeterli değilse ayıracak kadar
yanlışla doğruyu bilincindeki aydınlık.

Yazdığım bu şiirler uyarsın seni
duyduğun iyimserlik akşam olurken
gelmiyorsa zor günlerden geçip de,
karışmıyorsa alınterine düşüncen,
sözlerini doğrulamıyorsa yaşamın.

ŞİİR / GÜNLÜK

İLK DÜŞÜNCE

1 Ocak 1973

Geçen bir yılı düşünüyorum birden
tam kapıyı açtığım
sokağa çıkacağım sırada –
bir elim tutamakta daha
bir elimde kitap
götürmeye söz verdiğim kitap
ilk saatlerinde 1973'ün.

Genç bir arkadaş (Boğaziçi Üniversitesi'nden)
bulamamış elimdeki kitabı
ne eski ne yeni satanlarda,
okuyup anlamak için:
Nasıl kavrıyor dünyayı yazar
nasıl bakıyor insanların yaşamına.

Genç bir arkadaş (düşünüyorum
durağa yaklaşırken) savrulmayacak belli
benliği yücelten eğitim tezgâhlarında.
Kapılmayacak mekiğin başdöndüren hızına,
gözlerine takılıp çıkarılan bütün o mercekler:
"Duyularımız bizi yanıltır"
"Her şeyi çözemez insan aklı"
bütün o işlerine geldiği gibi yakılan
renkli işaret lâmbaları:
"Öyleyse dünya bize bağımlı
biz varsak vardır"
tutamayacak onu daha fazla

Yılın ilk gazetesi erkenci bir çocuktan –
ellerinin üstü çatlamış, yüzü solgun
kimbilir kaç yıldır sırt çevirmiş sabah uykusuna
alacakaranlığın devleriyle çarpışan.
Bakıyorum, renkli resimleri ilk sayfada
yılbaşını çılgınca kutlayanların,
sonra bolluğun, sevincin, doyumun haberi:
Kim, nerde, kimlerle, ne kadar
ve birbirinden parlak yeni yıl bildirileri...
Bir satır gazeteden artık (yol
boyunca) bir satır kent sokaklarından:
"ticaret çevrelerine göre olumlu bir yıl"
aç ve soğukta bırakıyor lokavt
iki bin deri işçisini,
"Londra'da girmiş yeni yıla en zengin üç adamı
dünyanın"

yığıyor gecenin artıklarını çöpçüler
öbek öbek yolların kıyısına,
"Psikolojikmiş fiyat artışlarının nedeni"
yutkunarak bakıyor sekiz yaşlarında
bir boyacı geçenlerin ayaklarına,
"Düşüncenin diyor iç sayfada bir yazar
önüne geçilemez ki"

Gelecek yılları düşünüyorum birden
daha aydınlık olacağını yaşamın,
kutladıkları vakit hep birlikte
bugün haberlerini taşıyanlar dünyanın
sokaklarını süpürenler, ayakkaplarını boyayanlar
örenler, işleyenler, dokuyanlar, üretenler
bir ağızdan söyledikleri vakit
sağlıklı türküsünü yeniden yaratılanın.

YILIN SANATÇISI

5 Ocak 1973

Aynı sonuca varıyorum ilk seçimde
yılın sanatçısına oy verenlerle.
Sahip çıktı yaşadığı güne çünkü
ne varsa direnci bieyen onu övdü,
umudu, onuru, cesareti.
Yarattığı ne varsa insan emeğinin
onu savundu yılgınlığa düşmeden.
En zor anda bile onu yüceltti
insan yüreğini yenilmez yapan ne varsa.

AMİLCAR CABRAL İÇİN

23 Ocak 1973

Öldürdüler Amilcar Cabral'ı.
Bir yol, nedir ki tek başına?
Verdiği yemiş nedir ki bir ağacın?
Nedir ki bir evin kapladığı toprak?
Böyle düşünmez özgürlük savaşçıları
(biliyordu Amilcar Cabral)
hiçbir yerinde dünyanın.

Herkese açık değilse bir yol,
esirgeniyorsa bir ağacın yemişi,
bir ev sökülüp alınmışsa sahibinden,
nerede olursak olalım
(biliyordu Amilcar Cabral)
kimse özgür değildir o ülkede.

Gine, haritada küçük bir ülke,
Afrika'nın en eski insan pazarı.
Nerede olursak olalım
(biliyordu Amilcar Cabral)
bugün altın tozlarını devşirenle
dün insan alıp satanlar aynı.

Haksıza direnmek mümkün, boyun eğmemek güçlüye
doğru kavrıyorsak tarihin yazdıklarını.
Kavrıyorsa bizi göğün altında bulunmak
avuçlarımızın içi gibi yumuşacık
(biliyordu Amilcar Cabral)
ne insanlar düşünüldüğü kadar sahipsiz
ne zafer sanıldığı kadar uzak.

HALKIN ZAFERİ

24 Ocak 1973

Ateşkes anlaşması Vietnam'da.
Hiçbir şey olmamış gibi bir sessizlik
kanadında "sevgilerle" yazılı uçakların taşıdığı
napalm bombalarının ardından.
Utançlı bir sessizlik dünya için
üç milyon ölünün ardından.
Ve Vietnam halkı için onurlu bir sessizlik
ateşin ve kanın ardından.

İnsanlar yalnız onu konuşsun bütün sözleri bırakıp
bütün yazıları silip yalnız onu yazsın gazeteler:
Halkındır zafer, direnen, karşı koyan, birleşen halkın.

ÖLÜMDEN DAHA GÜÇLÜ

25 Ocak 1973

Her evin duvarında güne başlarken
ilk ışıklar şu anıyı aydınlatmalı:

Şakağına namlu dayanmış Vietnamlı bir kadın.
Ne korku, ne yalvarış bakışlarında
belki biraz küskünlük ölüme karşı,
ağzı aralansa da haykırmamaya kararlı
bir gölge de inse kapkara saçlarından
çektiği acıları sızdıran kısık gözlerine.
Ve bir şey daha var güçlü yapan onu
dev ordulardan daha güçlü
daha güçlü kulağının dibinde patlayacak silâhtan.

YETMİŞBEŞİNCİ DOĞUM YILINDA BRECHT'İ ANARKEN

10 Şubat 1973

Yetmişbeş yıldan beri
her sabah yenilenen sesi Brecht'in
diyor ki şiirini okuyana:
Düşündürsün dizelerim seni
ama gevşetmesin!
Ben ne kadar yazsam
yazdığım için değil güzelliği geleceğin,
ancak sahip çıkarsan verir
devşirecek bir şeyler yaşam!

Her sabah yenilenen sesi
diyor ki Brecht'in:
İnandırsın dizelerim seni
ama aldatmasın!
Ayırma gözlerini kavgadan, bırakma tetiği,
kof olduğunu söylüyorsam karşındaki düşmanın
sen güçlü olduğun vakit koftur o
ve alnına yazıldığı için değil
iyi savaştığın için kutlayacaksın zaferi!

BİR DOĞUM YILDÖNÜMÜNDE SÖYLEŞİ

9 Mart 1973

Karşısına oturup konuştuğun biri
sormuş gibi usulca sana
anlat nerden kalkıp nereye geldiğini
ne yaptığını otuz sekiz yıldır –
oturup karşısına bir park sırasında
üç yanı denizlere açılan bu kentin.

Anlat annenin kimsesiz yüzünü
direnci tanımamış hiçbir zaman
bilmemiş dayanmayı, yenilmemeyi
kavrulup ufalmış acının karşısında.
Ayır birbirinden onu sevmekle
içe kapanıklığı küçümsemeyi.

Baban bir gurbet hazırlığıdır
eşiğinde bozkır kapısının.
Yüreğinin içinde hep aynı duyarlık –
sanırsın yeni çıkacak yola
yoksul bir köyünden Sivas'ın
yaşı erdiğinde erlik yaşına.

Anlat nasılsa buluştuklarını
toprağına dönmeyen bu ırmakla
kökünden ayrı düşmüş ağacın.
Anlat taşıdığın göçebe kanı –
bunca yıl bir tutarak sılayı yaşamla
gurbetle aynı düşünerek dünyayı.

Bunca yıl bitmedin açmayı ama
bir güneş gibi karların üstüne
öğrendin küçücük bir sözcükle
koskoca bir duyarlığa varmayı,
ardına takılıp çağrışımların
bir hüzünden bir şiir çıkarmayı.

Nasıl açıksa şu Mart göğü
şiir de öyle okunaklı şimdi –
mekik vuruyor cesaret kumaşına
yarını kuracak aydınlık için,
yalandan ayırmak için gerçeği
sürüyor kavga terimlerini namluya.

Şimdi biliyorsun bir türkü
ulaşmıyorsa herkesin diline,
çoğaltmıyorsa direnme gücünü
karanlığa karşı insanın,
suçludur görüp de susmak kadar
insandan esirgendiğini yaşamın.

Seni değişmeye zorlayan neyse
bilinç işçisine bozkır tohumundan
tarihe yön veren de o –
başından geçenleri andığın vakit
görsünler değişmek olduğunu
evrende en değişmez yasanın.

KURT OĞLU

11 Mart 1973

Doruğuna çıkmıştır arkadan vurmamanın
aykırıdır kendi toplumuna kurt.

Dokunmaz yaralarını saran birine
ne kadar acıkırsa acıksın.

İz sürenleri yanılttığı halde
geçip karşılarına yalan söylemez.

Neyse odur, bürünmez başka kılığa
sözü de kendinindir, eylemi de.

Şaşıyorum nasıl gelindi şu günlere..

Düne kadar kendi sesiyle konuşan kurdun
bugün savunmasız insanlara havlıyor oğlu.

DEĞİŞTİ ANIMSAMANIN BİRİMİ

12 Mart 1973

Kapı çalındığında, zil sesi
o kadar beklediğim seni değil de
kitapları getiriyor aklıma –
yerlere saçtıkları raflardan
darmadağın edilmiş bir odada.

Biri, kimbilir kaç kez okumuştum,
savrulmuş döşemenin bir ucuna.
Yanından ayırmazdın, bir başkası,
duruyor düştüğü gibi, yarı kıvrık
ilgilerini çekmemiş nasılsa.

Çöplerin yakıldığı iğrenç ateşler
ne vakit önüme çıksa bir köşede
anımsıyorum geldikleri saati.
Bir kağıt uzatsalar ne vakit
anımsıyorum imzalamadan önce.

Bomboş bırakılmış bir kentin
sokakları kımıldıyor belleğimde
duyunca vapur düdüklerini –
yalnız güvercinlere açık, anımsıyorum,
ve tedirgin, ikinci bir emre kadar.

ÂŞIK VEYSEL'İN ÖLÜMÜ

21 Mart 1973

Sorularla yüklü Âşık Veysel'in ölümü.

Ne yaptılar daha iyi yaşaması için
değer bilenler ölümünden sonra,
sırt dönüp de yıllar boyu
dile getirdiği gerçeğe
susunca omuzlara alanlar şimdi?

Ya saz asmakla odalarının duvarına
bir tutanlar ozanı sevmeyi
girmekten başka ne yaptılar
şiirleriyle halkın arasına?

UZAKTAKİ BİR DOSTTAN MEKTUP

4 Nisan 1973

"...hiç yağmur yağmıyor buraya.
Oysa Nisan yağmurlarından belki bıktılar
dünyanın birçok yerinde insanlar.
Kimi geceler duyuyoruz, tuhaf değil mi,
yağmurdan sonra toprağın
ezilirken çıkardığı sesi ayaklar altında,
karışıyor yaşamı ekip biçenlerin sevincine
yataklarından fırlayışlarına duyar duymaz
günleridir bekleyip de yağmasını
kulağı kirişte uyuyanların.
Biliyoruz şimdi bu özlem yağmura
birçok yerinde dünyanın
duyulacak silâh seslerine de
yaşamı savunmak için bir gün.

.....
istedikleri halde burda insanı
mümkün değil yaşamdan ayırmak.
Nasıl sarılırsak soğukta paltolarımıza
rüzgârda nasıl kaldırırsak yakalarımızı
en umutsuz anda da öyle
köklerine sığınıyoruz yaşamın,
yenileyen, açan, dirilten köklerine.
Öyle çıkıyoruz puslu günlerden
yüreklerimizde bir bayrakla,
bir daha göğüsleyecek kadar coşkun
aynı amansız zorlukları.

.....
bir iyi yanı var buranın
her şey açık, kesin, dönüşsüz.
Geldiysek bir yere
gemilerimizi yakıp da geldik,
ya yengi ya yenilgi!
Dönüş yok girdiğimiz savaşta
alsak hangimizin ne yaptığını
tarih önünde açık
ilk satırından son satırına,
hiç bu kadar kesin olmadı
ihanet de inanç da.

.....
düşüneceksen burayı
sokaklarla birlikte düşün,
çıkacakken büyük bir alana
önü kesilmiş sokaklarla.
Belki biraz gözden uzak
biraz gölgeye bırakılmış
ama bir atardamar gibi canlı..."

SENDEN ALDIĞIM HABER

5 Nisan 1973

Senden aldığım haber
karalanmış birkaç satır
ya da bir iki söz ayaküstü
yetiyor tazelemeye gözlerimi.

Bakıyorum daha derin, daha aydınlık
çerçeveletip astığım resim
daha belirgin dışarının gürültüleri
çay daha demli
daha diriltici sabah serinliği
daha çok duyuyorum derimde
sıcaklığını ölen ve yaşayan dostların.

Tazeleniyor boyutları dünyanın.
Unutulsun diye bir yana atılan anılar
üstüne kül serpilen yıldönümleri
taşsız ve çiçeksiz bırakılan gömütler
daha canlı anımsıyorum hepsini
daha başa çıkılmaz bir güneş
düşüyor çarpı işaretli yüzlere duvarlarda.

Doğrulurken oturduğum yerden ayağa
daha kederli, ama daha sağlam
daha iyi anlamış birtakım düşünceleri
daha acımasız oluyorum yargılarken kendimi
söz verirken daha bilenmiş
öfkem daha büyük mayalanıyor bileklerimde
daha hızlı çarptırıyor yüreğimi
sürekli bir kavga olan yaşam.

Daha tesellisiz bırakıyor korkakları
senden aldığım haber
dönekler daha çaresiz kalıyor karşımda
daha az inandırıyor hazırladığı kılıflar
eleverenlerin
ihanetin sürdüğü leke
daha amansız parlıyor alınlarda
daha koyu bir zehirle doluyor
satılmışların gecesi.

Karalanmış birkaç satır
ya da bir iki söz ayaküstü
yetiyor kurmaya tetiğini
içimdeki direncin.

SORMALI ALKIŞLAMADAN ÖNCE

6 Nisan 1973

Ne esirgeyenlerin yanında yer almış
ne yaşamı üretenlerin bunca yıl.
Sormalı ödül vermeden ve alkışlamadan önce
yan tutmadan kocamış bu adama
dururken bunca sömürü, bunca haksızlık
insanın kul olması insana
göz yummak değil midir yan tutmamak?

BARIŞ GÜVERCİNİ

7 Nisan 1973

Elinde kaldı en fazla para verenin
uçamadı bir duvardan dışarı
Picasso'nun çizdiği güvercin,
getirmeye yetmedi dünyaya
üretken olmadığı için barışı.

BİR MAYIS

1 Mayıs 1973

Kışın istibdadı bitmiş çıkmışım sokağa
karanlığın zulmü yıkılmış çıkmışım sokağa
acının harmanı kalkmış çıkmışım sokağa

çıkmışım sokağa bolluğun sofrası donanmış
çıkmışım sokağa umudun coşkusu yayılmış
çıkmışım sokağa mutluluğun tezgâhı kurulmuş

duyanlarla el eleyim benden önce bu sevinci
el ele olacağım duyacaklarla benden sonra.

TANIMAK GEREKİR SOĞUMUŞ YÜREKLİLERİ

2 Mayıs 1973

Nerde bir yiğit direniş görseler
küçümsemektir onların işi.
Nerde bir büyük ülkü için
çırpınan bir yürek görseler
bencillikten söz açarlar, kişisel doyumdan.

Fırsatçılıktır onlara kalırsa
kendini adaması insanın.
Sahip çıkmak bir ülkenin yaşamına
kendi yaşamından vazgeçecek kadar
duygulanmaktır gözünde onların.

Kimseyle paylaşmazlar gerçeği
ne yargılarken vardır üstlerine
ne alıp bir durumu çözümlerken.
Kıpırdamazlar eylem deyince
kavgaya çağırdın mı yoktur hiçbiri.

Ama korkaklığın kılıfı hazır
hafifletici sebebi ihanetin.
Eyvallah mı ettiler boyun eğmeye
hepsi de birbirinden derin
birbirinden bilimsel bir sürü gerekçe.

Hele edebiyatın adı geçmesin
hazır dillerinin ucunda öğüt:
"Kavgadan söz açsan bile kavgacı olma!
Üstüne gittin mi Şenlikname*'nin,* Haydar Haydar*'ın*
bakarsın soluğu Hisar*'da alırlar,*
hiç ürkütmeye gelmez Kareler*'i.*
Hem senin eleştirdiğin ozan
görev de yaptı, sorumluluk da taşıdı bir vakitler
şimdi ne bakıyorsun
Osmanlı kayığıyla dolaştığına?"

En küçük bir haksızlıkta
yüzlerine ateş bastığına bakmayın,
tanımak gerektiğinde onları
bakın nasıl zora koştuklarına
en büyük haksızlığı ağza alanı.

Yüksek sesle okunurken bir alanda
halk adına yazılmış şiirler
bakın nasıl ürperdiklerine tiksintiyle,
nerde bir iş yapılacaksa halka dönük
orda göründüklerine bakmayın.

KIYILAN ÖĞRETMENE

8 Mayıs 1973

Bil ki kendi yazgın değil bu kıyımlar
bu sürgünler, bu acıya dönüşmesi yaşamın.
Güne açıyorsun ya sınıfın kapısını
işleyişini öğretiyorsun ya doğa'nın
doğru yargılasınlar diye bulundukları zamanı
gösteriyorsun ya doğru bakmayı tarihe
geçmesin istiyorlar bu bilinç yalımı
bir hızır gibi Anadolu topraklarından,
açmasın bir kitap gibi dünyayı
gözleri önüne yurt çocuklarının.

Öyleyse bütün köprüleri atacaksın
yenilsen de yürüyeceksin dönüş yok
doğacaksın kendi yangınının küllerinden
değiştirinceye kadar bu yurdun yazgısını.

ONBİRİNCİ YILINA ŞİİR BİRLİKTE YAŞADIĞIMIZIN

21 Mayıs 1973

Yaşam esirgenirken bunca insana
söz açmak mümkün mü ikimizden,
sığınıp duygusal kanatları altına
birlikte geçirdiğimiz şu onbir yılın?

Mümkün mü hiçbir şey olmamış gibi
anılarımızın sayfalarını çevirmek,
bölünürken yeni filizlenmiş yürekleri
insafsız bir acıyla bunca insanın?

Sen orda, bunca kaygıyla birlikte
dirençli bir genç anasın ya da sevgili,
ben tutukluyum burda, göz göze gelince
aramıza giren parmaklıkların gölgesi.

Ama biliyoruz ki umudu hak etmelidir
inanmak yetmez yeniden kurulacağına
ağzında yepyeni bir türküyle dünyanın
ve zaferi kutlamak için dövüşmek gerekir.

HALKI İÇİN YAŞAMIŞ BİR OZANI
KENDİ İÇİN YAŞAYAN BİR OZANIN
ARKADAN VURMAYA ÇALIŞMASI ÜSTÜNE

1 Haziran 1973

Toprağa varınca senin elin
serpilirdi kuytuda açan bir çiçek,
solgun bir gül oluyor dokununca o.

Senin sesin girince bir şiire
coşardı dalgalan anadilinin,
dağılıyor kırpık hecelere o konuşunca.

O yazınca geveze bir tazıya benziyor
aslan ininde dolaşan cesaret

o söyleyince yeryüzü şarkısını
direnci ve umudu siliyor insan yüreğinden.

Balını devşirdin sen Bedrettin kovanının
versin diye bilinç peteğinden yeni oğullar,
o kuruyor hayal perdesi yeni suretler için.

Gür bir ırmak gibi fışkırsın diye
zorluklarına göğüs gerdiğin yaşamı
o taşınmaz yük olarak işliyor künyesine.

Kızgın lavlar örneği sokağa dökülen
en haklı öfkeyi haykıran sözcükler
dönüyor onun ağzında ihanet fısıltısına.

Ve sapı halk nakışlarıyla bezeli hançer
arkadan vurmaya yarıyor onun elinde
sencileyin ölümsüz kavga erini.

ÖLÜMÜNÜN ONUNCU YILINDA NÂZIM'IN ŞİİRİNİ ANIŞ

3 Haziran 1973

Korkmadan yazdı şiirlerini, sokağa çıkar gibi rahat
ancak yalan söylemeyenler korkmaz rahat yazmaktan.
Sokağa çıkarken bildi karıştığını kimlerin arasına
kimlerin yanında yer alacağını kimlere karşı
bildi bir kavgaya rastlayınca kaçmayacağını
güçlüyse bir yanı kavganın, bir yanı haklı
bildi yerini alacağını haklının yanında
savaşacağını yılmadan, boyun eğmeden güçlüye.

Apaçık yazdı şiirlerini, bir avuç su içer gibi yalın
ancak haklı olanlar korkmaz yalın konuşmaktan.
Irmağa bakarken, dedi su nasıl her şeyi gösterirse
hangi kaynaktan çıktığını, döküleceğini hangi denize
ağaç nasıl sererse gözler önüne tohumu ve çiçeği
duru olmalı öyle konuşulan söz de eylem de
insana aykırıdır çünkü doğaya aykırı olan
çünkü engelleyen yok bulanıklıktan başka gerçeği.

Umutla yazdı şiirlerini, sabahı bekler gibi doluyürek
ancak emek verenler korkmaz yarını beklemekten.
İçeri girerken düşündü bir gün açılacağını kapıların
toprakta tohum neyse insan odur dört duvar arasında
ne çaresizlik yaraşır ona, ne eli kolu bağlı oturmak
yeter ki bilsin terden varılacağını mutluluk harmanına
bilsin girdi mi savaşa dayanmak gerekeceğini
güneşin ergeç buluttan çıkacağını ihanet etseler de.

Verimli bir şafak dölüdür Nâzım'ın şiiri
inmiş yeryüzü tarlasına insan dilinden
eğitir bilinç ocağında kiminin yüreğini
kiminin ateş yağmurudur ter dökmeyen alnına.

BİR EYYAMCIYI ANLATIR ŞİİRDİR

5 Temmuz 1973

Rahatına biraz fazla düşkündür eyyamcı
biraz fazla özenmiştir kestirme sokaklara.

Yetişirken düşünmüştür biraz fazla
ölümsüz ünü, cinsel işlemi, büyük serüvenleri.

Bakmıştır olacak gibi değil köhne taşrada
alnı terlemeden bunların hiçbiri.

Yaşam bir yandan kabartırken isteklerini
bir yandan öğretmiştir yolunu yorulmamanın.

Kuşkusuz biraz fazla açıkgözdür eyyamcı
önce büyük bir erek seçer, büyük bir dayanak sonra.
Anlar sırtı yere gelmeyecek kimin yanında
dünyanın değer yaratanlara doğruysa gelişimi.

Nerde boş bir alan bulursa orda
kavrar ilk eseri verenin fazla terlemeyeceğini.

Ekonomi, siyaset, sendika, kültür, boşsa hangisi
ilk eseri ver, ilk çalışmayı yap, geç ötekine!

Ne var ki biraz fazla tedbirlidir eyyamcı
biraz fazla kulak verir en ufak kıpırtıya.

Oysa çakar gibi olsalar yapılan numarayı
ya da bir çarka kaptırsa paçayı önemli mi?

Kurtulur yine bir boş alan yaratıp kendine
diyelim verir ilk özeleştiri örneğini.

Yadsımak bir eseri, yanıldım demek bile
nasıl olsa eksiltmez onunla başlayan geliri.

Yerine göre biraz fazla kuşkucudur eyyamcı
biraz fazla benzer ilk panikte bankaya koşanlara.

Ürkmesi, telâşa kapılması değer yaratanlardan
sık sık huzurdan söz açması, onlar gibi,

gösterir bir şeyi daha açıkça bildiğini:
Değişti mi onun için de değişecektir dünya!

Dikilirken huzuru bozanların karşısına, o yüzden,
hesaplamaz elindeki silâhın geri tepeceğini.

YİĞİT BİR GENÇ KIZIN TABUTU ÖNÜNDE

25 Temmuz 1 973

Nasıl sıralarsa bir ölünün ardından
yaşarken sahip olduğu şeyleri halkım,
ben de sıralıyorum tabutu önünde
daha yeni durmuş gencecik bir yüreğin.

Diyorum cetveli vardı, şafaklarını çizen
yalnız yapıların değil, kavgaların da

bir gönyesi vardı, dengede değilse
nasıl ezdiğini gösteren yaşamın

bir pergeli vardı, ucunun biri emekte
öbürüyle belirleyen başka değerleri.

Mümkünken bütün bunları kullanıp
mimarı olmak yeni yabancılaşmaların,
inandırıp bir şey yapamayacağına kendini
mümkünken omuz vermek kurulu düzene

baktı tarihe, gerçeği kavradı, gördü onurlu yaşamak
savaşmak demektir ezilmiş insanların yanında

sırt çevirdi bencil kaygıların ve acıların tümüne,
aldı kavgada yerini, sıradan bir er olarak.

BiR LOKAVT ŞİİRİNE HAZIRLIK

1 Ağustos 1973

Bir türkü gelir dilime söyleyemem
bomboş bir sokakta bir başıma –
bir türkü, gür çeşmelerden söz açar.
Ama derim ki söylesem kim duyacak
bomboş bir sokakta bir başıma?
Bir türkü gelir dilime söyleyemem.

Bomboş bir alana ulaşır sokak
bir umut kıpırdar yüreğimin içinde –
bir tek güneşli günün umudu.
Ama derim ki kimlere yarayacak
güneş vursa da bomboş bir alana?
Yüreğimin içini ısıtır ancak.

Biriken sessizliktir alanlarına kentin
kapanmış tezgâhlarla tütmeyen bacalardan –
bir çare düşünürüm açlığı çözümlesin.
Ama derim ki bir başıma çözüm aramak
daha zorlu kılmaz mı atılan düğümü?
Biriken sessizliktir alanlarına kentin.

Birlikte savunalım öyleyse yaşamı
hep birden söyleyeceksek başlayalım türküye
yan yana getirelim çözümler dereceksek
umutlar sağacaksak katalım birbirine –
mekikler mi vurmuyor, ocaklar mı soğumuş
birlikte savunalım öyleyse yaşamı.

KESİK KESİK

17 Ağustos 1973

Sık sık kesiliyorsa başlattığımız konuşma
susuveriyorsak birden
bir sözcüğün yarısında,
tükendiği için değil
konuşacağımız şeyler.
Araya giren bu sessizlik
söylememek için hiçbir şeyi
nereye varacağını bilmeden.
Çünkü bir tek sözcüğün değeri
satmaya da yetiyor bir insanı, kurtarmaya da
öyle uzun ve karanlık bir sorgudayız ki
atmışlar yaşamın bütün köprülerini
girmişler dünya ile aramıza
ve günışığını görmemiz yeniden
ya direnirsek mümkün ya konuşursak!

AYDINLIK

21 Ağustos 1973

Söylediğim türküde bir sonraki satırsın hep
bana aktardığı gibi yanımdakinin
aktarıyorum benden sonrakine

ŞİMDİ BİR HANÇER GİBİ KIVRIKSA ŞİLİ

11 Eylül 1973

Umudun şimdi silâhı yok Şili'de
şimdi bütün silâhlar umuda çevrik.
Daha güzel günler için söylenen
daha haklı günler için söylenen
türkülerin şimdi silâhı yok Şili'de
şimdi bütün silâhlar türkülere çevrik.

Ayaklar altına alınan emeğin bayrağıdır
şimdi yırtılan, kurşunlanan, darağacına çekilen
insan teriyle üretilmiş bakırdır
kardeşliktir, barıştır, yeni sürülmüş tarlalardır.
Şafaktır ihanete uğrayan şimdi Şili'de
alınlarından sağılmış doğacak çocukların.

Şimdi bir hançer gibi kıvrıksa toprağın üstünde
parçalanmış, ama boyun eğmeyen Şili
yine bir hançer gibi doğrulacak düştüğü yerden
saplanmak için karanlıkların böğrüne
damarlarından koparıp atmak için sömürgen ağızları
ve dövüşmek için zafere kadar yiğitçe.

SÜREKLİ YARGILANMA

20 Eylül 1973

Yargılıyor beni Eylül rüzgârı
Anadolu bozkırına uğrayıp gelen,
uğrayıp saçlarına açılırken okullar
bu yıl da okulsuz kalmış çocukların.

Yargılıyor beni Haliç kıyıları
geçerek solgun yüzlerinden Ayvansaray'da,
açlık grevine yatana kadar
sesini duyuramamış bir avuç işçinin.

Yargılıyor beni Bursa lokavtı
ellinci yılı cumhuriyetin
ertelenen grevler, verilecek oylar
kazanılmış ya da kazanılacak kurtuluş savaşları.

Gün alıp da yatanlar bir inanç uğruna
bir direnişi başlatan ilk kurşun
ihanetler, acılar yargılıyor beni
dünyanın neresinde olursa olsun.

Yargılıyor beni ölüm tırpanı
Şili'de bire on ürün kaldıran,
yaşadığımız kanlı günler, yiğit Allende
aldatılan halk, susturulan düşünce.

Sorumlu olmak yargılıyor beni
bilinçli olmak yargılıyor beni
yargılıyor geleceğe inanmak, çağı tanımak
zaferi için çarpışmak gerçeklerin.

EYLÜL SONU ÇAĞRIŞIMI

26 Eylül 1973

Eli uzaklaşıyor tetikten artık,
sıyırıyor parmaklarından kirlenmiş eldiveni.
Gözlerindeki acımasız karanlık
uysal bir bakışa bırakıyor yerini.

Değiştirdi mi giysilerini de birazdan,
çıkacak bir şey olmamış gibi sokağa,
selâmlayacak bir park sırasında oturanları,
bir çiçeği koklayacak geçerken yanından.

işte –diyeceksiniz bir Eylül sonu sabahı–
her günkü yüzü sıradan bir yurttaşın!
Ne acıyı örgütlemiş, ne kısıtlamış yaşamı
ne de imzası var altında bunca kararın!

BİR GÜN KONUŞMAK İÇİN

11 Ekim 1973

Kalabalığı gördüm, fışkırmış ara yollardan
doldurmuş bir alanı göz alabildiğine.
Bir tek yüze çevirmiş bakışlarını
kulağını vermiş bir tek sese.

Kalabalığı gördüm, bir tek sözle
haykırmaya hazır bir ağızdan.
Gergin yaylar gibi atılmaya hazır
duramıyor durduğu yerde.

Kalabalığı gördüm, elindeki bayraklar
yatıştırıyor acısını ve öfkesini.
Yan yana getirmiyor coşkunluk
o kadar kolu bir yumruk gibi.

Kalabalığı gördüm, habersiz
nereye varacağından sesinin.
Dinlemek için değil de
bir araya geldiği vakit konuşmak için.

BASIN İŞÇİSİ NURETTİN SÜTKAN'A AĞIT

13 Aralık 1973

Tutuyorum kendimi
bulandırsın istemiyorum gözyaşı
ardında kalanları.
Elden ele geçirilen kürek
atılan toprak bir çukurun başında
tutulamayan birkaç hıçkırık
dünyanın bu en yalın töreni –
ne anlama geliyorsa bütün bunlar
daha belirgin çıksın ortaya.

Birbiri üstüne geçmiş gibi
bulandırsın istemiyorum anılar,
geçtikten sonra konuşalım
gözlerimi zorlayan sağnak.
Bak yüreğini bölüştüğün insanlar
çöktüğün ağaç altı öğle paydoslarında
birlikte söylediğin bu yurt havası –
ne anlama geliyorsa bütün bunlar

daha belirgin çıksın ortaya.
Böyle istemez miydin kardeşim?
Duyulduğu vakit bir silâhın sesi
vurulduğu vakit biri daha
emek kavgasında bir işçi
demez miydin bir an önce bitsin ağıt
alsın barut dumanı dağılır dağılmaz
ölümün yerini yaşam, ustanın yerini çırak –
ne anlama geliyorsa bütün bunlar
daha belirgin çıksın ortaya.

Sıklaştıracağız sıraları şimdi
boş bırakmayacak ardında kalan yeri
biri daha adayacak gençliğini kavgaya
otuz yıl önce yaptığın gibi senin.

YIL BİTERKEN BİR SORU

31 Aralık 1973

Bir soru kanırtıyor dudaklarımı
sabahtan akşama sormayı düşündüğüm.
Duruşmada değil miyiz kaç yıldır?
Ağaçlar, günışığı, gökyüzü, deniz
duruşmada değil mi sabahtan akşama?

Duruşmada değil mi sofrası, tezgâhı, harmanı
beslediği umut, devşirdiği sevinç insanın
inanmak güzel günlerin geleceğine ve istemek
akıtılan ter, dökülen kan, duruşmada değil mi
düşünen beyin, oluşan bilinç, çarpan yürek?

Bütün sokaklar kentlerde, kaç yıldır
sokaklarda bütün evler, evlerde bütün çocuklar
çocuklarda bütün yarınlar çağrılı değil mi
yeniden başlamıyor mu hepimiz için
her sabah bu duruşma?

Bir tepeden bir kente baktığımda
nasıl görüyorsam birleşen ve ayrılan yolları
görüyorum yaşadığımız günleri de öyle –
atılan imza, basılan mühür, yapılan işlem
o kadar okunaklı ki bu Türkiye sabahında.

SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA

Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü

Birinci basım: 1975, Cem Yayınevi
İkinci basım: 1976, Cem Yayınevi
Üçüncü basım: 1976, Cem Yayınevi
Dördüncü basım: 1985, Can Yayınları
Beşinci basım: 1990, Yordam Yayıncılık
Altıncı basım: 1996, Yordam Kitapları
Yedinci basım: 2000, Yordam Kitapları

türkü silâh olmalı ağzında
silâh olmalı elinde bilgi
yüreğinde inanç silâh olmalı

neresinde olursa olsun dünyanın
insandan esirgedikçe düşman
savunmalısın yaşamı

YURTTAŞLARLA KONUŞMALAR

YARIM KALMAMALI BU SORUŞTURMA

Kavrulup kalan ekinden soralım onları
çatlamış topraktan soralım
açlıktan, mayın korkusundan, anadan, bacıdan
dizlerini döven kimse ondan soralım
ciğeri oyulan kimse ondan
nerde olursak olalım
yolumuz nereye düşerse düşsün
Matla köyünden Şahan'ı soralım
Ayit Sümer'i soralım, Mahmut oğlu Mustafa'yı
İsa'yı, Übeyt'i, Kejan'ı
Hamit Dikmen'i soralım, Ali Kahraman'ı
çekilen sınırı insanla insan arasında
düşülen pusuyu, dökülen kanı
sıkılan kurşunları soralım kör karanlıkta
tetikteki eli soralım, tellerdeki sesi
önümüze kim çıkarsa çıksın
güçleri yetmemeli unutturmaya
ilmiğinden kurtulmaya suçlarının,
yarım kalmamalı bu soruşturma
soralım hep birlikte Viranşehir'i.

BİR YOL AYRIMINDASIN

Ellerini aç ve bak avuçlarına
soğumadan anısı Şahin Aydın'ın,
ey gece bastırmadan evine dönüp de
kol demirini vurdu mu kapısının ardına
güvenlikte duyan kendini!

Ey "ölüm nerden ve nasıl gelirse gelsin"
diyenlere övgüyle yüreğini açan,
ama kendi içinde boğan kendi sesini,
gücünü başkasının gücüne katmayan
sana sesleniyorum, bak avuçlarına!

Kışkırtmasın diye daha azgın günleri
kaygıyı çıkaran cesaretin karşısına,
karanlığı koyultmasın diye biraz daha
nicedir esirgeyen içindeki direnci
ey ölçülü yurttaş, bu sözüm sana!

Sanma ki bağışlayacak kendini aldatmanı
senin de hakkından gelmeyecek bu karanlık,
bu sarılan el Hüseyin Örek'in boğazına,
kalleşçe vuran bu kurşun Kerim Yaman'ı!
Sanma ki güvenliktesin kapını kapatınca!

Öyle bir yol ayrımındasın ki artık
mümkün değil tek başına savunman hiçbir şeyi,
ya kalmana boyun eğeceksin ayaklar altında
ya alacaksın direnenlerin yanında yerini
sahip çıkmak için yaşamın aydınlığına!

GÜN O GÜN

Gün o gün, vakit o vakit, durma kınında
işte arkadan vurmak, işte emekçinin elleri
afiş asarken bir duvara Ankara'da,
işte satılık itler, sivil giyinmiş ölüm
sabrı sınayan damla, öfkeyi kışkırtan acı
işte Akhisarlı Kerim, yirmibir yaşında

Sıcaklığı var ya bir araya gelmenin
işte onu vurdular karanlığın itleri
tan yeri kızarırken işte uluyarak
işte sökmesin diye kardeşliğin şafağı
işte beslendikleri kapı, üredikleri batak
yas tutmaya alışma, tanı bunları

İndirsin duvaklarını gelinlik kızlar
işte hazır sarmak için bunca yara
işte emeğin düşmanı, celladı tohumun
hesap sor karanlıktan, acıya alışma
dök ortaya gücünü, sıyrıl varsa kaygılarından
baskıyı boğ, zulme diren, şafağı savun.

YAŞAMIN BİZDEN İSTEDİĞİ

Ve soyundu özel giysilerinden cellât,
elektrik telini körpe vücutlar üstünde
gezdiren o değilmiş gibi,
kıran o değilmiş gibi parmakların kemiklerini,
o değilmiş gibi bırakan al kanlar içinde,
yalıtmak için insanı onurundan
ne varsa aklın aldığı almadığı
hepsini tasarlayan o değilmiş gibi,
o değilmiş gibi buyuran ve yalanlayan,
göz yuman o değilmiş gibi bütün bunlara,
karıştı aramıza.

Otobüse biniyoruz aynı duraktan belki,
belki karşılaşıyoruz bir köşeyi dönerken,
ilerlese göz tanışıklığı biraz daha
selâmlamak zorunda duyacağız kendimizi.
Ve ne kadar unutkan olursak biz
kurtulacak o kadar hesap vermekten,
huzurla bekleyecek yeni görevlerini.

Oysa titiz olmak, yaşamın bizden istediği,
hakkımız yok vazgeçmeye adaletten,
bağışlamaya hakkımız yok geçmiş günleri.
Sabrımız ne kadar yol açarsa acımaya,
ne kadar bağışlayıcı olursak bilelim ki
o kadar elinden tutuyoruz zorbalığın,
hizmetine koşuyoruz yüreğimizi.

DURMAK YOK

Sırasıdır bir daha anımsamanın şimdi,
getirip diktiler yurdunun bağrına
durdukça mayalanan sömürü üslerini,
özgürlüğü çok görenler insana,
arkadan vuranlar bağımsızlık özlemini!

Getirip diktiler, kurumadan alnında
kurtuluş savaşının parlayan kanlı teri,
bayraklarını getirip diktiler rüzgârına
namlunun ağzında yaşatmak için seni,
ortak etmek için barış düşmanlığına!

Getirip diktiler utancın telörgülerini
işbirliği edenler ölüm tüccarlarıyla,
borçlandılar senin adına gelecek günleri,
bir yabancı gibi kaldın kendi kapında
dilendin kendi toprağında geçiş izni!

Sırasıdır anımsamanın şimdi bir daha:
Bir yanda direniş, bir yanda işbirliği
çarpışarak varıldı bugüne varıldıysa!
Durmak yok, savunacaksın elde ettiklerini,
sonuna dek kararlıysan yaşamı kurtarmaya!

İNANMA GÜVERCİNLERE

Güvercinlere inanma
alanlardaki kardeşim!
Biliyorum inandığın için alkışlıyorsun
havalandığı vakit ak güvercinler,
biliyorum kendi ellerinle bırakmış gibi
başının üstündeki gökyüzüne
coşkuyla havalanıyor özlemin.
İnancın var ya daha iyi yaşayacağına,
kıyında köşende sakladığın umut var ya,
diyorsun ya: "Bir gün gelip
çocuklarım kavuşurlar benim alamadığıma,
çocuklarım edinirler benim tadamadığımı,
yaşadığım kadar yoz olmaz onların yaşayacağı"
işte o gün gelmiş gibi havalanıyor
coşkuyla alkışladığın güvercin.

İnanma güvercinlere
alanları dolduran kardeşim!
Bir elin tutup tutup bıraktığı güvercinlere,
kürsülerde konuşup konuşup bir ağızın,
sözlere bulayıp bulayıp bıraktığı!
Biliyorum inandığın için alkışlıyorsun
havalandığı vakit ak güvercinler,
biliyorum ak olduğu için, güvercin olduğu için,
biliyorum bırakmak olduğu için işin içinde!
Biri senin bir türlü kirlenmeyen yanınsa
biri barışçı tutkun, bir türlü düşürtmeyen tetiği,
biri de özgürlük isteğin kendi tutsaklığına!

İnanma kardeşim
edilen söze, verilen umuda
salınan güvercinlere!
Ak değildir arınmanın rengi her zaman,
barışın simgesi güvercin değildir,
özgürlük değildir salıvermenin anlamı!
İnanç bu kadar kolay gelinir mi deme,
yanlış bu kadar güzel gizlenir mi deme,
yalan bu kadar içten söylenir mi deme,
düşün alkışlamadan önce!

16 HAZİRAN AKŞAMININ ŞİİRİ

Hâlâ durur o akşam belleklerinde,
mayalanır durur, birlikte bakmanın derinliğiyle,
önüne geçilmez coşkusuyla, birlikte yürümenin,
bir ağızdan söylemenin güzelliğiyle bir şarkıyı,
birlikte sahip çıkmanın bir öfkeye
bir hesabı birlikte ödetmenin
"düşen kalır, bırakın ağlamayı"
demenin kutsal ve hüzünlü aleviyle
yaşayıp durur o Haziran akşamı.

Birlikte baktılar her şeye,
tek tek bakınca göremedikleri,
içine giremedikleri evlere baktılar,
bir yabancı gibi sığındıkları parklara,
bir ucundan geçip de yalnızlık çektikleri
koca koca alanlara,
tutamadıkları inceliklere baktılar
ellerinin nasırıyla,
kaçırılan değerlere baktılar, korunan bankalara.

Önlerine çıkarılan parmaklıklar
demirden değildi artık,
kendi sesleriyle konuşmuyorlardı
ağızlar karşılarında,
ve yerlerinde başka bir şey
dikilip duruyordu engellerin.
Yani korunan ve kaçırılan neyse
oydu yollarını tıkayan da,
üstlerine çeviren de oydu namluları.

Apaçık gördüler kim neyin hizmetinde,
gördüler kendi eğittikleri demir
düşman edilmiş ellerinin emeğine,
suyuna ter kattıkları çeliğin
gördüler çevrildiğini göğüslerine.
Ürettiği ne varsa, daha özgür,
daha yoğun, daha anlamlı yaşamak için,
esirgendiğini gördüler insandan
ve kavgasız elde edilemeyeceğini hiçbir şeyin.

Birlikte üretileni birlikte devşirip
evlerine dönenlerin o Haziran akşamı
her sokağa çıkışları bir gerçeği belirtir:
Yaşamın güç ve onurlu kavgasında
omuz omuza olmak verimli bir ırmak gibidir,
yeni tohumlar saçar geçtiği tarlalara,
yürekleri yeni zaferlerle doldurur.
Ve birlikte duyulacak yeni sevinçlere kadar
o Haziran akşamı mayalanır durur.

BEŞ İSPANYOL

27 Eylül 1975'te faşizm
onları kurşuna dizdi

Dünya ne kadar uçsuz bucaksız
ne kadar bölünmüş olursa olsun
bir şey var ki önlemesi mümkün değil
sınırların ve uzaklıkların,
giriyor doludizgin yaşantımıza

Bir şey var ki hep birden paylaştığımız,
açılıyor ellerimizde bayraklar
ve beş yeni yara bağrımızda,
yiğitçe üstüne yürüyor karanlığın
bir şey var ki İspanya'da

Görmediğimiz halde yüzlerini
adlarını işitmediğimiz halde bir kez bile
derin bir soluk alınca hepimiz
göğsümüzde tutuyoruz onlar için
yaşasınlar diye daha bir süre

Bir şey var ki durdurması mümkün değil
silâhların ve darağaçlarının,
fırtınadan önceki sessizlik kadar anlamlı
namludaki kurşun kadar patlamaya hazır
bir şey var ki geride bıraktığı onların

EKİM SINAVI

12 Ekim seçmenlerine

Bugün gideceksen sandık başına
anımsamadan gitme verilen kavgayı,
bir ucu Vietnam'da, Kamboçya'da
bir ucu Şili'de, İspanya'da
kanla sulanmıştır emeğin haritası

Bugün gideceksen sandık başına
anımsamadan gitme çekilen acıları,
çığlıklar yankılandıysa taş duvarlarda
onur çiğnendiyse ayaklar altında
ışımasın diyedir özgürlük sabahı

Oy istiyorlarsa bugün senden
emekli generalleri karanlığın,
suç olmaktan çıksın diyedir
kırılan kalem, vurulan zincir
boynuna geçirilen ilmik şafağın

Oy istiyorlarsa bugün senden
hesabı sorulmasın diyedir
kanlarına girilen bunca insanın,
alınteri harmanını yağma eden
sömürünün hesabı sorulmasın

Bugün İstanbul'da, bugün Bursa'da
oylanan zulümdür doğrudan doğruya,
geçmişi bağışlamaktır senden istenen,
karar vereceksin bu Ekim sınavında
ya zulmün yanındasın, ya karşısında.

BİR KURTULUŞ SAVAŞI İÇİN AÇIKLAMALAR

SÖZCÜKLER, TANIKLIĞIN YENİLMEZ SAVAŞÇILARI

Önce sözcükleri övelim,
konuşurken kullandığımız sözcükleri –
olur olmaz bir yerde, ayaküstü,
biri çıkınca karşımıza kullanırız ya,
önemini aklımıza getirmeden.

Önce sözcükleri övelim,
heyecanla seçtiğimiz sözcükleri
bir olayı anlatırken bir topluluğa –
dururuz ya, daha uygunu var mı diye,
tam ucuna geldiği anda dilimizin.

Önce sözcükleri övelim,
okurken takıldığımız sözcükleri
olmadık bir yerinde bir kitabın –
bir kalem alırız ya elimize
altlarını çizmek için, takıldıkça.

Yan yana geldiler bu şiirlerde
acıyla ve özlemle yazılan –
yerde bırakmamak için dökülen kanı
ve yıkamak için bilinci durmadan
adaklarıyla yeni savaşçıların.

SÖZCÜKLERLE ÇIKMAK UNUTKANLIĞIN KARŞISINA

Bakarsınız özetleyiverir bir tek sözcük
insanın bakışını bir savaşa.
Dönüşür bir tek sözcüğe bakarsınız
geçmişteki bir olayın bütün anlamı.
Yıllar sonra, yeniden yazılmış,
bir duvarda çıkar karşınıza.

Düşünürsünüz, küçümsenir gibi değil
bir tek sözcük deyip de hiçbiri
en az bir silâh kadar yeri var kavgada.
Sözcükler olmasa bir zaferin işlevini
nasıl çarpıtırlardı tarih kitaplarında,
ne ile süsleyip de yuttururlardı yalanı?

Anlarsınız, okurken yanlış bir şiiri,
kendi sesinizle dirilttiğiniz düşman
ne kadar köprü varsa yaşamla aranızda
biliyor önce onları atmak gerektiğini,
sözcüklerle kurulduğunu biliyor köprülerin
geçmiş serüvenleri bugüne bağlayan.

Öyleyse dersiniz ulaşmak yetmez
nice kan ve acıdan sonra zafere,
yapmak ve kazanmak kadar savaşı
sürdürmek de gerekir düşünce ve bilinçte,
durmadan sürdürmek, çoğaltmak, tazelemek
en köklü yorumdan en küçük anıya dek.

GÖRÜNEN ODUR Kİ

Ne zaman ortalığı karanlığa boğsalar
bir yanda halk vardır, bir yanda iktidar;
bir yanda sömürüyle parçalanmış, silâhla girilmiş
en dirimli yerleri, en kutsal şeyleri halkın,
bir yanda yürekleri ihanetle çürümüş alçaklar

Üretkenler ve hazır yiyenler bir yanda,
acıya sahip çıkacak kadar yiğit
ve yabancı, sırt dönecek kadar umuda;
bir yanda elden ele geçirilen direniş sancağı,
bir yanda işbirliği, çıkarları ve ordularıyla düşmanın

Göğüsleyip bütün yoksunlukları, çaresizlikleri
karşı koymak mümkün, dişiyle tırnağıyla çarpışmak,
hatta kazanmak, geriye püskürtmek saldırganı,
ama zafer mümkün değil bu savaşta
ve zaferi savunmak, iktidar halkın olmadan

VERİLEN SÖZ BU AĞUSTOS GECESİ

Yaşanmayacak anımsamadan
ezilmiş tabanlarındaki sızıyı,
çıplak ve yarılmış omuzlarında
götürdükleri umudu onların
tek tek yakılan dağ ateşlerine.
Bu Ağustos gecesi yaşanmayacak
duymadan yorgun çıngıraklarını
ay altında giden kağnıların.

Yaşanmayacak açıklamadan
niye düştüklerini yollara
binlerce kadın, erkek, genç, yaşlı
gelinlik kızlarla kundaklı çocukların,
gösterdikleri sabır, biledikleri öfke
kurdukları o can ve inanç örgütü,
niye hep duracaktır şafağın dilinde
bir ağızdan söyledikleri türkü.

TEK TEK AĞIZLARIN BİRLEŞTİĞİ SAVAŞ TÜRKÜSÜ

Yaklaşıyordu düşman
sürdüğüm toprakta gözü,
öğüttüğüm unda, dokuduğum kumaşta;
çekip alacak ne varsa soframdan,
uğrunda alınteri döktüğüm
ekmeğim, tütünüm, ne varsa.

Yaklaşıyordu düşman
suyun kaynağına doğru,
buldum derinliğinde toprağın
çıkardım tırnaklarımla onu,
içirdim tarlama yıllardır
avuçlarımın nasırından.

Yaklaşıyordu düşman
gücümün yarattığı tezgâha,
alsın diye en büyük payı
benim ürettiğim yaşamdan,
katsın diye kendi damarlarına
kaslarımın içindeki dünyayı.

Bir sabah ayağa kalktık,
aynı anda, birbirimizden habersiz;
gözlerimiz yoksul ve kocaman.
Birlikte çarpıyordu artık
aynı saçağın altında yüreklerimiz.
Yürüdük yaşamı savunmak için
bir yanda umut, bir yanda düşman.

UYARILDIK VE ÖRGÜTLENDİK SONRA

Yaşadık suyu havayı güneşi
tuzakmış, kalleşlikmiş akla getirmeden,
akla getirmeden pusulara düşürülmeyi –
yeni doğmuş gün nasılsa öyle
hazırdık eşiğinde aydınlığın.

Yaşadık beynimizin kıvrımlarında
sokakta, fabrikada, kalabalık alanlarda
göze aldık işsiz kalmayı, sürgünü, işkenceyi
biri bitmeden biri başlayan
binlerce olumsuz işlemi.

Yaşadık içe işleyen dönekliği
bir daha yüzüne bakmamayı bir arkadaşın
satın alındıkça düşünce, eleverildikçe inanç
acısı gitgide genişleyen o lekeyi –
sınavından geçtik bütün bunların.

Yaşadık bir bir karanlık günleri,
ne kadar ışık sızdırmasa duvarlar
özgürlüğü boğmaya yetmeyecektir –
anladık ekmeği ve aşkı üretir gibi
umudu ve yarını da üretmek gerekir.

Anladık korumak gerekir üretileni
ve silâhlanıp çıkmak karşısına düşmanın –
yaşadık tek tek dövüşmedeki eksiği
güçlüyüz anladık bir araya gelirsek
örgütlü savaşçıları olduk yaşamın.

ANADOLU'YA GEÇİYORUZ

Anadolu'ya geçiyoruz yine gizlice,
her şeyi göze alan laz kayıkçı
gizlice kürek çekiyor sabah sisinde,
ağzındaki titremeyi örtüyor bıyıkları.

Anadolu'ya geçiyoruz gemiler arasından
kendi sularımızda yabancı bayraklı,
devşiriyor bir örgüt tek tek bağrımızdan
bir büyük ateş için kıvılcımları.

Öfke yetmeyecektir çünkü tek başına
harlı tutmaya direniş ocağını,
geçiyoruz birleştirmek için Anadolu'ya
canla canı, dirençle direnci, silâhla silâhı.

Kaygımız ölmek değil yakalanmaktır
bir kurşun bile atmadan emperyaliste,
çiçeğe durmadan gövdesiz kalmaktır
yeni tomurcuklanmış bir dal halinde.

ELİ TİTREYECEK SAVAŞÇIYA AÇIKLAMA

Duysunlar acısını bir namlu ucunda,
ateşin rüzgârından önceki esintiyi –
nasıl seyirir alnı bölen çizgi,
bakışı nasıl oyar o kara nokta.

Sıcaklık nasıl çekilir duysunlar
şakaklara doğru saç diplerinden,
nasıl geçer insanın içinden
dünya nasıl bir kurşuna sığar.

Çocukları anımsa titreyecekse elin
silâhı doğrulttuğun vakit onlara,
binlerce yoksulu ve sakatı anımsa
kalır ufkunda geçtikleri ülkenin.

Kalır onlardan girdikleri ülkeye
suçsuzluk anıtı binlerce kadın.
Tarihi yapmak senin yazgın,
kanı ödetmek dokunup tetiğe.

GÖĞÜSLERİMİZDE UMUDUN ÇAPRAZ FİŞEKLİĞİ

Umutsuzluğa düşmedik hiçbir zaman
yenildiğimiz oldu, ama umutsuzluğa düşmedik,
bir daha ağarmayacakmış gibi çöken karanlık
doldurmadı değil günlerimizi,
bir daha ter dökmeyecekmiş gibi kuruyan alın
döl vermeyecekmiş gibi çekilen kan
korkutmadı değil korkuttu elbet
teslim olacağımızdan da korktuk, öleceğimizden de..
– sonu gelmiş de hani dünyanın
hiçbir şey kalmamış gibi tutunacak
boşluğa değer ya insanın elleri–
düşmedik ona, yalnız olmadık yani, çaresiz olmadık.

Kavradık nerden geldiğini çünkü umudumuzun,
şafağı savunmak olduğunu kavradık geceye karşı;
ne bizimle başladı, ne kesilip kalacak bizden sonra
kavradık durdurulmaz yapan nedir bu akışı,
ve sıradan bir er olduğumuz halde bu kavgada
boyun eğmiyorsak önünde koskoca bir ordunun
doğruladığı için bizi yaşamın her dakikası.

yer alanlar düşmanın yanında:1

ÇARPIŞMAKTAN DEĞİL BARIŞTAN SÖZ AÇANLARIN DEDİKLERİ VE DEMEK İSTEDİKLERİ

Kurşun atılmadan, diyor biri,
ne yapılacaksa kurşun atılmadan!
Biri, kan akıtmadan, diyor,
gelinsin hakkından gelinecekse
ama kan akıtmadan!

Yan geçirmişlerse bileklerine
boyun eğip taşıyacaksın zinciri,
parmaklıklar ardına yolun düşürülürse
bekleyeceksin kilidi çözmelerini,
kapıların açılmasını saati gelince!

Yani özgürsün eleştirmeye kendini,
suçlamaya özgürsün pişmanlık duymak için.
İstediğin kadar yetiştir, üret, çabala
sana çok görmüşse devşirdiklerini
sövmekte özgürsün alınyazına!

Biri de, barış içinde, diyor durmadan,
arayacaksan barış içinde hakkını ara!
Barış içinde yaşamaktır insana yaraşan,
hatta bıçak kemiğe dayansa
canından olmayı bile göze alsan!

Yani değişmesin bundan sonra da,
nasıl geldiyse bugüne değin
yaşam öyle sürüp gitsin işgal altında!
Yani işgal altında kalsın gözlerin
bakarken kendi yarattığın dünyaya!

yer alanlar düşmanın yanında:2

NERDEN VE KİMDEN GELİRSE GELSİN TANIMAN GEREK BU SESİ

Ezgi olur türkülere sokulur
çevirince radyonun düğmesini
gümbür gümbür dolar odana,
okul kitabında öğüt olur:
"ardına düşsen hangi sorunun
kaynağını bulamazsın kendi dışında,
kendi bacağından asılır her koyun"
yazılara girer, şiirleri yoğurur
ninni olur kundaktaki çocuğuna
aldatan ses, yalanın sesi

Diyelim ki savaş vaktidir
düşman çizmesi altında yurdun
hava barut kokuyor, haritan kan içinde
diyelim ki parçalanmış uykun
söz eylemini bitirmiş, silâhın eylemidir
bakarsın ağzında bilim adamının
gücünden kuşkuya zorlar seni,
bakarsın bir dost yakınışında
yatıştırmak ister kutsal öfkeni
bozguncu ses, satılmışın sesi

yer alanlar düşmanın yanında:3

GİRİŞ YARGILAMAYA ELEVERENİ BEKLEMEN GEREKSİZ

Bekleme kurulmasını mahkemenin
yargıç olmayı bekleme yargılamak için

bir elevereni yargılamak çünkü
ışığa kavuşturmaktır yüzünü

gölgede yaşar çünkü o, kuytulara sığınır
ışıktaysa durmadan suçlanacaktır

çırçıplak kalsın durmadan bir böcek gibi
görünce senin her şeyi bilen gözlerini

yoluna çık, dikil her fırsatta karşısına
unutulmadığını anımsat bakışlarınla

eksik etme üstünden işaret parmağını
durmadan anımsat götürülmeyi geceyarısı

anlasın ter içinde uyandığı zaman
kurtulamadığını alnındaki damgadan

anlasın ki yargısız kalmayacak
yaşama karşı düşmanla çalışmak

yer alanlar düşmanın yanında:4

ÖNCE EFENDİLERİ BİÇER DEĞERİNİ BİR İŞBİRLİKÇİNİN

Bir gün bile tutmayacaklar
işe yaramadığın vakit,
içlerinde bir gün bile
tutmayacaklar seni
efendilerin

Göreceksin ki
zar kadar ancak
varlığınla yokluğun arasındaki ayrım
onlar için

Göreceksin ki
daha onursuz
düşündüğünden
şu dünyadaki yerin

Semirtirlerken seni
kendileriymiş yine
semirttikleri
sen değilmişsin

Tutmayacaklar bir gün bile
işe yaramadığın vakit,
ıkınıp atacaklar dışarı
kalınbarsağından
emperyalizmin

VURULAN BİR SAVAŞÇININ ARDINDAN

Ne ise geride kalanlara esinlediğin
kuruyup tükenecek değil bağrımızda,
ister bir dağın doruğunda düşüp kal
ister dört duvar arası bir avluda
nerde öldüysen yetişecek oraya
her adımda biraz daha çoğalarak.

Gözlerin açık gitmesin.

YÜREĞİMLE TAŞIYACAĞIM

Çok görmüyorum hayır
koskoca bir destan yapmayı
en küçük bir sözcüğü alıp dudaklarıma
yargıç önündeki savunmandan

Kendime saklayacak değilim
bir çizgi yer etmişse bakışlarımda
alınlarına uzatıp parmağını
bir cümlenin ortasında ayağa kalkmandan

Direnci azalırsa dizlerimin
yüreğimle taşıyacağım bu şarkıyı
ölüme dek yiğitçe söylediğin
ateşlemek için başka ağızları

ANI

Atılmış bir kağıt üstünde değil yüzleriniz
saklanmış bir kağıt üstünde
saygıyla dörde katlı.

BİR YARAYI ÖPER GİBİ

Ağzımda kül tadı.

Kurumuş kanı görüyorum
okuduğum satırların arasında,
yalayıp geçiyor yüzümü
utanca karışan sıcaklığı öfkenin
bakarken fotoğraflarınıza.

Bir yarayı öper gibi ağzım.

BİR SES

Kulaklarımda radyodan bir ses:
Yaşam ölü olarak ele geçirildi.

GÖRÜŞMECİ

Bakıyorum onların yüzüne
ölümden önceki bir pazartesi –
ne coşkuyu geri çeviren yılgınlık
ne zamanı kollayan ürperti
çizmişler kavgayı yüreklerine.

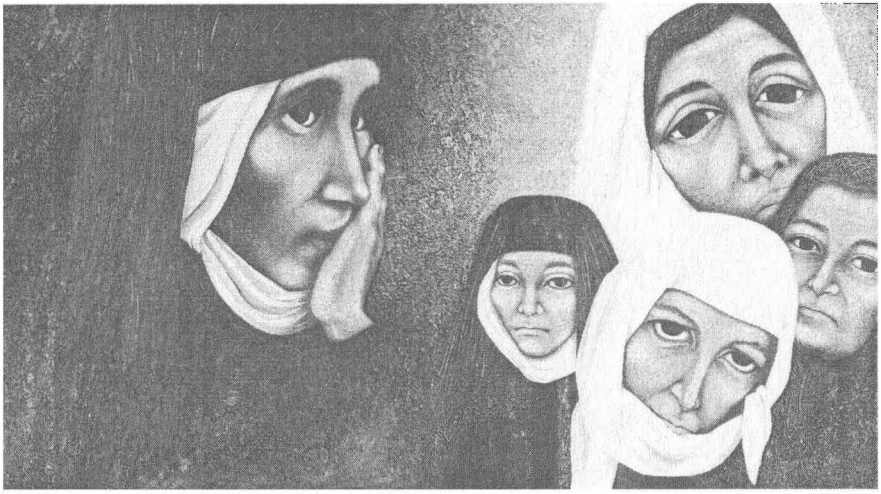
Gökte güvercinlerin bıraktığı
kanat seslerinden daha kıvrak
daha yoğun görkemli düşüncelerden
verilen yargıdan daha güçlü
bir umutla işlemişler yarını.

Aşmışlar dalgalarını işkence denizinin
durgun gözlerinde iki su kabarcığı –
acılardan geçmişler, bunca sınavdan.
Öyle bir kıyıya varmış ki artık
ölüm elde edemez inançlarını.

Bakıyorum onların yüzüne
ne yenilmiş, ne eylem yorgunu
yeşerttiği incecik tohumlar ülkemin –
incecik bir güneşle ama direnç dolu
kabukları arasından gelecek günlerin.

BİR RESİM SERGİSİNDEN İZLENİMLER

resimler: GÜNER ENER

"ANALAR"

Kıyısına gelip de
bakıyorlar bir uçuruma başları dönmeden;
soğumamış oysa açılan toprak
tabutun daha yeni örtülmüş kapağı
yeni değmiş körpe vücutlara kurşun
dökülen kan dinmemiş daha
duydukları acı, büründükleri yas
yaktıkları ağıt daha yeni.
Ve nerdeyse doğacak olan güneşe benzer
bir dirim ışığı yüzlerinde
yeniden doğurmaya hazır cömertçe
yeni oğullar için mayalanmış yürekleri.

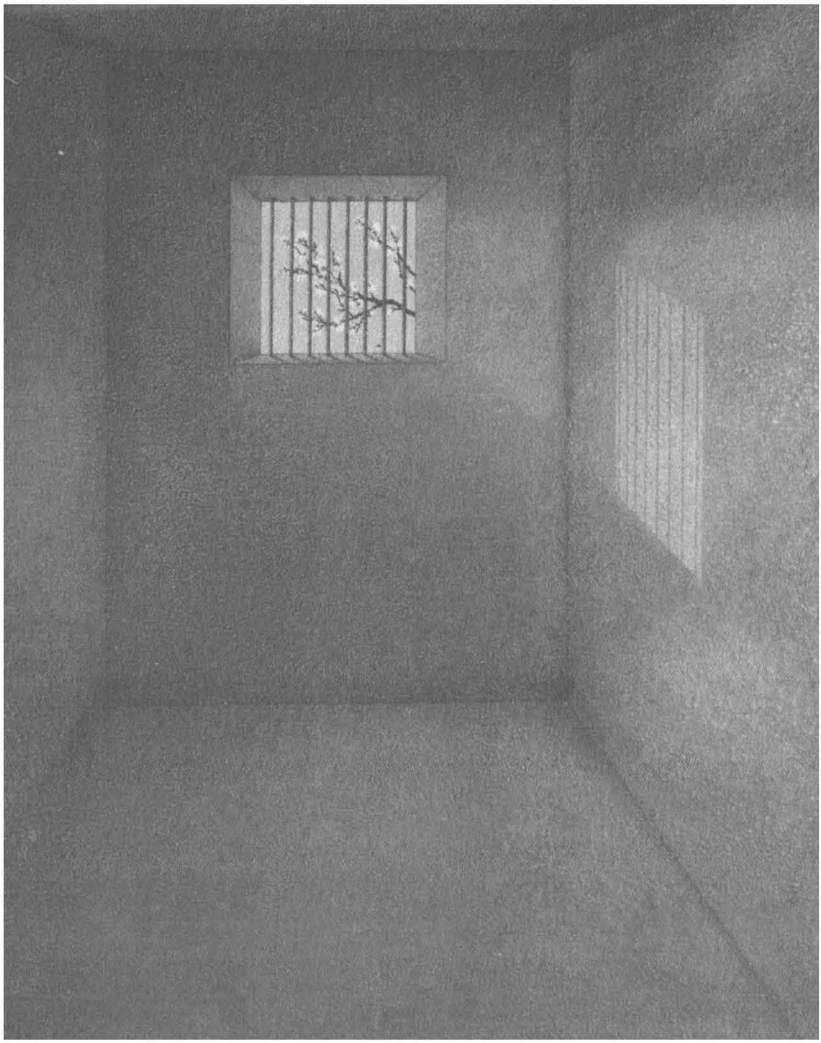

"HAŞHAŞLAR"

Hiçbir şey söylemiyor belki
büyüyen eli tarladaki adamın,
ama bırakacak sökülen sapları
boğazına sarılacak birazdan
ocağını aşsız koyanın.

Hiçbir şey söylemiyor belki
beyaz başörtülü ırgatlar,
çizilen haşhaş başağı söylemiyor,
söylemiyor bir bulut geçmiş gibi
gün ortasında kararan yeşillik.

Açlıktan, isyandan başka hiçbir şey.

"BİR AĞAÇ DALI BİLE"

Kapamışlar sıkı sıkı hücrenin kapısını,
dışarda kalmış dünya.
Her şeyi söküp almışlar elinden,
bir tek pencere bırakmışlar sana
ve parmaklığın dışında bir tek dal.

Belli üstüne abanacağı dört duvarın,
döşemenin sonuna kadar susacağı belli.
Kapı kolay açılmayacak bir daha,
sesini yankılamayacak tavan,
kimbilir kaç gece uykusuz kalacaksın.

Anlıyorsun silmek istediklerini
olumlu ne varsa künyenden:
Umut, yenilmemek, yaşama sevinci.
Anlıyorsun o pencere orda neden,
o bir tek dal neyin işkencesi.

Biri, bakmak gibi fazla ışığa,
direncini köreltecek senin,
biri özlemini bileyecek dışarıya.
Her gün biraz daha çökeceksin
düştükçe yaşamın tuzağına.

Oysa bir şey var bilmedikleri
neye değse elin silâha dönüşür,
öyle bir kavganın içindesin ki
bir ağaç dalı bile dövüşür
bir pencere bile yeter bilemeye direncini.

DÜNYAYA VE YAŞANTIMIZA İLİŞKİN SORULARA YANITLAR

İKİYE BÖLÜNMÜŞTÜR DÜNYA

Hemen tanıyorum nerede karşılaşsam,
bizim gibi takılıp kalmıyorlar dükkân camlarına,
durup da karşılıklı, yolun üstünde
arkadaşlarıyla konuşmuyorlar bizim gibi,
su içmiyorlar kırık bir sokak çeşmesinden
ya da gezgin suculardan bardağı on kuruşa.

Peynir ekmeğin yanına katıp yeşil soğanı
çökmüyorlar duvar gölgesine, ağaç altına.
Hele zamanı gelince, bizim gibi,
dişlerinde deneyip dövüştürmüyorlar kırmızı yumurtaları.
Sıcaklar bastı mı, konu komşu bir olup
ne Gülhane Parkı'na koşuyorlar, ne Ahırkapı kıyılarına.

Hemen anlıyorum işitince seslerini,
zamanıdır deyip yollara düşmek gerekse
güvenleri yok iple sıkılmış tahta bavula,
gün ışığından korunmak için kaskete,
yemekleri götürüp getirsin diye sefertasına,
iş tulumuna, şile bezinden gömleğe güvenleri yok.

Bir tuhaf bakıyorlar nerede görseler
tavşanlara niyet çektiren birini,
bir parmağı ezilmiş, bir parmağı kıvrık kalmış birini,
iki polis arasında saçı kesik yürüyenlerden
camın kırık yerine kağıt yapıştırılmış evlerden
yazlık bahçelerdeki düğünlerden birini.

Duvar olsa yıkılırdı, diyorum, ara yerde
su olsa geçilirdi şimdiye kadar,
barışırdık bayramlardan birinde dargın olsak;
her şeyiyle ikiye bölünmüş demek ki dünya
bir yanında onlar yaşıyor günlük güneşlik
biz didiniyoruz öbür yanında, eli avucu boş.

HER ŞEYİN BİR NEDENİ VARDIR

Bir üzüntü mü saplandı yüreğime?
Ne bırakırım kendimi
ne geçmesini beklerim sabırla –
ararım kaynağını hemen
nerden besleniyor, nedeni ne?
Girişirim o nedeni değiştirmeye.

Başıma bir dert mi açtılar?
Bilirim bir çaresi bulunacak.
Ama kurtulmak değil yalnızca
o derdi yok etmenin çaresi.
Ararım nedenini hemen
girişirim o nedeni değiştirmeye.

Kaynağını buldum mu bir kez
kalkarım her zorluğun altından –
hiçbir acı tutunamaz içimde,
en güçlü engel bile aşılır.
Yok ederim buldum mu nedenini
bir daha üremesin diye.

Gel gör ki kolay değil her vakit
karşıma çıkan düğümü çözmek.
Bakarım kökleri derin ve çetrefil,
ne nedenini bulmak mümkün
ne de savaşmak tek başına,
el ele vermeli, derim, o halde
çözmeye uğraşanlarla aynı düğümü.

YARATIRKEN YARATILIYORUZ

Akıtılan ter, harcanan çaba tanıktır
bizim ulaştırdığımız gibi köprüleri
bir kıyıya bir başka kıyıdan,
duvarlar çektiğimiz gibi bizim
azgın başıboş suların önüne,
kurduğumuz gibi kentlerde yapılar
kuruyorlar, çoğaltıyorlar onlar da bizi
dirençle çıkıyoruz her yorgunluktan.

Bizim yarattığımız gibi onları
onlar da bizi yaratıyorlar.
Öğreniyoruz karşısında güçlüklerin
yere bir köprü kadar sağlam basmayı,
esnek olmayı kavgaya girerken
ustaca dökülmüş çelik kadar
ve göğüs germeyi bir duvar gibi sabırla
zaferi hak etmek için.

BU KIVILCIM

Omuzun omuza değdiği yerde
bir çakıp bir sönen bu kıvılcım
oynadığımız horondan Kavel grevinde

YETMEZ TEK BAŞINA

Parmaklarının ucuna basıp
doğrulsan da yerinden,
üstüne yürüsen de karşılaştığın vakit,
çekip alsan da hatta yakalarını eline,
suratına yapıştırsan da yumruğu,
tek başına kaldıkça bu öfke
getirmeye yetmez kavganın sonunu.

GECEYE KARŞI SÖYLENMİŞTİR

Birinci basım: 1978, Cem Yayınevi
İkinci basım: 1985, Can Yayınları
Üçüncü basım: 1990, Yordam Yayıncılık
Dördüncü basım: 2000, Yordam Kitapları

TUTANAK

OLİMPİYAT İÇİN KARA ŞARKI

Bizim için yarışın –dedi halk, yolcu ederken,
çocuklarını yolcu ederken olimpiyada,
kara derili çocuklarını Afrika'nın,
limanlarından, havaalanlarından,
Mozambik'in sesiyle, Angola'nın –

Bizim için yarışın, onurumuz için,
kaldırdık düştüğü yerden, ayak altından!
Övüncüyle yarışın bağımsız günlerin!
Nasıl açtıysanız ölüme göğsünüzü
varış ipine de öyle uzatın: Zaferle!

Daha hızlı, daha yüksek, daha ileri
son vermek için hor görmelerine!
Anımsatın, saldıkları vakit güvercinleri,
onlar bağışlamadı kendimiz kazandık,
özgürlük alnımıza yazılmış değildi!

Ağırlığını duysun sizi alkışlayanlar
yıllar yılı taşıdığımız zincirin,
duyurmak için yarışın bütün dünyaya
ürünsüz kalacağını devşirilen sevincin,
son kurtuluş şafağı da sökene kadar!

ALBERTO JUANTORENA'YA ÖVGÜ

– 400 ve 800 m. Olimpiyat Şampiyonu –

Şekerkamışı tarlasına giren bıçak gibi
keskin ve pırıl pırıl her yarışta,
güneşle ve toprakla omuz omuza
devşirmeye hazır kaslarının ürettiğini.

Bilir ki karşısına çıktığı dünya
ışığına düşmandır göğsündeki yıldızın,
türkülerle ve özveriyle kurulan yaşamın
düşmandır engelleri aşıp vardığı sonuca.

Bilir ki ulaştığı yerden yarın
daha ileri götürecek yaratılanı çocuklar,
bacaklarındaki yenilmeyen rüzgâr
soluklarıyla dolu Kübalı anaların.

Uyum içinde kollarıyla düşüncesi
yeni bir bilgeliği göndere çekerek
her yarışta bir sevinci üretip devşirecek
şekerkamışı tarlasına giren bıçak gibi.

1 MAYIS YÜRÜYÜŞÜNDE

Her yıl 1 Mayıs yürüyüşünde
daha kalabalığız bir önceki yıldan,
duyuyoruz nabızlarımızda bu sevinci
yarının tohumlarını serptikçe alanlara
kırdıkça bileklerindeki zinciri
kollarımız her yıl biraz daha,
duyuyoruz Spartaküs'ten beri.

Her yıl 1 Mayıs yürüyüşünde
yürüyor bizimle birlikte sevdası
yeni ırmaklar akıtmaya Ferhat'ın,
bir elimizde gürz, bir elimizde hüner
bir yandan Demirdağ'ı deliyoruz sabırla
terimizle nakışlıyoruz bir yandan yaşamı,
karıştığını duyuyoruz kanımıza bu sevdanın.

Her yıl 1 Mayıs yürüyüşünde
kırmızı bir gül gibi yüreğimiz
açılıyor türküleriyle Pir Sultan'ın,
açılıyor alanlara dikilmeye
solduramadığı sancak yüzyılların,
"dönen dönsün ben dönmezem" diyen ses
açıyor kapıları şaha gitmeye.

Her yıl 1 Mayıs yürüyüşünde
daha coşkuluyuz bir önceki yıldan,
Vietnam'da kutladığımız zaferin
Bedrettin'den bilenip geliyor çeliği,
içtiğimiz antın Onbeşler üstüne
Angola'da devşiriyoruz yemişlerini,
ve bayraklaşıyor dünya avuçlarımızın içinde.

ŞU VARNA'DA

I

Şu Varna'da unutmanın yolu yok
çakıl taşları gibi duracak
belleğimin dibinde
baktığı yerden denize bakmak Nâzım'ın
ellerini yakan vapuru beklemek
bir daha geçsin diye Varna önünden
ve duymak geceleri uyutmayan o özlemi
bunca yıl sonra sesinde
"anayurda selâm" diyen soydaşın

II

Kurda kuşa yedirmeden getirdim
şu Varna'da yüklendiğim selâmı
şu Varna'da havuzun başında

Bir daha düşer mi oralara yolum
görür müyüm sahibini kimbilir
görür de söyler miyim ilettiğimi

Tanık olsun bu şiiri okuyanlar
yazıyorum üzerimde kalmasın diye

III

Şu Varna'ya gelip de
görmemek olmaz Dikilitaşlar'ı
ve dolaşmamak aralarında,
içinizde sinsi bir umut
çıkıverecekmiş gibi Nâzım
birinin arkasından

Dikilitaşlar'ı görüp de
çevresine toplanmamak olmaz
ve fotoğraf çektirmemek içlerinden biriyle
aramamak olmaz hangisiydi
Nâzım'la yan yana duranı

Korucu Adil'i tanıyıp da
çağırmamak olmaz çekilecek fotoğrafa
ve şaşırmamak görünce telâşını
silâhı bırakmak için elinden

GURBETTEKİ OZANLA KARŞILAŞMA

Karşılaştığımız zaman Fahri Erdinç'le
Sofya'da, kıyısında bir kaldırımın,
aldırmayıp yanımızdan geçenlere
dikildik kaldık "bizim ora işi"
bakışmak ve konuşmak üzere.

Güpegündüz çakan bir şimşeğin
aydınlığıydı aramızda sanki.
Gördüm o an, yüzüne bakınca,
birikip bunca yıllık özlemi
bir tek damla olmuş gözpınarında.

Ama dökülmesini boşuna bekledim,
gözyaşına yenilmemişti gözleri.
Neden söz edersek edelim
sorduğu hep aynı şeydi,
hep aynı şeyi söylemek istedim.

Gördüm o an, sesinin içinde,
bunca yıl yaşadığı "kardeş evi"ni.
Gördüm, "kardeş evi"nde bile
kendi evini unutturmayan neydi,
"acı lokma" nasıl tatlılaşırdı çiğnedikçe.

Acıtmalı – derken – *yazdığımız her şiir*
bir cam gibi çizip okuyanın yüreğini,
gördüm, kendini adamışlık nedir,
inanç nasıl silâha dönüştürür gurbeti,
gördüm, en acımasız yazgı ozanı geriletememiştir.

OZANIN GÖZÜ

Ne zaman titreşen küçük bir alev görsem
anımsarım Devrim Müzesi'ni Sofya'nın,
Sofya'da Devrim Müzesi'nde
bakmaktadır bir camın ardından
Geo Milev'in gözü dünyaya.
Koskoca bir tarihi aydınlatır
o gözdeki küçücük alev,
titreşip durmuştur yıllarca
bir çukurun dibinde
ha söndü ha sönecek.
Görürüm yenik düşenleri aydınlığa,
görürüm boğmak isteyen
kanlı ellerini kıyıcıların,
ve sırtımı ürpertir
bir alevin direnmesi
yıllarca toprak altında.

İşte ozan
–sökmüş ve sökecek tüm şafakların habercisi–
baktığı vakit yıllarca uzaktan
–boynu ipte
ve yanıbaşında cellât
ve dudaklarında "Eylül Mayısa dönüşecek" dizesi–
baktığı vakit gözlerimize
yansıtmaktadır o alevi.

Ozan öldürülse bile
öldürülemez çünkü tanıklığı
maddenin ışığıdır çünkü
ozanın gözü evrende.

ŞİLİ HALKIYLA DAYANIŞMA GECESİNİN ŞİİRİ

14 Kasım 1976

Türküler getirdiler denizlerin ötesinden,
bir halkın türkülerini,
Angel ve Isabel Parra
ve Patricio Castillo
üç savaşçı kardeş
üç yiğit Şilili.

Nabzını getirdiler Şili ezgilerinin,
halay çekiyordu kiminde halk,
kiminde gülümsüyordu
döktüğü gözyaşından sonra,
bağrına basıyordu çocuklarının acısını,
seviyordu kiminde çılgıncasına,
ve faşizme direniyordu,
ant içiyordu kiminde,
direnmenin onurlu andını.

Uyur iken uyardılar Pir Sultan'ı,
dedi çağlar ötesinden:
"Gelin canlar bir olalım",
çocuklarıyız aynı kavganın,
çeliği aynı ateşten geçti
silâhlarımızın,
karşımızda aynı düşman,
duyalım bir kez daha
emeğin kardeşliğini.

Son türküsünü getirdiler Victor Jara'nın,
yüreğiyle çalıp söylediği son türküyü,
çünkü kırılmıştı parmakları
tellerine dokunamıyordu gitarının,
Santiago stadında son sabah
"Beşbin kişiyiz burda, diyordu,
kentin bu küçük köşesinde,
ama kimbilir kaç kişiyiz
ülkenin tüm kentlerinde?"

Biliyordu *"çünkü yarın.."*
bu çatı altında, bu Kasım gecesi
son türküsüyle birlikte yaşamının
çarpacak bir tek sesle binlerce yürek,
ve biliyordu, diyeceğimizi:
"Beşbin kişiysek burda,
kaç kişi olacağız kimbilir
yürekleri böyle çarpan,
başka kentlerinde dünyanın?"

Ve Allende'nin son sözlerini getirdiler,
".. ekilmiş tohum yeş erecektir..
..tarihi ne zorbalar, ne cinayetler durdurabilir.."
yer yer silâh seslerine karışıp duyulmayan
ve duyulan sözlerini yıllar geçse de
yani bağlılığı, yani inancı
bıraktığı anıyı onurlu bir insanın –
bileklerimizde vurdu tarihin yanılmazlığı.

Anısını getirdiler yılların ötesinden,
bir avuç insanla yürüdük binlerce ayak,
durduk
yeni açılmış toprağın başında
yüreği kor gibi bir avuç insanla,
"burda" diye haykırdık binlerce ağız
üst üste üç kez
Neruda'yı sorduklarında.

Yıkandık yağmuruyla ezgilerin
bu Kasım gecesinde İstanbul'da,
bir ucu Şili'de bir ucu Türkiye'de şimdi
bir gökkuşağı gibi açılıyor yağmurdan sonra
gecenin içindeki bu dayanışma.

TÜRKİYE'DEN SELAM

Selâm getirdim Türkiye'den
kattığı sesten dünya şarkısına
katılığı acılı sesten
acılı ve onurlu sesten selâm

1920'lerden selâm getirdim
silâhlanıp dağa çıkan Anadolu'dan
şahlanan atlarından Kurtuluş Savaşı'nın
sıkılan ilk kurşundan emperyalizme

Selâm getirdim 1977'den
İstanbul'da Taksim Alanı'nda
pusuya düşenlerden 1 Mayıs'ta
selâm otuz dört ölüden

Namuslu omuzlarında geleceği
taşıyan insanlarından Türkiye'nin
grevdeki kırk bin işçiden
kırk bin maden işçisinden selâm

Paylaşanlara selâm getirdim
salkım salkım ürettiği güneşi
selâm getirdim dostuna omuzdaşına
halkımın büyük özleminden

DİLİME DOLANIYOR GECE

Struga Şiir Akşamları'ndaki dinleyicilere

Söz almak için ayağa kalkıyorum
ve duruyorum yüreklerinizin önünde.
Kenetlenen dost elleri kutsamaya
ve uçurmaya barış güvercinlerini
hazır ağzımda sözcükler,
anlatmaya hazırım sevdamı ve ülkemi,
ırmaklar gibi taşıyıp getirdim
ürettiği bütün güzel sözleri
binlerce yıldan beri türkçenin.
Ama dökülmüyor ağzımdan işte
konuşmaya başladığım vakit
bunların hiçbiri.

Neyi söylemek istesem
dilime dolanıyor çünkü gece,
çünkü elleri kenetleyen
dostluk değil gecenin kelepçesi,
söz açmaya kalksam sevdadan
kurşunlanıp düşüyor kaldırıma çünkü
gencecik biri daha
ve kanına banıp gecenin parmakları
yazıyor adını gazete sayfalarına,
çünkü yetmiyor anlatmaya güzel sözler
yurdumun üstündeki geceyi,
yüreğimin üstündeki geceyi.

İLK KEZ BİR ARADA OLSAK BİLE

Struga Şiir Akşamlan'nda
bir araya gelenlere

İlk kez bir arada olsak bile
aynı soydan gelmiş gibiyiz,
içimizde kıvancı aynı
katıldığımız 1 Mayısların.

Andırmasa bile yüz çizgilerimiz
tanıyoruz birbirimizi,
duyduğumuz sevinç ortak
kazanılan zaferden sonra.

Aynı dili konuşmasak bile
anlıyoruz partizanların
söylediği inançlı türküleri
düşmana karşı direnirken.

Bir hüzün bulutu sinmiştir
komün günlerinden gözlerimize,
ama suskunluğu bakışlarımızın
Eylül direnişleriyle bilenir.

Ekimlerden geçip gelen bu ateşle
yoğuracak bizi emeğin elleri,
daha da kaynaştıracak birbirimize
dünün örsüyle bugünün çekici.

Bir hançerin iki ağzı olacağız,
çekilip gidecek aramızdan
engellerin ve sınırların gölgesi,
yeni sesler üretecek bu sessizlik.

GÜL ÜSTÜNE ÇEŞİTLEMELER

I

Gül konuşmaz bilirdim
tanışmadığı biriyle
sokağa çıkmaz
karışmaz arasına yayaların

Aradığı yolu sorsa
bir yolcu
göstermez
döndürüp de boynunu

Öyle durur bilirdim
yalnız kendi rengiyle
ve kokusuyla dolu
sapının üzerinde

Bulgaristan'ı görmeden önce

II

Konakladık Sofya'ya giderken
yıkanıp da serinlemek için
bir çeşme başında

Baktık ki bir gül
kaldırınca başımızı

Kabartma bir gül
çeşmenin alınlığında

Kabartma bir elin tuttuğu

Ne genzi saran kokusu var
ne gözü alan rengi
ama öylesine canlı ki taşta
üreten elin sevinci

Duysunlar da paylaşsınlar diye
çeşmeye yolu düşenler
bir gül devşirmenin güzelliğini

III

Evler gördük yol kıyısında
bahçeler gördük gül dolu
gül dolu pencere önleri

Evlerin bahçelerin dışında
güller gördük kentlerden geçerken
kamu yolunun iki yanında

Nöbet tutuyordu herkes gibi
yaşamı kurma ve yüceltme savaşında
mülkiyetsiz gül öbekleri

IV

Karşıladı Sofya garında
trenden inince bizi,
yol gösterdi önümüze düşüp
kalacağımız otele kadar.
Yemekte, söyleşide, uykuda
bir an olsun ayrılmadı yanımızdan,
anladık ki gezi boyunca
yalnız Bulgarların değil
gülün de konuğuyuz.

V

Devrim Müzesi'nin sessizliğinde
karanlığı eriten ateş günleri
tarihsel geziyi bitirip de
çıkınca bugünün sokaklarına
değiştirdi gördüğümüz her şeyi

Gördüğümüz insanlar
Dimitrov'un gömütü önünde
gördüğümüz yapılar
9 Eylül'e hazırlanan
gördüğümüz anıtlarla yontular
daha önce gördüklerimiz değildi

Taşa işleyen sıcaklık
yalınlığa bürünen görkem
sayılar büyük boy resimler duvarlarda
camların ardındaki insan yüzleri
ışıyıverdi bir anda

Bir gülle yan yana gelmiş gibi

VI

Her yanda bir cümleden
karşımıza çıkıyor birkaç sözcük
yapıların parkların her yanında
her yanında caddelerin
içki masalarının geçitlerin
insanların yüzlerinde
çalışan alışveriş eden öpüşen

Upuzun bir cümleden birkaç sözcük
unutkanlığı silen birkaç sözcük
sevinci ısıtan
sabrı bileyen
bugünden yarına birkaç sözcük

Ucu güneşli alanlara açılan
bir yolu izler gibi
izliyoruz karşımıza çıktıkça
bir cümleyi
sözcük sözcük

Eller kadar
türkülerin ve güllerin de kurduğu
upuzun bir cümleyi

VII

9 Eylül 1976
Varna'da Karl Marx Bulvarı
ne bulutlar yırtılıyordu jetlerle
ne tanklar sarsıyordu toprağı
ne de silâhları omuzlarında
gergin adımlarıyla üniformalılar

Varna'da Karl Marx Bulvarı
sıra sıra emekçiler geçiyordu
adları okundukça fabrikaların
ellerinde bayrakları ve çocukları

Varna'da Eylülün dokuzu
birbirini kutluyordu sokaklarda
güllerle insanlar

VIII

Kimini gördüm kimini düşündüm:

Bürokratın masasında gül
iş bitimine konan küçük bir nokta

Köylü kızın kulağında gül
sabah saatlerinin yeniden üretimi

Ozanın dizelerinde gül
dünyaya bir sözcükle düşürülen ışık

İşçinin ellerinde gül
güneşi de eklemek çekicin yanına

IX

Sorup durduk kendi kendimize
bu güller kimin andaçı
can verenlerin değilse
çarpışanların değilse faşizme karşı
böyle kendini esirgemeyen
bu kadar alçakgönüllü

X

Ne demişti bir şiirinde Nâzım usta:
"Ekmek, gül ve hürriyet günleri"

Bildiğimiz gibi insan yaşamında
"ekmek" ve "hürriyetin yerini
"gül"ün de biliyoruz artık

Bulgaristan'ı gördükten sonra

HALİÇ

belgesel bir filmin yorumuna katkı

Altan Yalçın'a

I

Aralanıyor işte
bir günün kapısı daha,
sokuluyoruz Haliç'e doğru
ayrılıp küçücük bir vapurla
Galata Köprüsü'nden
suları köpürte köpürte.

Suları köpürte köpürte
kürek çekiyor sanki hamlacılar,
ilk ışıklarıyla sabahın
sokuluyoruz Haliç'e doğru,
bir düşü emziriyor sanki yine
ayağı dibine kıvrılıp Saray'ın.

Bırakmıyor neyse ki gün ışığı,
girmemizle çıkmamız bir oluyor tarihe,
ne hamlacılar kalıyor, ne gezinti kayığı,
ne de sularda sürüklenen düşlerin
kıyıya vurmuş gölgesi yalılar.
Sokuluyoruz Haliç'e doğru.

II

İstanbul çoktan uyanmış,
delip çıkmış alacakaranlığı
kubbeler ve minareler,
çoktan uyanmış çalışan el
üreten göz, işleten ayak,
çaylarını yudumlar yudumlamaz
yollara dökülmüşler çoktan;
işbaşı beklemiyor çünkü,
sabırsız fabrika kapıları.

Çoktan acıkmış İstanbul
sofra başlarında sabırsız,
çiğnemeye hazır çeneleri
obur gökdelenlerin,
hazır tıkınmaya büyük oteller,
bulvarlar, eğlence yerleri,
tecimenler hazır öğütüp yutmaya,
tasmasından çözmüşler iştahlarını,
salmışlar Haliç kıyılarına.

III

Bir uğultu değirmeni ilk uğrağımız,
her sabah kurulan bir insafsız pazar;
sağıyor yeşil sevincini uzak tarlaların,
güneşten damıtılmış körpe yemişleri
kamyon kamyon sağıyor güneyden kuzeye,
daha tohumdayken ucuza kapatıp
sandıklarla çuvallarla örgütsüz emeği
sağıyor geviş getiren ağızlarına
altın dişli küstah aracıların.

Üstü kabuk bağlamamış bir yarayı
bir kez daha yırtıyor her pazarlık,
çünkü yemişler değil alınıp satılan
yağmalanmış umutlarıdır ırgatların,
gurbete çıktılarsa ilkyazla birlikte
dağıldılarsa verimli ovalara kışlaklarından
dönüp duruyor tepelerinde bir alıcı kuş
bir ucu İstanbul'da, Haliç kıyısındadır
bir ucu güneydeyse kanatlarının.

IV

Ve bir başka uğultu Balıkpazarı'nda
çakıp sönüyor deniz feneri gibi,
ağlardan süzülüp karaya vurmuş sanki
balıkların kaynaştığı koskoca bir gövde,
her sabah ürün veren koskoca bir yorgunluk
bıraksalar yetecek herkesi doyurmaya
yetecek araya girmese yağmacılar.

Yağmalanıyor her sabah bu paylaşmada
denize ektiği tohum terli alınların,
dalyanlarda bekleyenler sürülerin yolunu
ağ dökenler ığrıp motorlarında
avuçları patlayana kadar kürek çekenler
yeniden düşüyorlar her sabah tuzağına
iğrenç pazarlıklarda biçilen fiyatın.

V

Başımızı kaldırınca kıyıdan
göz göze geldiğimiz Cibali fabrikası,
ödenmemiş bir yorgunluktan sonra
tüttürmek istediğimiz kahırlı sigarayı
uzatıyor parmaklarımızın arasına.

Avuçlara biriken nasır, çapalarken tütünü,
ve kırıp da dizerken gösterilen sabır
buluşuyor tezgâh başlarında
hünerli elleriyle işçi kızların,
aynı kahırlı yazgı doluyor kutulara.

VI

Bir sigara içimi ötede tekneler,
Kasımpaşa önlerine doğru
bekleşen tekneler kıyı boyunca,
aynı kahırlı suskunluk içindeler.
Ama baştankara etmemiş hiçbiri,
yutkunsalar da tütmeyen bacalarıyla
yanlarından geçerken Haliç vapuru,
tersane kapılarında midye bağlasalar da
hiçbiri düşürmemiş boynunu,
görüyoruz yanlarından geçerken
en küçük bir rüzgârda bile eşindiklerini,
bir el sağrılarına dokununca
demir tarayıp şahlanacaklar sanki.

VII

Horgören bir el, insan yaşamını
sanki dişlerine tutuyor koskoca bir hızarın,
biçtikçe püskürttüğü yongalardır
eğri büğrü sokaklardan yukarı
tırmanan köhne evler yamaçlarda
ve kıyılara biriken iskeleler.

Artık konuşmayan bir ağzın
sanki yorgun damağında sıralanır
unutulmuş bir dilden birkaç sözcük:
Kasımpaşa, Fener, Halıcıoğlu, Balat,
kiminin söyleyecek kimsesi kalmamış,
kimi ancak belli saatlerde anılır.

VIII

Hepsi de birer anı kıvamında
rastladığımız insanlar.
Sesleri anı olup kalıyor
konuştukları zaman,
gölgelerini tazeleyecek su
kirleniyor durmadan,
kararıyor durmadan düşleri,
özlemleri eskiyor sıcağı sıcağına,
daha doğar doğmaz istekleri
boğulup kalıyor kuşatılmış bir dünyada,
birer anı oluyor geçmiş günlerden
çocukları düşer düşmez ana karnına,
geçmiş ve gelecek günlerden birer anı.
Birer anı kıvamında
'yaşayan' ile 'yaşayacak olan'
Haliç insanlarında.

IX

Bir büyük zincir düşünün
nerdeyse boşanacak,
düşünün hazırladığı gürültüyü
bütün sesleri bastırarak,
öylesine gergin işte
tersaneye yaklaşırken
Haliç üstündeki gökyüzü.

İşte öylesine aydınlık
bilenmiş gelmiş elleri
ilk tersane grevlerinden işçilerin,
bir gemi için değil
bir türkü için
bir ağızdan söylemek için
bir türküyü omuz omuza
salladıkları balyoz
vurdukları perçin
kızağa koydukları omurga.

Kaynak yapıyorlar
ellerindeki aydınlıkla,
ödenmemiş emeğin öfkesi
parlıyor oksijen alevinde,
parlıyor yüzlere tutulan maskelerde
yepyeni bir şafağın haberi,
öylesine duyarlı işte
ayrılırken tersaneden
Haliç üstündeki gökyüzü.

X

Parça parça sökülen karanlık
toprağın derinliklerinden,
şimdi mavnaların karnında
çıkmayı bekliyor yeryüzüne,
çıkmayı bekliyor bir kez daha.

Bir kez daha acıyan tırnak
ağrıyan bel, tutulan omuz
kömür çıkarıyor yeryüzüne,
sökenle taşıyanın imzası
bir kez daha buluşuyor alınterinde.

Kovanına girip çıktıkça mavnaların
sırtlarında küfeleriyle arılar,
oğul veriyor gün ışığı
kömürün içindeki gün ışığı
oğul veriyor karanlıktan aydınlığa.

XI

Yorulmak bilmez kayıklar
iki kıyı arasında,
görünmez ilmiklerle
bir yazgıyı dokuyan
dolmuş kayıkları

Kara sularında Haliç'in
getirmeye çalışanlar
parça parça bir araya
çoktan dağılmış bir güneşi
her gün boğaz tokluğuna

Geçenler karşıdan karşıya
bir dünyayı bırakıp
başlamak için
bir başka dünyaya
sıcak küllerin üzerinden

XII

İri bir toplardamar gibi
seyirir durur Sütlüce'de mezbaha,
tertemiz havasından doğu otlaklarının
çeker alır bıçağın altına
el değmedik sevincini süt kuzularının,
sabah çiyinde titreşen gün ışığını
çeker alır danaların ürkek alınlarından,
damaklarından çeker alır körpe yeşilin tadını
imzası çoktan silinmiş sinsi bir anlaşma.

Kasların içindeki besleyici diriliği
kana dönüştürüp Sütlüce'den
püskürtür mutfaklara bir atardamar gibi,
çobanların ürettiği kaval sesinden
işlek ellerinden kesimcilerin
kanı emeğe dönüştürüp
püskürtür ara sokakların kasaplarına,
püskürtür paraya dönüştürüp emeği
tıknaz kasalarına celeplerin.

XIII

Silâhtar'da bir el
ışığı üretmek için
ellerden oluşan bir el
dokunmak için düğmelere
sekiz saat üç öğün

Daldırıyor parmaklarını
kömürün karanlığına
yanıyor ocak ısınıyor kazan
avuç avuç kıvılcımı
devşiriyor Haliç'in sularından

Fabrika boyunda bir el
kıyıda toprağın üzerinde
akıyor kayış dönüyor kasnak
fışkırıyor alınterinin ıslığı
çelik telleri çınlatarak

Kamaşıyor parmak uçları
Silâhtar'da bir elin
değdikçe başka tezgâhlarda
başka parmakların ucuna
çiçekleriyle elektriğin

XIV

Bakıyoruz Eyüp sırtlarından
aşağıya doğru kuşbakışı,
ayaklarımızın altında kıvrılan
kırık kanatlı durgunluk
Haliç'in alnı olmalı
yüzümüze vuran sıcak
yansıyor olmalı
çarpıp da Haliç'in alnına
döküm fırınlarından,
çarpıp da sıçrayan ses kulaklarımıza
grev davullarının olmalı,
ve gördüğümüz adacıklar
silinmeye yüz tutmuş
tek tük harfler olmalı
Haliç'in alnında bir yazıdan.

XV

Anlıyoruz
yolu kesilse bile
durmayacağını Haliç'in

istediği kadar çeksin ellerini yeşil
cam önlerine dizilen saksılardan
ağaçlardan çeksin ellerini, yosunlardan

istediği kadar kararsın sular
geçit vermesin gün ışığına
istediği kadar kök salsın batak
daralsın parmakları
gırtlağına sarılan çamurların

döküntü öbeklerine
konup kalksın istediği kadar
açgözlü martılar

Anlıyoruz
durduramayacak Haliç'in akışını
sürükleyip götüremediği artıklar
çürüyüp dağılan gemi leşleri
sinsice biriken zehir
sökülmüş teknelerden

Bölüp de durduramayacak
altından geçtiği köprüler
ve bir hüzün çığlığı gibi
boşluğa açılan ağızları
bırakılmış iskelelerin

Durduramayacak anlıyoruz
akışını denize doğru
bakınca Galata Kulesi'nden

görünce yeniden yaratılmış
gün ışığını akşam olurken
yorgun yüzlerinde emekçilerin

görünce ışımaya hazır
çalışkan ellerinde yeniden

KİMLİKLERİNİZ LÜTFEN

Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü

Birinci basım: 1981, Yazko Yayınları
İkinci basım: 1982, Yazko Yayınları
Üçüncü basım: 1984, Birim yayınları
Dördüncü basım: 1985, Can Yayınları
Beşinci basım: 1990, Yordam Yayıncılık
Altıncı basım: 2000, Yordam Kitapları

Her sabah camı açtığımızda
gökyüzü soruyor yukardan
soruyor kim olduğumuzu
adım attığımız her sokak
geçtiğimiz kapılar rastladığımız ağaçlar
dönüş yolumuzdaki akşam rüzgârı

OZANIN GEZİ GÜNLÜĞÜNDEN

BİR İNSAN, BİR DÜŞ

Kentler tanıdım, yaprakları
her sabah sokak sokak açılan
aydınlık bir çiçeğe benzer.
Kentler tanıdım, diz çökmüş
kendini seyretmek için bir ırmakta,
yüzü hâlâ yanar durur
başına gelenlerin utancıyla.

insanlar tanıdım, birbirlerine
sırt dönecek kadar ilgisiz,
aynı dertleri paylaşsalar bile.
İnsanlar tanıdım, yaşam boyu
yetecek kadar sevecenlik dolu
bir daha karşılaşmayacağı birine.

Ve tanıyana dek Madam Ella'yı
bilmezdim bir insanın
yüzünde bir kenti taşıyacağını.
Uzaktık karşılaştığımızda
ikimiz de yaşadığımız ülkeden,
kalabalığı arasında bir toplantının.

Önce gözlerini tanıdım,
öylesine yumuşak ve kederli.
Yıllardır dağılmayan bir sis
dağılmaya başlamıştı sanki,
yeniden görüyordu karşısında
yıllardır görmediği birini.

Sonra sesini tanıdım,
alabildiğine ürkek ve dokunaklı.
Türkçe sözcükler iki yanında
iki örgü saç gibiydi yüzünün
özenle saklamıştı okul çantasında
ve söylerken onları yedi yaşındaydı.

Yedi yaşındaydı elli yıl önce
bırakıp giderken İstanbul'u.
O günkü gibi duruyordu belleğinde
düşmanlığı barındırmayan mahalle,
birbiriyle yardımlaşan komşular,
Anadoluhisarı'ndaki çocukluğu.

Anladım ki yüzüme bakarken
beni değil İstanbul'u görmüştü.
Madam Ella için İstanbul
anladım ki yıkılmayan bir düştü,
özlemiydi kardeşçe yaşamanın.
Bu kanlı, bu kıyıcı, bu haksız dünya
elinden alamamıştı bir türlü.

EKSİK BİR ÇAN İÇİN ŞİİR

Karlı bir geceyarısı dışarıda.
Gözlerimi yumuyorum.
Sınır ve engel tanımayan bir rüzgâr.
Silkelendikçe ağaçlar bembeyaz dallarıyla
çan sesleri duyuyorum.

Kampanalar Anıtı
Vitoşa eteklerinde bir tepede
Sofya'ya yakın.
Uğuldasın diye rüzgâr estikçe
getirip diktiği dünya çocuklarının,
uğuldasın diye barış adına
ülkelerinden getirip diktiği çanlar.

Anımsıyorum tırmandığımızı
soğuk bir Aralık günü o tepeye.
Her ülkenin çanında barış
nasıl ses veriyor duymak için
anımsıyorum koştuğumuzu birinden ötekine
değişik ülkelerden gelmiş ozanlar.

Duyuyorum o anda duyduklarımı.
Ustası bir hüner göstermiş her birinin,
kimine görkem vermiş, kimine çeviklik.
Kiminde kıyısız denizlerin uğultusu,
kiminde cıvıltısı gün batarken serçelerin.
Bir tek benim ülkemin sesi eksik.

Biliyorum sona ermeyecek bu şiir.
Bir döküm ocağının körüğü gibi
sesler devşirecek dizelerim,
çıraklık edecek bir ustanın yanında,
tunca işleyip de halkımın özlemini
götürüp asana dek o boşluğa.

VAPTSAROV'A SAYGI DURUŞU

İlerliyoruz
son adımlarını attığı düzlükte
ölüme giderken Vaptsarov'un.
İlerliyoruz
değişik ülkelerden ozanlar
bir sabah
Ekim ayında 1979'un.
ilerliyoruz
aynı yere doğru
değişik ülkelerden,
dudaklarımız sımsıkı
bakışlarımız suskun.

Kimimiz güneşli bir dünyadan
geldik buraya,
kimimizin ülkesinde
çocuklar
hâlâ güneşsiz.
İlerliyoruz
Vaptsarov'un geçtiği yolda,
değişik ülkelerden gelenler
omuz omuza.
Biliyor içimizde herkes
onun geçtiği yoldan varıldı
güneşli dünyalara dün,
güneşsiz olanlara güneş
yine onun geçtiği yoldan varacak.
İlerliyoruz
Ekim ayında bir sabah
değişik ülkelerden insanlar
çenelerimiz kenetli
kirpiklerimiz ıslak.

Ve duruyoruz
delik deşik edilmiş
çiçek bozuğu bir duvarın karşısında
ve kurşuna dizilenleri
bağladıkları direğin
ve ona iliştirilmiş kırmızı bir karanfilin...
Sessizce duruyoruz
karşımızda patlamaya hazır tüfekler
ve kudurgan karanlığı
faşizmin.

Bekliyor kulaklarımız
"ateş!" sesini,
çıkıp gelecek kurşunları
namlulardan.
Gözlerimiz karşıdaki
kırmızı karanfilin gözlerinde.
Ve duyuyoruz birden
patlamayla birlikte havanın
gelip çarptığını göğsümüze.
Saçılıveriyor o anda
birbirinden koparak
bir şarkının dizeleri.

Ve sessizlik
tutup kaldırıyor düştüğü yerden,
söylemeye başlıyor yıllar önce
Pirin'de ezgilenen bu şarkıyı.
Beşiği söylencelerle
ve ninnilerle ırgalanmış bir şarkı bu.
Kağıt ve un fabrikalarında işçilik
lokomotiflerde ateşçilik eden
eline bayrak alan bir şarkı.
Yüreği oğul acısıyla
ve inançla dolu bir şarkı.
Tüm çocukları güneşli bir dünyada
yaşatmak için verilen
onurlu kavganın şarkısı.

Ve değişik dillerde hepimiz
katılıyoruz bir ağızdan
sessizliğin içindeki bu şarkıya,
yumruklarımız sımsıkı
yüreklerimiz coşkun.
Ve sesimizle birlikte gökyüzüne
binlerce güvercin fışkırıyor
düştüğü yerden Vaptsarov'un.

VARNA'DA KENDİMLE KONUŞMALAR

I.
Varna'da zaman akışsız.

Varna'da ne kadar kalırsam
hep o Haziran sabahında olacağım,
hep havalandığı saatte uçağımın.
İstanbul'u aşağıda bırakınca
ülkem sanki silindi yeryüzünden,
sanki gümrükten geçmedi
beni gündelik yaşama bağlayan ilişkiler,
ve adım açığa alındı
kavganın demirbaş defterinde.

Varna'da zaman akışsız.

Varna'da yaşayacağım günler
dizilecek iki kanadı arasına
öncesiz ve sonrasız bir ayracın.

II.

Güller olmalı
Varna'da ilk aradığım.
İlk anımsadığım onlardı
önceki gelişimden.

En sıcak günde bile
yüreğimi serinlettiler
taçyapraklarında ışıldayan
emekçi insanın teriyle.

Ve yüz yüze gelmişçesine
bir partizanın ateşiyle
terlettiler avuçlarımı
en soğuk günde bile.

III.

Varna'da gök
sonuna konulmuş nokta
sessizliği başlatan bir cümlenin.
Açıp kapıyor martılar
suskunlukla dokunmuş
bir yörük kilimi gibi
başımın üzerinde.

IV.

Varna'da akşam saatleri.
Çınlıyor değişik dillerden şiirler
yıkık duvarları arasında
Roma kaplıcalarının.
Görülen bir düş
binlerce yıldan beri,
alıyor bizi de
kanatları altına.

Varna'da şiir
binlerce yıllık ışığı
ortak bir dil aramanın.
Bir türlü kararmıyor
yaz gecesi o yüzden.

V.

Telefonda annemle konuştum.

Yıllar geçip gitmemişti daha,
o sordukça bir susuyordum.
Nerde olduğumu bunca zamandır
bir türlü anlatamıyordum.

Bu kez o sustu ben sordukça,
bıraktığım görüntüyü sordum.
Sözlerimi sordum, kulaklarında kalan.
Nasıl bir şey olduğunu benden ayrılmanın.

Varna'dan annemle konuştum.

2 HAZİRAN DÜŞENLER GÜNÜ BELOGRADÇİK GÖĞÜ ALTINDA LUBOMİR LEVÇEV'İ DİNLERKEN

Bir gözlemevidir ozan –
yalnız bulutlara değil
bakar sıradan bir insanın
günlük dertlerle dolu yaşamına da,
bir yeniyetmeye de bakar
kısalmış paçalarının utancıyla
kalabalık içine çıkamayan.

Bir gözlemevidir ozan –
gökten ateşi indirmenin
coşkusuyla değil yalnız,
açamamış zorladığı kapıyı
açamamış ve iki eli böğründe
kalmışlığın öfkeli hüznüyle de
yoğurur dizelerini kimi zaman.

Bir gözlemevidir ozan –
görür en çıplak toprakta
dolaşan elini rüzgârın,
yalnız tutunmaya çalışan
bir gelincik tohumunu değil
direncin geleneğini de görür
fışkıracak gelincikleri de
bir taşın altından.

Bir gözlemevidir ozan –
soluğunu kattıkça düşenlerin soluğuna
yalnız göklerdeki değil
gözyaşlarının içindeki yıldızlar da
saçar ışıklarını yüreğimize,
yıkar kanımızı aydınlatarak
güneşli ırmaklarla 2 Haziran.

BEŞ ÇAĞDAŞ KİMLİK

BİR UZUNYOL SÜRÜCÜSÜ

I

Ben bir uzunyol sürücüsü
işte yine
üçyüz kilometreye vardı yolum.
İşte yine
her dönemeci alırken
babamı duyuyorum:
"İşinin başında görmeli
/derdi/
kimin kim olduğunu anlamak için!"

Ben bir uzunyol sürücüsü
işte yine
yol uzun
yolcu uykuda.
Hazırlanıyor
baştan çıkarmaya
kıvılcım parmaklı rüzgâr.
İşte yine
kapılsam rüzgâra
duyulmaz olacak motor sesi,
gireceğim koynuna
esmer ve çırılçıplak gecenin.

Ben bir uzunyol sürücüsü
işte yine
yüküm özlem
ve merak.
Kırkı da İstanbul'dan
kırk yolcumun.
Bilet kesmişim
evlerden
sevdalardan
sınırlar ötesine.
İçlerini burkan avrılış saatine
geride kalanların.
Bilet kesmişim
kabarıp taşan hüzne.
Sularda oynaşan
ve yüreği serinleten renklerine
günbatımının.
Bilet kesmişim
bilinmeze.
Yüzünü ilk kez
açık edene.

Ben bir uzunyol sürücüsü
işte yine
elim tetik
gözüm yolda.
Söz vermişim
yıldızlı
bir yorgan altında
uyanık kalmaya,
ve duvaklarını
kaldırmaya
dağ başlarının.
Söz vermişim
çarpışmaya tuzaklarla.
Özlemlileri
gezginleri
gurbetçileri
varacağı yere vardırmaya.
İşte yine
gaza basmışım
bir akşamüstü
saat tam altıda.

II

Ben bir uzunyol sürücüsü
geçerken kır evlerinin önünden
yeni açmış bir gül çıkar karşıma
ilk kez ben duyarım kokusunu.

Ben götürürüm sınırdan sınıra
haberini hörgüçlü tümseklerin,
kimsenin bilmediği bir uygarlık
durmaktadır birinin altında,
binlerce yıldan beri bekleşen
duvarların ve kemiklerin nabzını
ilk kez ben duyarım parmaklarımda.

Ben bir uzunyol sürücüsü
yolum düştükçe ovalara
sönmeye yüz tutmuş çoban ateşlerinden
çekirgeler alırım avuç avuç
ışığa boğsun diye düşlerini
kara bir uykuda çırpınanların.

Ben bir uzunyol sürücüsü
kimi zaman uzaktan uzağa
seçilmeye başlar bir kentin ışıkları
yolumun üstünde yepyeni bir aşama
şahlanırım yalınyürek
şahlanır altımda araba.

Kimi zaman koskoca bir anıt
tek başına bir alanın ortasında,
sorarım kendi kendime geçerken
kimse görmezse onları
anıtların anlamı ne?

Kimi zaman da bomboş bir sokakta
dönen bir işçi gece vardiyasından,
karşılaşırız dopdolu bakışlarla
ikimizin de varacağı yere
varmamış yolları daha.

İKİ YÖNLÜ RÜZGÂR

Kara bir bezin üstüne çizilmişti
yıllar önce İstanbul:
Vakti ve mevsimi gösteren öğle sıcağı,
vapur düdükleri uzaktan uzağa,
satıcı seslerini aralayarak
kulaklara çarpan kornalar,
yem atıldıkça güvercinlere
konup kalkan kanat şakırtıları,
cami içlerine biriken serinlik,
minarenin birinden birdenbire
göğü avcuna almak istercesine
yükseliveren ezan...

Dikerdim kara bir bezin önüne
suretini alacağım insanları,
bir uçtan bir uca ak harflerden
başlarının üstünde bir kemer,
ürkütmekten korkarak harfleri
dururlardı uysal, özenli
altında İSTANBUL yazısının,
çekidüzen verirlerdi yüreklerine
okunaklı çıksın diye suretleri...

Kaçışan üveyikleri yakalardım
ürkek bir genç kızın kaşlarında
ter içinde kalırdı saç dipleri,
bir babanın yanında iki oğul
solukları göğüslerinde, dimdik
yakalardım duydukları güveni,
düşü yakalardım, kaygıyı yakalardım
savrulmuş bakışların altında
çiğnenmiş bıyıkların altında,
bir onulmaz vakti gösterirken
bileklerindeki saat izinli askerlerin...

Bir yabancı bakış hatta bir keresinde
dumanlı doruklardan, uzak yollardan
ne zaman inecek belli değil yeryüzüne,
nasıl tutacak belli değil ellerini,
belli değil nereye yürüyecek, nerde duracak
bir türlü sığmaz üç ayaklı kutuya,
ben geri çekildikçe o üstüme gelir
sureti bir türlü yansımaz ak kağıda...

Hatta bir başka kez, yıllar önce,
kirpikler arasında uçuşan uyku
merceğimin önüne gelip durdu,
sonra bırakmayan görüntüler
doyasıya uyuması için bir çocuğu,
sonra balonlar yansıdı görüntüye
fabrika bacalarının göğe savurduğu...

Sonra gitgide uzaklaştım ayakaltı köşelerden,
bir rüzgâr esti nişanlılarla, gezginlerle
gurbete çıkan taşralılarla, acemi erlerle aramda,
sonra yerimden oldum, bir rüzgâr itti beni
duvarları dibine sapa mescitlerin, gölgeli avluların,
sonra gitgide azaldı yolunu gözlediğim azık...

Belki de anlamazdım neden esti o rüzgâr
tezgâh başından yeni fırlamış biri
gelip durmasa bir öğle üstü merceğin önüne,
paydosta vakti olmamış değişmeye üstündekileri
vakti olmamış yüzünü ve ellerini yıkamaya
her yanı leke içinde, ama yine de neşeli
bir elinde kırlardan yeni derlenmiş
sapsarı bir katırtırnağı demeti...

O gün bugündür durduğum yer değişti
üç ayaklı kutuyu indirdim omzumdan
yırtıp attım arkadaki kara bezi
alanlara çıktım, arı kovanı işyerlerine
Galata Kulesi, Hilton, Boğaz Köprüsü
camiler, saraylar, ak köpük martılar
çizili değil artık karşımda İstanbul
birlikte esiyoruz, karşımda değil rüzgâr...

ÖZVERİDEN BAŞKA ADI OLMAYANA ŞİİR

Nicedir gözlerimi kapayınca
gülümseyen bir dal görüyorum,
kırgın ağaçlar arasında
dipdiri bir dal –
ilkyazdan koşup gelmiş
soluk soluğa.

Nicedir terlediğini görüyorum
gün ışığının
alnında.
Gövertmeye hazır
incecik elleri
neyi tutsa.
Yan yana getirdiği sözcükler
öyküdeki kaval gibi –
susamış koyunları ırmağa sürüp
karşıya susuz geçiren.

Nicedir gözlerimi kapayınca
bir gece treninde yan yana
konuşuyoruz sabaha kadar
şiirin ilmiklerine karışıyor
yitirip yitirip bulduğumuz
heyecanlı ve inançlı aydınlıklar.
Bir başka gecenin sabahında
otobüsten iniyoruz, kar diz boyu,
buz tutmuş yollarından Ankara'nın
dostlukla açılan kapılara varıyoruz
bir gülümseyişin yarısı onun ağzında
yarısı kapıyı açanın.

Nicedir gözlerimi kapayınca
dinmek bilmeyen bir yağmur
yürüyen bir kalabalık Tünel'den Taksim'e –
genç ölülerden birinin tabutudur
bir gül dalı gibi omuzların üzerinde.

Nicedir gözlerimi kapayınca
kollarında ateşrengi kolbağları
fışkırıp göğüs dolusu şarkılardan
dağılıyorlar alanlarına kentlerin
kürsüler kuruyorlar bayraklara sarılı
nöbetini tutuyorlar göze görünmeyenin
– dergileri katla, çöpleri dök
adresleri yaz, ortalığı süpür–
damar damar bağlandıkları bir gövde
her öğün kurdukları bir özveri sofrası.

Nicedir gözlerimi kapayınca
gülümseyen bir dal görüyorum
filizlendiği ağacın şimdi dışında.
Tartışmaktan esirgenmiş bir kararı
tartıştığı için dışında.
Yüzüne vurduğu için yanlışını
eleştiriden korkanların.

Ey özveriden başka adı olmayan
sandılar ki hiç iz kalmayacak ardında
bir odadan çıkar gibi çıkacaksın dışarı,
sandılar ki ulaşmayacak dudaklarına
söylediği şarkılar başka ağızların,
bir çarpı işareti, sandılar ki o kadar!

Oysa bir okyanusa dönüştüğünü
nicedir biliyoruz tek tek damlaların
bir yapı kurulduğunda nicedir
tarihe geçtiğinde bir olay
bir sözcüğün değiştiği vakit anlamı
biliyoruz yan yana geliyorlar
bilinmeyen binlerce el
bilinmeyen binlerce çaba
bilinmeyen binlerce soluk
hem okyanus oluyorlar, hem okyanustan bir damla
bir gülümseyiş olarak vuruyor
bu bilincin ışığı insanların dudaklarına.

Gülümseyen bir dal görüyorum
nicedir gözlerimi kapayınca.

SONRA BİR GÜN

Ben bir kılavuzum
bakmakla görmek arasında

Ben bir kılavuzum
yılların bilediği

İşim gücüm
görünür kılmak
bakılan her şeyi

Bilmiyordum
dünyaya susadıklarını
gezginlerin
önlerine düşüp
kılavuz olmadan önce

Bilmiyordum
bir kenti gezdirmenin
bir yazgıyı açıklamak olacağını
kulak vermeden önce
ne söylediklerine
anıtlarla çeşmelerin

Evet bilmiyordum
neler anlattığını
şu kulenin
şu oymaların
şu sedef çekmecenin
görmüyordum baksam bile
kime karşı
kaçıncı yüzyıldan
kimin eliyle
bakılanla görüleni ayıran
bir peçe vardı hepsinin yüzünde

Sonra bir gün
çekildi peçe
neye baktımsa
başladım görmeye

Sonra bir gün
başladım dile getirmeye
bakıp da gördüklerimi:
"Korunmak için yaptırıldı şu kule
Ceneviz saldırısından"
"Ondördüncü yüzyıldan şu oymalı kapılar"
"Sultan Orhan kestirdi şu gümüş sikkeleri
Bursa'daki saltanatında"

O çarşı senin, bu saray benim
yıllar yılı dolaştım durdum
anlattım durdum İstanbul'u
aktararak dillerine
başka ülkelerden gelenlerin

Kanlı canlı Almanlarla
konuşkan İtalyanlar
deliyürek kızlarla
ağırayak yaşlılar
otellerine dönerken
her akşam doygun, sevinçli
ben de yolunu tuttum evimin
doğrulttum gündeliğimi

Sonra bir gün
anladım ki çekilmesi gereken
bir peçe daha var
bakılanla görülenin arasında

Murassa bir kılıcı övüyordum
soğuk benizli kuzeylilere
bir akşamüstü
sayıp döküyordum
nasıl dövmüş çeliğini
baş silâh ustası sarayın
birden
bir aydınlık içinde kaldım
yeni kesilmiş insan gırtlağının
açılıp kapandığını görmeye başladım
arkadaki duvarda
görmeye başladım birden
fışkırmaya hazırlandığını kanın
birikerek hışırtılarla
kesik gırtlağın ucunda

Başladım o günden sonra
bir peçeyi daha kaldırmaya
baktıklarımın yüzünden
bir kılıç çıkınca karşıma
başladım tutan eli de
kesilen gırtlağı da
fışkıran kanı da anlatmaya

BİR YANIM GÖÇEBE
BİR YANIM ÇAĞDAŞ

İçimde bir rüzgârla
yola çıkmıştım az önce.
Kapamıştım evimin kapısını,
geride kalmıştı Asya –
bin şu kadar yıl geride.
Ama esiyordu yeleleri hâlâ
bir yamaçtan aşağı
süzülürken göçebe atlar,
esiyordu karışarak
deri ve ter kokularına
ve ışıldayan bozkır güneşine
elmacık kemiklerinde atalarımın.
İçimde o rüzgâr
güneşli bir Nisan günü
bin şu kadar yıl sonra.

Anımsıyorum o günü.
Evden çıkışımı anımsıyorum.
Aynı yollardan geçmiştim
yürüyerek,
vapura binmiştim anımsıyorum.

Hem sıradan bir gündü, hem değil.

Aynıydı evden çıkışım,
aynıydı geçtiğim yollar,
vapurun iskeleye gelişi,
bir selâmı değiştirişim bir gazeteyle.
Oturduğum yer bile belki.

Hem sıradan bir gündü, hem değil.

Yıkanık İstanbul görüntüsü
pırıl pırıldı karşımda.
Lodos yoktu, tortusuz bir hava.
Üstünde bir cambaz gibiydim
iki kıyıyı birleştiren
deniz çizgisinin.
Hem belliydi, hem belli değil
uzaklaşıyor muyum birinden
yoksa yaklaşıyor muyum ötekine.

İki kıyı arasında değil de sanki
iki duyarlık arasındaydı yolculuğum.
Gördüğüm, işittiğim, dokunduğum her şey
gerilen bir tel gibi
yansıtmaya hazırdı bugüne
yüzyıllar öncesinin titreşimini.

Onca görüntü arasında örneğin
gözlerimi alıyordu bir dam.
Bakıyordum, kiremitlerden,
el değmemiş kırmızılığı
ilk döşendikleri günün,
vuruveriyordu dünyaya.

Ya da çözünük kara saçlarını bir kız
bir yandan bir yana aktarsa sırtında,
görüyordum çakan o gizli şimşeği.
Döndürüverse bileklerini
kalabalık arasında bir kadın,
görüyordum sıçrayan kıvılcımı bileziğinden

İplik iplik olmuştu bütün sesler,
ayrılmıştı birbirinden.
Çıkıp geliyordu örneğin bir sözcük
itip kakarak öteki sözcükleri,
ele veriyordu usulca
utançla sakınılmış bir cümleyi.

Neye dokunsa parmaklarım
ele veriyordu pürüzler
yaşayanı en küçük ayrıntıda.
Eriyip gitmişti birdenbire
alışkanlığın gerdiği zar
nesnelerin ve sözcüklerin üstünden.

Hem sıradan bir gündü, hem değil.

Duydum yolculuk ettiğimi
şimdiyle gelecek arasında.
İçimde titreşen bir rüzgâr
bin şu kadar yıldan beri
ve çağdaş bir esinti dudaklarımda
Lubomir Levçev'in dizelerinden.

Duydum geçmek olduğunu göçebeliğin
bir gökkuşağı altından her sabah,
görülen işitilen dokunulan her şeyde
yalnız o günü yaşamak olduğunu,
ve saklamak olduğunu derinlerde bir yerde
bir gün geri dönme umudunu.

Ve duyurdu
Levçev'in bir şiiri,
"Ne zaman
geriye giden
bir yol bulsam,
içimde bile
olsa o yol,
yakıyorum o yolu
hemen"
dedirten duyguyu.

Ve önünden geçtiğim zindanın
taş duvarları arasında boğulan
bir çığlık duyurdu bana
çağdaş soluğunu yüzyılların.
    Yüzyıllar öncesinde bir insan
    biliyordu duyulmayacağını
    yankılanmayacağını bir daha
    hiçbir kulakta hiçbir zaman
    biliyordu ve yenilmiyordu bunun kederine
    biliyordu ve göze alıyordu
    bir çığlığa dönüşmeyi duvarlar arasında
    göze alıyordu teslim etmemek için
    yüreğinin kandilindeki özgür alevi.
Duydum içime çektiğim havada
güneşli bir Nisan günü yüzyıllar sonra
çağdaşı olduğumu o insanın.

ARAYA GİREN GÖRÜNTÜLER

Birinci basım: 1983, Varlık Yayınları
İkinci basım: . 1985, Can Yayınları
Üçüncü basım: 1994, Yordam Kitapları
Dördüncü basım: 2000, Yordam Kitapları

Belki o zaman başladı bu kitap
telefon çaldığı zaman
sabahleyin saat 8'de.

Belki o zaman başladı bu kitap
o soru çınladığı zaman
bir ozanın karısının sesinde.

Kapıya koştum telefonun ardından:
Ne ekmek var ne gazete!
İkinci göz attığım karşıki balkon:
Komşu ilgilenmiyor çiçekleriyle!

Anladım bomboş bir sokağın
ülkeyi yansıttığını gözlerime,
sessizliği yorumlayan, sesi açan
yalnız ben değilim o saatte.

Anladım her pencereden
herkesin gördüğü aynı,
aynı sözlerle konuşuyoruz
o saatte bütün bir ülke.

Belki o zaman başladı bu kitap
şiirler yazılmadan önce.

YALNIZ KIRLANGIÇLAR MI
İLKYAZIN HABERCİLERİ

GEÇEN YILDAN BU YILA

Biliyorum susmayacaktın,
bulacaktın konuşmanın bir yolunu.
Belki kışın son günlerinde
dumanı tütmez olunca kimi bacaların,
Mart göğü mavilenip de
ilk kırlangıçlar görününce belki
bir yolunu bulacaktın biliyorum
anlatmak için neler olduğunu.

Neler olduğunu geçen yıldan bu yıla
ne kırlangıçlar sormadan edebilir
ne de sen söylemeden.

KOMŞUMUZ

"Ne iyi ettin de geldin"
Komşumuz böyle diyor kapısını çalana.

Damları kiremitsiz bırakan
çiçeğe durmuş en körpe dalları
kırıp geçen rüzgâra da öyle demişti
ilk esintilerini duyduğu vakit
bunaltıcı bir günün sonunda.

YALNIZ KIRLANGIÇLAR MI

Şu birkaç ayda kaç kez
buluştuk cami avlularında

Şu birkaç ayda kaç kez
çıkamayanları uğurlamak için
zorlu bir kıştan

Yalnız kırlangıçlar mı dedik
ilkyazın habercileri sanki

Geçti yüreklerimizi çizerek
onların da payları olduğu
güneşinde gelecek günlerin

BİR ENGEL ÇIKINCA

Yokuş aşağı koştunuz mu hiç?
Durdunuz mu hiç
bir engel çıkınca
birdenbire?

Bileceksiniz öyleyse...

Bir başdönmesi alır
kesilen hızın yerini
ve bacaklarınızda gelen rüzgâr
sizden önce aşar engeli.

HER SOLUK ALIŞTA

Kaldırın bugün
ne kadar engel varsa
güneşle aranızda,
elinizin değdiği her şey
gökyüzü koksun

Türkülerle doldurun göğsünüzü
açılın kırlara çiçekler devşirin
kolan vurun ağaçtan ağaca
her soluk alışta duysanız bile
o zonklayan hüznü

Bugün ilkyazın ilk günü

KARANLIĞIN ORTASINDA

Bir kızçocuğu, altı yedi yaşında,
ellerinden tutmuş bir kadınla erkeğin.
Üç kişilik bir aile olmalı.

Koyu kara gözlüklerinin ardında
boşluğa gülümsüyor kadınla erkek.
Onların adına da bakıyor kızçocuğu.

Karanlığın ortasında ışıktan bir damla.

RESİMLERİNE BAKARKEN

Bir görüntüyü
ne kadar iyi aktarırsa aktarsın
sözcükler
dışarda bırakacaktır renkleri hep

Anlıyorum
resimlerine bakarken
Mehmet Sönmez'in

ŞEMSİYELİLER

İncecik bir ilkyaz yağmuru
altında yürüyen şemsiyeliler
o kadar güveniyoruz ki birbirimize
dinip dinmediğini anlamak için yağmurun
bakacağımız yerde bir cama, bir su birikintisine
bakıyoruz birbirimizin şemsiyesine.

BANA BULAŞMASIN

Yağmur çiseliyor ya
bana bulaşmasın der gibi
çekinerek bakıyor penceredeki saksı

kente uzak, kırlara yabancı

GECELEYİN BİR SORU

El ayak çekildi çoktan.
(Ne çabuk alıştı herkes)
Ses vermiyor gece artık.

Son günlerinde ilkyazın
böyle olmazdı bu saatler.
(Susmak bilmezdi sokak)

Bir soru elimden tutup
çıkarıyor beni dışarıya.
(Çıngıraklarını çekmeye kapıların)

Hani asılmış bir gömlekten
sabaha kadar damlayan ter?
Kentin üstünde buğu gibi
tüten uğultu nerde?

ŞİMDİ NERDEYSE

Böyle değildi bu kentte
sokaklar, şarkılar ve insanlar.
Yürüyüp giderdik birlikte
bir heyecanı paylaşarak.
Bir gergefe girip çıkan
iğneler gibi ayaklarımız
işlerdi yürüdüğümüz yollara
coşkulu saatlerin nakışını.

Alınlarımıza biriken güneş
şimdi nerdeyse soğuyacak.

ÇOK DEĞİL, GEÇEN YIL

Eskiden ne çok tartışırdık.
Çok değil, geçen yıl bu zamanlar
bir bıçak ışıltısıyla açılır kapanırdı
sözcükleri öğütürken dişlerimiz,
yerle gök arasına şimşeğin çizilmesi gibi
gözlerimizde sağnak öncesi bir çakım
ve birkaç ter damlası
zorlanan alnımızda.

Eskiden ne çok tartışırdık
biri bir karar verince
ya da değiştirmek isteyince bir tanımı.

TEDİRGİN OLMASAM

İskeleden kalkınca vapurumuz
çay söylüyorum her sabah
ve açıp okumaya başlıyorum gazetemi
düşmanca bir bakışla karşılaşmadan.
Değişti diyeceğim her şey
gözüm iliştikçe tedirgin olmasam
her gün biraz daha sulara gömülen
batık *Independenta*'ya, eskisi gibi.

MACARLAR FİLMİNİ SEYREDERKEN

Fısıldaştığını duydum
ardımda iki gevezenin.

Bu nasıl ağa
–dedi biri
çiftlik sahibi için–
bir kamçısı bile yok elinde
dolaşırken çizmelerini dövmeye.

Fırsat da çıktı
–dedi öteki–
fırsat da çıktı ama
çekip almadı yatağına
onca kadından birini.

İzleyen iki geveze
düşen görüntüleri perdeye
bir büyük gölgenin
titreştiğini görmeden
görüntülerin üstünde.

YALNIZ BİRİ

Yanından geçiyoruz tahta perdenin
her günkü yolumuzda

Yalnız biri, bir genç
sıçrıyor görmek için öte yanını

Bunca bezgin insan arasında
yalnız biri

BİRİKİME İNANMAK

Dalgayı haber veren yakamoz
kimin gözüne çarpar kıyıda?
Çiçeğe durduğunu kim ayırt eder
tepeden tırnağa giyinmeden ağaç?
Kimin dikkatini çeker küçücük bir bulut
güneşi kapatmadan önce?

İLERDE GÖRECEKLER

Herkesi görmüş oluyoruz
Erol'u görünce,
çünkü Erol'un yüzü
insanların kaynaştığı saattir
en kalabalık caddelerde.

Her acıdan bir çizgi
kalsa bile alnında,
bir gölge düşse bile
duyduğu kederden gözlerine,
eksilmez dudaklarından gülüşü.

İlerde karşılaşanlar
görecekler Erol'un yüzünde
sabah çiyinde titreşen
bir damla aydınlıkla yan yana
küllerinden doğacağımız bugünü.

DÜNÜ BUGÜNE

Yolum yanlarına düştü
eski kitapları onaranların

Geçiyordu tek tek ellerinden
yüzlerce yıldan beri
tozların kemirdiği sayfalar
kimisi silindi silinecek
kimisi dağılmak üzere

Bir karanlığa daldım çıktım
öyle olacağı gelince aklıma
bugün elimizden düşmeyen
şu pırıl pırıl kitapların da
yüzlerce yıl sonra

Dünü bugüne bağlamaktı aslında
yaptığı iş usta parmakların

ROTTERDAM TANIKLARI

YELDEĞİRMENLERİ

Her yerde çıkıyor karşıma
Hollanda'nın yeldeğirmenleri
kimi camlıklarında dükkânların
kimi su boylarında, tarlalar arasında

Eski günlerinin düşüyle
dingin bir bekleyiş içindeler sanki
essin de bir rüzgâr
yeniden döndürsün diye kanatlarını

BİR KIZ

Güneş altında titreşen
yağmur damlası gibi
ışık içinde bir kız
oniki - onüç yaşlarında
boynunda bir tasmayla

Bir ülkü mü, bir düş mü
bir yaşam mı bilinmez
neyse aradığı ona
bağlamaya hazır kendini

KONUKLUK

Değişik renklerde insanlar
çocukları Güney Amerika'nın
Afrika'nın
Asya'nın
şimdi Rotterdam sokaklarında

Yüzyıllar önce Hollandalılar
beklenmeyen konuklarıymış atalarının
beklense de beklenmese de
konuk olma sırası şimdi onların

REMBRANDT IŞIĞI

O kaynağı gizli kalan ışık
yalnız Rembrandt'ın yakaladığı
ardımı bırakmadı bir daha
Boymans Müzesi'ni gezdikten sonra

Aramaya başladım
önüme çıkan Hollandalılarda
delip geçmiş de bunca yılı
bugünkü yüzlere yansımış mı acaba

Sormak istedim
yoldan çevirdiğim birine
değdiği zaman derisine avuçları
ıslanıyor mu başkalarının teriyle

Ezmiş olmalılar
diye düşündüm
ışığa dönüşene kadar onca rengi
kafatasından çanaklar içinde

Ve fırçası Rembrandt'ın
tanıklık etmiş çağına
ezilenlerin ışığıyla
aydınlatmış ezenlerin yüzlerini

BİR ANIYLA

Bir anıyla aşabilir ancak insan
Wilhelms Köprüsü'nü Rotterdam'ın
nasıl duyarsa derisinin kamaştığını
kesik bir kol çıkınca karşısına
öyle duyarak İkinci Dünya Savaşı'nı

Yalnız belleğinde değil insanın
yüreğinde de tutuşursa ancak
Rotterdam'da ölenlerin acısı
bir ateş çemberi gibi çizilir boşluğa
Wilhelms Köprüsü'nün öbür yarısı

BİR BAŞKA KAPI İÇİN

Hollanda'ya uzanan yolda
hangi kapılardan geçip de geldi
unutamayanlar Anadolu güneşini
izliyorum Yiğitoğlu'nun resimleri boyunca

Güngörmüş bir duyarlığın kapıları
göçebe çadırlara değiyor bir ucuyla
bir ucuyla gömüttaşlarının
giz vermeyen dudaklarına
kura kaldıra binlerce sofrayı
şimdi Kuzey Denizi'nin kıyılarında

Yıpranmaz kılavuzu değişimin
aça kapaya binlerce yıldan beri
ustalaşan anahtarıyla şimdi
hazırlanıyor birini kapayıp
bir başka kapıyı açmaya

SOLUĞUYLA DERİMİZİ DAĞLAYAN
ŞU BUĞULU TEMMUZ ÖĞLESİ

NEYLE ANILACAK

Neyle anılacak ilerde bu yıl?
Yaza hazırlandığımız günlerde
güneşle aramıza sık sık
kara bulutların girmesiyle mi?
En kalabalık saatlerde sokakların
bir çaylak gölgesi geçmiş gibi
sessizliğe boğulmasıyla mı yoksa?

SERÇELER

Gözlerimle serçeleri izliyorum
güneşli bir ipte alıyorlar soluğu
ipin üstü boydan boya çamaşır
hepsinde ayrı ayrı cıvıldaşıyorlar
bir kara gömleğe takılıyor gözlerim
yalnız ona gelince kesiliyor cıvıltı

GÖRÜLMÜŞTÜR

Volta atıyor kıyıdan kıyıya
denizin malta taşlı avlusunda vapurlar.
Minareler ayakta, ifade vermek için,
ve sırasını bekliyor Kızkulesi
bitmez tükenmez günler boyunca
daracık bir iskemlede oturarak.

Boğaz Köprüsü derseniz
öfkeyle inip kalkan bir elin
bıraktığı titreşim İstanbul'un suratında.

DÜŞ

Sen karşımda durmuşsun
bağırmak üzere ağzın açık

Gözlerinde kendimi görüyorum
iki saniye sonra
parçalanacak biri
baktığın

Çarpacak rüzgârla
boşanacak çığlığın arasında

AV BORUSU

Denizin üstünde güneş
izliyor her akşamki yolunu

İrileşiyor devrildikçe
kıpkırmızı kesiliyor
devrildikçe yeni bir dünyaya doğru

Elimde bir av borusu
üfleyecek soluğu bekliyorum

KAN TER İÇİNDE

Unutacak mıyız
soluğuyla derimizi dağlayan
şu buğulu Temmuz öğlesini,
kıyısız denizlerde
rüzgâr bekleyen teknelere döndüğümüz
kızgın ikindileri, unutacak mıyız
yaprak kımıldamaz gecelerin
uyku uyutmayan düşlerini,
suların ürpereceği ilk esintiyle birlikte
unutacak mıyız
şu unutmamaya söz verdiğimiz teri?

ESİNLEYEN NEYDİ

Yüzmek için gittiğim Karadeniz kıyısında
bir yazı gördüm gelenleri uyaran.
"Açılmak tehlikelidir" diyordu
ve altında da bir sayı : 168.
(Uyarıyı dinlemeyip boğulanların sayısı)

Bir yanda sağduyu bir yanda gerçek.

Anlamak istedim sağduyu dururken
ölümü bile göze alacak kadar
esinleyen neydi bunca insanı.

Orda bir süre öylece
kara kara bulutları güneşin önünden
sürüp dağıtan rüzgâra baktım
ve karşısına çıktıkça engeller
yeleleri köpüren dalgalara...

Esinleyen neydi anladım.

BİR KARŞILIK

Zorbakaranlık
uykusundan kaldırdığı yaşlı adamın
eğildi savunmasız kulağına
Uyan!
–diye bağırdı
bütün saatleri durduran bir sesle–
Uyan, gece geldi
ve gitmeyecek bir daha!

Kendinden başka kimseyi göremeyen adam
irkildi
oturduğu iskemlede,
kuşaktan kuşağa geçen birikimi
taşıyarak yılların biledi̇ği sesinde
Gücü yetmez
–diye karşılık verdi
ne şimdi, ne şimdiden sonra
gücü yetmez hiçbir karanlığın
sürekli kılmaya geceyi!

Ve bütün saatler başladı yeniden işlemeye.

DİLSİZ ÖFKE

Yaya geçitinde bir Ağustos sabahı
bekliyoruz insafa gelsin de araçlar
geçelim karşıki kaldırıma.

Yaya geçitinde bir Ağustos sabahı
bekliyoruz ilk adımı atsın da biri
yürüyelim hepimiz arkasından.

Beklediğimiz oluyor sonunda işte
gözüpek bir adam
atıyor kendini araçların önüne.

Hem yürüyor, hem bağırıyor öfkeyle
sesi var ama sözcükleri yok
anlamıyoruz ne dediğini.

Anlamıyoruz, araçlara karşı mı,
söyleyecek sözü olup da
susanlara karşı mı bu dilsiz öfke.

YILDIZLARDAN SÖZ AÇAN GERÇEKÇİ ŞİİR

Balkona çıktığımda, gecenin bu saatinde,
gözüme ilişen ilk yıldıza bakarken
aynı anda aynı yıldıza dünyanın bir yerinde
birinin daha baktığı geçerdi içimden.

Bir yıldızda buluşması gözlerimizin
yeterdi bana, daha ötesini istemezdim;
hangi kaygılar var yüreğinde, hangi düşüncenin
rüzgârıyla alevleniyor alnı, şimdi hepsini bilmeliyim.

BİR GELGİTİN İKİ UCUNDA

Kimi sabahlar işe giderken
ikiye bölüyor
yirmi dakikalık yolculuğu
denizin ortasında karşılaştığımız
yabancı bayraklı bir gemi

Bulutlardan sıyrılmış bir demet ışığın
daha da irileştirdiği gemide
göz göze geliyoruz kimi sabahlar
küpeşteden bakan biriyle
kısacık bir an

Günlük kaygıların iğdiş ettiği
çağdaş bir kentli görüyor bana bakınca
benim gözümde ise o
kanat açan bir düş yeni kıyılara doğru
buluşuyoruz bir gelgitin iki ucunda

AĞUSTOS BÖCEĞİ

Sustu bütün saat kuleleri,
bir lodostan arta kalan dalgalar,
güz habercisi yaprakların
çıkardığı hışırtı asfalt üzerinde.

Yürüyüşleri mahmuzlayan rüzgâr,
çarpa çarpa kentin duvarlarına
yankılanan sözler coşkulu ağızlardan,
sustu geceler boyunca.

Ağustos böceği susmadı.

AĞUSTOS BÖCEĞİ İLE KARINCA

La Fontaine'den çağımıza kalan
çağrışımlarla düşünürsek:
Biri üşengeç, biri çalışkan.

Belki başka türlü de olurdu
demezsek öyledir gerçekten:
Biri savruk, biri tutumlu.

Birine göre varsa yoksa bugün,
birine göre yarın için her şey.

Tükenene kadar soluğu
söyleyip durdu biri bütün yaz.
Ağzını bile açmadı öteki
ve ambarını doldurdu.

YOL BOYUNCA

Kentin dışına çıktık. Bir tanıdığa
konuk gitmek için. Yavaş yavaş
elini eteğini çekmekte olan
yaz denizine son bir kez daha
girmek için bir başka kıyıdan.

Yol boyunca ne çok anı
yüzünü gösterip çekti
asılı çamaşırların ve evlerin arasından.
Ne çok yaşamışız dedik
yüreklerin birbirine değdiği günleri
güneşli bir kaynak başında,
ne çok katmışız sesimizi
geleceğin davul–zurnalı sevincine coşkuyla.

Ne çok uzağız şimdi
hıçkırıklı bir sarsıntıyla bakarken
trenin penceresinden.

AĞUSTOSTA, BALKONDA

Ağustosta ay eksiksiz doğarken
karanlığa boğulmazdı böyle
balkonunda oturan adam,
gözyaşı tadında olmazdı
dudaklarına götürdüğü rakı.

Ağustosta ay eksiksiz doğarken
böyle yazılmazdı bu şiir.

TAŞ KESİNCE

Kızılırmak'ı düşünüyorum.
Görmüştüm bir kez çocukluğumda
altından geçiyordu selsiz köpüksüz
Sinan'dan kalma bir kemerli köprünün.

Kızılırmak'ı düşünüyorum.
Görmüştüm bir kez Sivas yolunda
ne dağları ufalayan hıncı belliydi
ne kayaları sürükleyen hızı.

Kızılırmak'ı düşünüyorum
eli elime değince akşamın
karartınca kaygılar gözlerimi
taş kesince sığındığım kapılar.

LEYLEKLER GİDERKEN

Toplanıyorlar diye haykırdı pazarcı
parmağıyla gökyüzünü göstererek.
Dönüp duruyorlardı başımızın üstünde
göç hazırlığındaki leylekler.

Birden bir ateş bastı yanaklarımıza
bir yaz daha noktalanıyordu işte.
Duyduk gidenin hüznüyle
gelecek olanın muştusunu.

YAŞAM SÜRÜYOR

Şimdi iyiden iyiye serin
balkonda gece saatleri,
soluksuz kalırdık otururken
daha on-onbeş gün önce.

Renkli ışıklarıyla eğleniyoruz
karşımızdaki lunaparkın,
kulaklarımız bir radyodan yayılan
küçük gece müziğinde.

Daha on-onbeş gün önce
neyle çarpıştıysak sanki
boyun eğmekteyiz şimdi onun
yaşam sürüyor sözüne.

BUDAPEŞTE TANIKLARI

O AKŞAM NOSZTALGIA KAHVESİNDE

Szentendre'de bir akşamüstü
oturduk Nosztalgia kahvesinde
Peter, Edit ve Bn. Beney'le.
Yazdan kalma güneş lekeleri
oynaşırken masanın üzerinde
elimizde sanki nektar kadehi
söyleştik dizeler arayarak
yeni başlayan bir dostluk şiirine.

Aynı kentte yaşadıkları halde
konuştukları halde aynı dili
üçü bir araya gelmiş değildi
ben Budapeşte'ye gitmeden önce.
Bir söyleşinin ilk cümlesinde
sözcükleri birbirine kaynaştıran
bir bağlaç olarak duydum kendimi
o akşam Nosztalgia kahvesinde.

ARARKEN

Uçsuz bucaksız bir gömütlükteyim
gömütünü arıyorum Attila Jozsef'in,
yakıcı bir soluk geziniyor alnımda
– yıllar var ki unutmuş değilim –
ilk okuduğumda şiirlerini
yüz yüze gelmiştim çağdaş bir yazgıyla,
yaralı bir kıvılcım gibiydi
dağlıyordu okuyanın etini.

Uçsuz bucaksız bir gömütlükteyim
gömütünü arıyorum Attila Jozsef'in,
kime sorsam başka bir yeri gösteriyor
– karanfili eksik edilmemiş başucundan –
başka bir Attila Jozsef'i var
demek ki önüme çıkan herkesin,
aynı adla anılıyor demek ki her yürekte
bıraktığı titreşim çağdaş bir kederin.

ANONYMUS

Oturan bir adam
açıkhava müzesinde
taştan bir adam
suskun ve harmaniyeli,
eğilip bakmak isterseniz yüzüne
sisli bir uzaklık
kıvrımları arasında başlığının
geri çekilmiş bir körfez gibi.

Kalan bir P harfi imza yerine
bir özveri ışığı yüzyıllar öncesinden,
düşürdüğü aydınlık
tarihin derinliklerine
buluşuyor bir yontuda bir başka aydınlıkla,
duyuyoruz boşa olmayacak
ne bugün ne yarın
akıttığı ter ve kan bunca adsız insanın.

KULAĞIMDAKİ SES

Gideceğin yedi tepeli kente
hazırlan *diyor kulağımdaki* ses
sekizinci tepeyi eklemeye
dönünce Budapeşte'den.

Sislenirse belleğin bir gün
Tuna görünsün
Balıkçılar Kalesi'den bakar gibi,
duyursun sessizliğini sivri kuleler
bir ovaya yayılan gökyüzünün,
ışıldasın üstüne güneş vurdukça
iki kıyıyı değil yalnız
iki insanı iki anıyı iki düşü
birbirine bağlayan yedi köprü,
görünmeyen gelgitiyle Kahramanlar Alanı
toplamayı sürdürsün koskoca yüreğinde
bulvarlar ve ırmaklar aşarak
buluşan insanları,
ve elini eteğini çekince yaz
hışırdasın kuru yapraklar kadar
o şaşırtıcı Akdeniz soluğu da
Szentendre sokaklarında karşına çıkan.

Geldiğin yedi köprülü kentte
hazırlan *diyor kulağımdaki ses*
bırakmaya sekizinci köprüyü
ayrılırken Budapeşte'den.

ELİN SAZA DEĞDİRSEN
BUNCA AY SONRA

PARKIN AĞAÇLARI

Parkın ağaçları budandıkça
sevinirdim eskiden,
dere ağzı yine görünecek de
yine görünecek de girip çıkan tekneler
genişleyecek diye
karşıdaki görünüm
çayımı yudumlarken pencere önünde.

Hız veriyor şimdi yüreğime
daha gür yapraklanacağını düşünmek
budanan ağaçların önümüzdeki yıl.

DENİZİN GETİRDİKLERİ

İlk lodoslarla birlikte yine
kıyılara indi lodosçular
umutları denizin getirdiklerinde

Denizin getirdikleri bu kış
eski püskü artıklar değil yalnız
coşkun yürüyüşlerin uğultusu da var

KUMSALDA

Kumsalda yürüyenlerin izlerini
dalgalar siliyor arkalarından

Birbirine seslenen iki kişinin
ne dediğini alıp gidiyor rüzgâr

Yine de yürüyorlar kumsalda
ayakları yeni izler açarak

Sesleniyor yine de birbirine
yeni sözler bularak iki kişi

YAZDAN KALMA

İşte yazdan kalma bir gün daha
gözlerimizin içine bakıyor işbirlikçi Ekim güneşi
konup kalkıyor damlara güvercinlerle birlikte
önlerinden koşuyor parklarda çocukların

İşte yazdan kalma bir gün daha
örtemiyor kışın soğuğunu, zulmünü, baskısını
ne kadar gizlemeye kalkışırsa kalkışsın

ANA OĞUL

Oğul bakıyor
yürümeyi göze alamayan yaşlı anaya
adım atsın diye koluna giriyor
ve düşünüyor yıllar öncesini o anda:
"Onun gibiydim bir zamanlar
ayaklarım güvensiz, titrek..
Beklerdim uzatsın da kollarını
esirgesin beni yürümeye başlarken..."

Aynı ürpertili bekleyiş, aynı sevecen dayanışma
yön değiştiriyor şimdi ikisi arasında.

KISINTI

İçimde kocaman bir günün tortusu
geldim eve yüreğimin pasıyla
geldim bunca yorgunluğun ardından
diz dize oturup da sofra başına
sesini duya duya dirilmeye
    gözlerine baka baka arınmaya

Elini çabuk tut sevgilim
ışıklar nerdeyse kesilir

BİR ALEV GİBİ

Bir alev gibi ozanın karısı.
Nereye yürüse onunla karşılaşıyor,
onun tuttuğu aynada görüyor ozan
ilerde şiire dönüşecek ilk ipuçlarını.

Bir alev gibi ozanın karısı.
Kaşlarının birbirine değecek kadar
yakın olması ve değmeden kalması,
omuzlara doğru akacak olması
ve durması saçlarının ensede öylece
duyumsatıyor ozana durmadan
baktığı zamanki başdönmesini
bir uçurumun kıyısından.

Sürekli açık kitabından gözlerinin
okuduğu satırlarla eğitti yüreğini,
sürekli dönüştüren ellerinden öğrendi
ne vakit bir işe sarıldıysa
sonuç alana kadar direnmeyi.

Bir armağan. Güneşli günlerin
solduramadığı bir alev, söndüremediği
en başa çıkılmaz fırtınanın bile.

Küçük bir alev. Duyarlı ve titreşimli.

BİR ARKADAŞA GEÇMİŞ OLSUN YERİNE

Sanki aynı sınavdan geçiyoruz
sana acı veriyor bize üzüntü
Bir şeyler var sanki hepimizden
senin kemirilen vücudunda
Duyurmak isteyip de duyuramadım
bunca aydır bir telgrafla

Şimdi açıklıyorum işte

"NOSTALJİ"

Şaşarak okuyorum kimi arkadaşların
rastladıkça yazılarına.
Belki onların değildir diyorum
yanlışlıkla girmiştir altındaki imza.
Bekliyorum düzeltilmesini
ertesi sayı birkaç satırla.
Bekliyorum ama boşuna.

Ola ki benim nostaljimdir bu da.

BUNCA AY SONRA

Elini saza değdirsen
bunca ay sonra
Pir Sultan mı söylersin yine ustam?

Taş yağar da başımıza yağmur yerine
ille dostun gülü mü yaralar bizi?

Düşen bu mu olur yine
bağbozumu sofrasında payımıza?

YARIDA KALAN

Araya hiçbir şey girmemiş gibi
sürüp gider mi yeniden
yarıda kalan söyleşi
birbirine bağlanır mı sözcükler
anımsar mısın ne dediğimi
hışmı geçince karagünlerin

ZORUNLU YOLCULUK

Bir yolculuktayız koskoca bir gemide
zorla kesilmiş ayaklarımız karadan
anılar var elimizde yalnız
anılar ve ilerde kullanabilirsek
derimizin altına işlemiş bir sürü deney

Bunca ay geçti, sona ermedi yolculuk
açık seçik değil ama
arasıra görür gibi oluyoruz
ineceğimiz kıyıları
uzak bir deniz fenerinin ışığında

YÜZÜMÜZ OLACAK MI

Sana geldik işte
diyeceğiz günün birinde
çalacağız kapını
bütün bu acılardan sonra
ey yarını mayalayan üretken suskunluk!

Ama yüzümüz olacak mı bakalım.

BAKIŞTAN BAKIŞA

Vapurdayım. Yılın son günü.

Gecikmiş bir kışa haberci
ilk kuzey rüzgârı denizin üzerinde.
Giriyor bir uçtan, elinde orak,
– buğday tarlasına girer gibi –
çıkıp gidiyor ardında bırakarak
suskun yolcuların ne düşündüğünü.

Titreşiyoruz. Eli kulağında ilk karın.
Ve konup kalkıyor
bakıştan bakışa bir soru.
Yalnız karın mı?

SINIRLAMIYOR
BENİ SEVDA

Birinci basım: 1985, Can Yayınları
İkinci basım: 1987, Cem Yayınevi
Üçüncü basım: 1990, Yordam Yayıncılık
Dördüncü basım: 1998, Yordam Kitapları
Beşinci basım: 2000, Yordam Kitapları

Aktı yüreğimde bir başka yüreğin kanı
Paul Eluard

Sınırlamıyor beni sevda
yalnız senin görüntünle.
Ne sendeki güzelliğe bağımlı
ne benim duygularıma tutsak
birlikte omuzladığımız dünya.

Zincirleri yok kafamızda
yalnız birbirimizi düşünmenin.
Birlikte ürettiğimiz sevinç
çürüyüp giderdi çoktan
paylaşmasaydık başkalarıyla.

GÜNDEĞİŞİMİ

VARNA'DA BİR ODADA..

Varna'da bir odada, Haziran gecesi,
gökyüzünden damlayan mürekkep
yayıldı kıyıya doğru deniz boyunca,
durdu başını kaldırıp bir an
şemsiyelerle oynaşan rüzgâr

Varna'da bir odada, Haziran gecesi,
ay dolaşmaya çıktı çoktan
dalların hışırtısını aralayarak,
sızan koku iğde ağaçlarından
sarmaşık gibi tırmanırken balkonuma

..diye başladığım şiir, bir anda,
ses değiştirdi seninle karşılaşınca.
Gözlerini gördüm çünkü senin,
bekleyen ırmaklar gibi atılmaya hazır
bunca yıllık bir engelin ardında.

Çünkü duydum dudaklarımda soluğunu
yeni bir dili konuşmaya hazır
ve dokundum çünkü senin ellerine
yakmaya hazır bütün gemilerini
bir daha geri dönmemek üzere.

BULAMAYACAK BENİ..

Bulamayacak beni arayanlar
bunca yıllık adresimde,
alıştıkları telefon numaralarından
sesime ulaşamayacak hiçbiri.
Bulamayacaklar beni sevgilim
senin sınırlar ve engeller aşan
yüreğinin çarpmadığı yerde,
gün ışığıyla yıkanan
sesinin çınlamadığı yerde.

YILLARDIR..

Yıllardır girip çıktığım sokak
belki de bakmayacak yüzüme,
bir daha anmayacak adımı
taşıdığım gökyüzü başımın üzerinde,
oturduğum sofra, sığındığım yatak
üstesinden gelemediğim kaygılar
hepsine hepsine hoşçakal
hoşçakal demeli bu gündeğişiminde.

Ve hoşgeldin demeli sevgilim
senin yüzün, ellerin ve sesinle
kanımda ışıldayan her şeye.

AYAK BASMADAN DAHA..

Ayak basmadan daha seni yaratan topraklara
biliyorum en küçük bir ayrıntıda bile bulacağımı
şimdi her seslenişte yüreğimi kamaştıran adını,
birer birer devşireceğim izlerin çıktıkça karşıma

Biliyorum bulacağım geçtikçe Avon ırmağı kıyısından
dalgın ayak seslerini, dolaşırken günbatımına yakın,
ve son ışıklarla parlayıp sönen saçlarının
bıraktığı sarışınlık yeniden yansıyacak sularda bir an

Bir cam yansıtacak biliyorum gözlerinin maviliğini
dağılınca külrengi bulutlar gökyüzünden
durup baktığım bir cam, anarak bir şarkının ilk sözlerini

Sesin inecek cıvıltılı bir öğrenci otobüsünden
ilk kez okşasam da bir ağaç kabuğuna çizdiğini
ürperecek o duygularla ellerim, yıllardır tanıyorum dedirten

YÜZÜNÜ UZATINCA SEN..

Yüzünü uzatınca sen, kalabalık bir duvar resmi
birden aydınlanıyor en koyu gölgelerine kadar
bir kıpırtı: işte söylemeye hazır dudaklar
anlamlı bir bakış: yeniden dolduruyor işte gözleri

Yüzünü uzatınca yüzüme, kınından sıyrılıyor boynun
bir gökköprüsü iki ülke, iki ev, iki kent arasında
solgunlaşırken bıraktığın anılar bir yanında
bir yanında yeni tatlar, yeni sevinçler kucaklıyorsun

Depreşiyor benimse yüreğimde bir yel uğultusu
bir savaş patladı sanki, ilerleyen bir yangın
çekiyorlar sanki beni de alevlerine doğru

Bir yel, birikmiş göğsünde çileli bir halkın,
işte esmeye hazır yeniden, öfke ve sabır dolu,
serinliğini uzatınca alnıma nasırlı parmaklarının

YÜZGÖRÜMLÜĞÜ..

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
o nerden geldiği bilinmez
küçük esintiden başka –
bir yokuştan tırmanırken yukarı
soluk almak için durduğumda
bir perçem gibi oyalayıp alnımı
hazırlar beni yeni yokuşlara.

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
altından geçtiğim çamaşırların
o hışırtılı serinliğinden başka –
bir gök savrulur her kaldırışta başımı
açılıp kapanan bayraklar arasında
süzülür damarlarıma çoğul bir ürperti
şimdi telörgülerle çevrilmiş günlerden

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
zaman zaman yüreğimi yoklayan
o sorumlu ve telâşlı kaygıdan başka –
ölüme giderken gencecik biri
hüzünlü, ama sarsılmayan direnciyle
bana bir mektup bırakmış da
yerine ulaştırmak için yaşıyorum sanki.

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
o güneş vurdukça pırıl pırıl
ağız kamaştıran sözcüklerden başka –
nasıl açığa çıkar bir gizli tarih
hiç yaşanmamış bir duygunun
adı nasıl konur onlar olmasa
onlar tanıklığın çiçektozları.

ISLAK VE IŞILTILI

İki basamakla inilen hep o arka bahçe, *diyordu*.
Hep o saat: Eli kulağındadır artık akşamın.
Basamaklardan birinde ben, birinde gölgem. Biçilmiş
çimlere ve budanmış güllere karşı.

Süzgeçli kova, çim makası, takunyalar, hortum ve
musluk, duruyoruz hep birlikte – kimimiz yan devrilmiş,
kimimiz savrulup kalmış orasına burasına ıssızlığın.
Bekliyoruz ıslak ve ışıltılı, biri gelsin de alsın bizi
hoyrat ellerine, doğrultsun ve kullansın.

Gözlerimi kapayınca şimdi, yan yana uzandığımız şu an
sevgilim, hep o bahçe gözkapaklarımın içinde, hep o
saat: Yine devrik ve savruk hepsi, duruyorlar bekleyerek
yine ıslak ve ışıltılı
bir tek eksiğiyle bütün nesneler.

EN VERİMLİ NEYSE..

En verimli neyse onu, en güzel neyse, en
temiz kalmış bunca küfe, bunca iğrenç çalkantıya karşın,
en duru, en kararmayacak neyse,
en yıkılmayacak neyse onu
alıyorum elime silmek için gözlerinin derinliğinden
bir an, bir küçücük an, koyu kıpırtısıyla görünüp yiten
sevgisiz günlerden kalma o tortuyu.

DUYARDIM FERHAT'IN..

Duyardım Ferhat'ın kazmasını
bir dizenin ardına takılıp
uykusuz kaldığım geceler,
kızarmaya başladığında tanyeri
duyardım uzaktan uzağa
susuzluktan kırılan bir kentin
yarı ölgün yarı umutlu inlediğini

Şimdi duyuyorum damarlarımda
suya kavuşan kentle kazmayı vuran elin
birbirine karışan sevinçlerini

GERİDE BIRAKTIĞIMIZ..

Geride bıraktığımız günler
şimdi anılardan bir gökkuşağı –
açılıyor senin sarışın hüznünle
benim esmer özlemim arasında
her yağmur sonrası.

TANIMLAR

BÜTÜN TANIMLAR..

Bütün tanımlar içerir seni
dışta kalırsın bütün tanımlardan

sendelesem destek olan
omzumun yanındaki omuz

kızgın bir demirle
dağlasalar derimi

kilit vursalar üstüme
küflü bir karanlıkta

boğulsam susuz, havasız
beni yaşatacak ikiz soluk

YAN YANA İKİ ÜLKE..

Yan yana iki ülke gibiyiz seninle,
ayın önünden geçen bulut
önce seni karanlıkta bırakır sonra beni
senden bana eser, yerine göre,
yerine göre benden sana
şakaklarımızı serinleten rüzgâr.

İki kıyı gibiyiz karşılıklı,
hem ayırır bizi hem bağlar birbirimize
aramızda akan ırmak.
İki tarih sayfası gibiyiz art arda
birinde başlayan cümlenin sonu
ötekinde düğümlenir ancak.

Geldiği vakit hasat günleri
iki ayrı ağızda aynı anda
beliren bir gülümseme gibiyiz seninle
ve iki ter damlası gibiyiz alnında
elbirliği ile üretilip
kardeşçe bölüşülen bir dünyanın.

BİR DÜŞÜN..

Bir düşün sevgilim
nasıl yoksul düşerdik kimbilir
ekip biçen biz değiliz diye
sevincine katılmasaydık
ürün kaldıranların.
Gök ne kadar daralırdı, bir düşün,
sevdadan söz açmayan türküleri
kaçınsaydık söylemekten.

GİRSE DE ARAMIZA..

Girse de aramıza gölgesi
zaman zaman bir dikenli telin
yanıt değil mi yan yana gelmemiz
kendi kabuğunda yaşayanlara?

Avuçlarıma bıraktığı sıcaklık
yanıt değil mi ellerinin,
kalın duvarlı loş bankalarda
çınlayan ürpertiye yanıt değil mi?

Yanıt değil mi güldüğün vakit
açılan alfabe sayfası yanaklarında,
kan pıhtılarıyla çizilmiş
suratlarına yanıt değil mi pinochet'lerin?

Yanıt değil mi el değiştirdikçe
şımaran ışıltısına zenginliklerin,
yanıt değil mi baktıkça gözlerine
titreştiğini gördüğüm gün ışığı?

DÜNYANIN RENGİ..

Dünyanın rengi
değişiyor güneye indikçe –
bahçelerde ve yol boylarında zakkumlar.
Ne zaman eğilecek olsak
dünyanın yüzüne,
bir ışık gibi parlıyor
düşürdüğümüz gölge
zakkumların yapraklarında.

Kararmayacak, sevgilim,
ve soğumayacak hiçbir şey!
Köpükleniveren bu duygu
ayrılmıyor ardımızdan
dolaştığımız kıyılar boyunca –
bir üçüncü kişi sanki
izleri ayak izlerimize karışan.

ELİN ELİMDE..

Elin elimde olacak sevgilim

İlkyaz güneşinde, tomurcukları
çatlatan o incecik sızıyla
yüreklerimiz sarsıldığı zaman da

Gökyüzünü çınlatarak
ilerleyen bir yürüyüş şarkısına
göğüs dolusu katıldığımız zaman da

ÖVGÜLER

I

Ateş yakmak
ve dibine uzanıp
düşler kurarak
yıldızlı bir göğe
bakmak için aradığım

Günbatımından sonraki
suskun bekleyişin gölkıyısı

II

Tanrısal bir elin
avuçlarına kondurduğu
kutsal işaretler değil
Rilke'nin yazdığı gibi –
harç taşırken oluşmuş nasırlar
evini kurmak için

III

Yüzyıllar yüzyıllar sonra
gökyüzünde ilk kez
gördüğü lekesiz maviyle
bakıyorsun
özgürlüğe kavuşan
bir sömürge çocuğunun

IV

İki karaca yavrusu
döndürüp başlarını geriye
titreşerek bakıyorlar
tırmanırken
göğsünün bayırından yukarı

ya da

Eğrilip doğruluyorlar
iki ak güvercin
içtikçe
süzülen damlaları
boynunun ırmağından

V

Kızgın bir güneş altında
bunalan mermere serinlik
ve yağmur habercisi
yıllardır bekleyen toprağa

Günlerimin kirpiğinde
ışıyan damla

VI

Eğiliyorum yüzüne
yaz güneşiyle pırıl pırıl
bir orak elimde

Kaşlarında yıllardır
kanat değiştiren rüzgârı
ve kirpiklerinde oynaşan
buğday ışıltısını biçmeye

VII

Derinliğinde bakışlarının
her an sıçramaya hazır
bir kıvılcım
ve solmaz bir sıcaklık
yanaklarında

Tutuşturduğu kutsal öfkeden
haksızlıkların

VIII

louise pankhurst ve feyyaz kayacan'a

İki yanımızda iki tanık

Biliyorlar
yan yanaysak şimdi
nice fırtınaların
nice şimşekli gecelerin içinden
geçip de geldiğimizi

Biliyorlar
nice inançsızların
ürettiği kuşkularla örülmüş
bir dikenli teldi
kuşatan çevremizi

Biliyorlar çorak ve ıssız toprakta
açılan gelincikler gibi
ayakta kalmak
ve rengini bu dünyaya katmak için
direndiğimizi

İki yanımızda iki tanık

Biliyorlar
iki imzaya değil
iki ağızlı bir gülümseyişin
kararmak bilmez ışıltısına
tanıklık ettiklerini

IX

phil, filiz, daniel ve ragıp'a

Ne davul-zurna, ne halay
günümüze getiren bu dört konuğu

Belki bir ayrıntı: Çoğalttığımız
sevinç içeri girmek istemiyordu
akşam olunca, koşuyordu bütün kapıları
ve sokakları açarak sınırsızlığına
kırların, yeni bir ülke yaparak
geçtiği her yeri, adı ilk kez konulmak
ve rengi işlenmek üzere haritalara.

Belki bir tanım: Bağlamak için
değildi verdiğimiz söz, çözmek
içindi kalan zincirlerini yüreğimizin.

Belki de biz nereye yürürsek
adımlarımızı kuşatan bir ayla gibi
bizimle yürüyen gündeğişimi.

X

Parmaklarımın ucundan
esiyor yanaklarına doğru
duvağını aralayan rüzgâr

Çıkıyor harfleri aydınlığa
okunur oluyor gizli tarihten
yıllarca direnmiş bir sayfa daha

Işıdığını görüyorum alnında
dönmeyi bekleyen güneşin
yaralı bir yeraltı ırmağında

Anlıyorum bir dünyayım ben şimdi
yaratmışsın yoğurarak düşlerinle
emeğinle ödemişsin bedelini

XI

Uyuyorsun omuz başımda,
sabahın ilk ışıkları
soluk soluğa.
Kucaklamaya koşar gibi dünyayı
bağrına basıp okşar gibi
kıpır kıpır el ve ayak parmakların,
kirpik uçların titreşiyor
bir sevincin pırıltısıyla kamaşarak,
ve seyirip duruyor ağzın
sevgi dolu sözcükler
geçerken dudaklarının arasından.

Odamızın camından
ilk ışıklarıyla sabahın
içeri bakıyor dünya,
gözleri benim gözlerim,
dile gelecek birazdan
benim sözlerimle yüreği,
derisinde getirdiği ürperti
benden sana armağan.

XII

Gözyaşları
geçmişten bugüne
taşıdığın yıldız kervanı

Bir sabah
kahvaltı sofrasında
yanaklarından süzülen –

Zehirlenip
öldükleri
için

Öldükleri için
kurşunları yutup da
göllerdeki kuğular

Oltalarından
kopan kurşunları
dikkatsiz balıkçıların

Ve
Bir başka sabah
ıslatan kirpiklerini –
derlenmiş bir kitap için
çocukların
şiirlerinden

Yapıştırdığı için
hoyrat bir el
bu kitapta
bir şiirin üstüne
bir başka sayfa

Bir şiirin değil
bir çocuğun
boğulduğunu görmeden
o sayfanın
altında

AYRINTILAR

ŞU ALEV VAR YA..

Şu alev var ya, yüreğini ısıtan,
nerde olursak olalım yüz yüzeyiz –
kapımızı dövse de sert rüzgârlar
uçurumlar beklese de yolumuzu
yüz yüzeyiz hep onun aydınlığında.

Şu alev var ya, soluğu gibi ilkyazın,
gezinir damarlarında hep, ürpertir belli belirsiz
akşam alacasına bürünürken ortalık,
uzaktaysak birbirimizden kıpırdar hep
adımı andığı vakit dudakların.

Koru onu sevgilim – havasız işyerlerinden,
içiboş sözlerden koru, birbirini andıran günlerden,
bir sarışın anı ya da vakitsiz bir ölüm haberi
kapını çalar da açmazsan bir kez bile
yayılır lekesi aldırmazlığın – koru onu.

TANIYORUZ BU TER DAMLALARINI..

Tanıyoruz bu ter damlalarını –
inip çıkarken güneş altında
parlıyordu yapıcıların çıplak omuzlarında,
fışkırıyordu kapalı boyunlarından
ağ çekerken balıkçıların.

Tanıyoruz bu ter damlalarını –
yalımları yansıtırken
fırın kapağı önünde esmer bir yüz,
üflerken soluğunu bir cam kabarcığına
olanca soluğunu çekip ciğerlerinden
üflerken dolu dolu bir ağız.

Tanıyoruz birbirine karışan
bu ter damlalarını derimizin üzerinde –
tırmanıp da bir doruğa sarsıla sarsıla
yıldızlar devşirdiğimiz zaman
ve uzandığımız zaman dinlenmek için
birbirimizin yanına.

O ANDAKİ COŞKUYLA..

O andaki coşkuyla sevgilim,
birbirine dolandığı andaki parmaklarımızın,
soluklarımızın birbirine karıştığı andaki,
buğu gibi titreşerek bir yanardağ ağzında

O andaki coşkuyla sevgilim, o andaki,
gözlerimizi kapattığımız – gergin bir telden,
bir uçurumun dibinden yükselen uğultu
içimizde biriksin diye gözlerimizi kapattığımız

O andaki, gözkapaklarının ardında
mavi yıldızların patladığı andaki coşkuyla,
bir sırttan aşağı süzüldüğü andaki
ateşten bir ırmağın, fışkırmak üzere

O andaki coşkuyla sevgilim,
ilk kez görüyormuş gibi birbirimize baktığımız,
adlarımızı söylediğimiz, o terli ve sımsıcak
andaki coşkuyla kuşatmalıyız her şeyi, her şeyi

bir yangının ilk habercileri olarak.

YOKLUĞUNDA SÖYLENMİŞTİR

I

Görünmez olduktan sonra
bulutlar arasında uçağın
her şeyi yitirdim de sanki
elimde bir kalem kaldı yalnız –
o ilk insanlar gibiyim
gerçekleşsin diye gördüğü düşler
mağara duvarlarına çizen.

II

Arkama dönüyorum: Güneş.
Tutunarak kentin omuzlarına
yukarı çekiyor sessizce kendini
bir kuyudan çıkar gibi:
Kıpkırmızı ve soluk soluğa.

Güneş değil de sanki yüzüm –
mavi bir serinlik dolaşıyor yanaklarımı
ardında kalınca uçup giden bir düşün
soluk soluğa ve kıpkırmızı.

III

Az önce birlikte geçmiştik,
şimdi dönüyorum tek başıma
yeni uyanan yollardan.
Yağmur kaçkını kuşlar
nasıl sıralanırsa çatı altlarına
birkaç gözyaşı damlası da öyle
titreşiyor kirpiklerimin ucunda.

IV

Gökyüzü açılıyor ağır ağır –
bir parlaklık geçince maviliğin içinden
gözlerini görüyorum, yeni uyanmış,
omuz başımda gülümserken.

Sonra birden bir karartı –
yer değiştirmesi mi bir bulutun
yumulan gözkapakları mı, belli değil,
yeniden duymak için uykunun ılıklığını.

V

Üst geçitlerden birinde
telâşlı adımların rüzgârı –
duyuyorum çıtırtılarla dokunarak
karıştırıyor az önce tuttuğun
buğulu çay bardağını.

Ve üşüyen dudaklarıma
değdirip çekiyor soluğundan
kalan ürpertili sıcaklığı
ayrılırken çıkış kapısında
az önce kucakladığım zaman.

VI

İşe gidenlerin kalabalığı
bir boşluk bırakıyor her durakta
uğrayan otobüslerin ardından.

Gözümü alıyor kısacık bir an
saçlarının ışıltısı boşlukta
ve savrulan eteğinin kıvrımı.

Yankılanıyor kulaklarımda
az önce konuştuğumuz
birkaç sözcükle titreşen hava.

VII

Her adımda
biraz daha
dolanarak
kıvrımına
bir saç telinin
süzülüyorum
serpiştirdiğin
izlere basa basa
sokaklardan
aşağıya

Bıraktığın koku
karşılarken
evimizin
kapısında
dalıyorum içeri
ve bir koşuda
varıyorum
yatak odasına
susturmak için
çalmaya hazırlanan saati

Çınlayıp da
uyandırmasın
gördüğüm
bu düşten seni
bugüne dek nasılsa
yine öyle
uyanmalısın
benim
yokluğundan geçip gelen
bilenmiş sesimle

SEVGİLİM SÜRÇERSEM..

Sevgilim sürçersem bir gün
tökezlersem yargıla beni,
öldürülen oğulların acısıyla
sokaklarda omuz omuza yürüdüğün
analar adına yargıla,
boğulanlara maden ocaklarında
götüremediğin hava adına,
ağızlarına değdiremediğin
su adına süt adına
yaralılarla öksüzlerin

Bir gün gelir de hani
çıkarırım gülüşümün gerisinden
diye üzerine titrediğin
o yıldızlı o pırıl pırıl
gözyaşı damlası var ya
işte onun adına sevgilim

Daha hiç el değmemiş
bir toprağı bir göğü bir sevinci
katarız biz de bu dünyaya
diye canınla beslediğin
o yemişler yemişi o güzelin güzeli
umut menevişi var ya
işte onun adına yargıla beni

BİZ ANCAK..

Biz ancak o vakit
sokaklarda dal bedenli
sevda çağında kızlar
yürüyorsa duraksamadan
dişleri birbirine kenetli
yürüyorsa üstüne üstüne
faşist saldırganlığın
ve grevci işçilerle kol kola
en önündeyse halayın
biz ancak o vakit

Ve daha yirmi yaşında
öğrendiyse alnıyla gülümsemeyi
ve daha yirmi yaşında
yirmi yüzyıl yaşanmış gibi özverili
duvağını sarıyorsa yarasına
ve her şeye fiyat biçen dünya
satın alamıyorsa körpeliğini
biz ancak o vakit
söyleyebiliriz sevdamızın
yeni kovanlar için oğul verdiğini

İNSAN YÜZÜNÜN TARİHİNDEN BİR CÜMLE

Yunus Nadi Şiir Ödülü

Birinci basım: 1990, Yordam Yayıncılık
İkinci basım: 2000, Yordam Kitapları

Kemal Özer'in *İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle* adlı İsa Çelik'le olan bu ortak çalışması, şairin sağlığında kendi isteği üzerine *Toplu Şiirler*'den çıkarılmıştır.

BİR ADI GURBET

Ferit Oğuz Bayır Düşün ve Sanat Ödülü

Birinci basım: 1993, Yordam Kitapları
İkinci basım: 1996, Yordam Kitapları
Üçüncü basım: 2000, Yordam Kitapları

Yükseldiği zaman suların nabzı
hangi sınır karşı koyabilir?
İzler silindiği zaman topraktan
hangi yürüyüş varabilir gideceği yere?
Kimin yüreği bölünmeden kalabilir
yeryüzü gurbete dönüştüğü zaman?

YEDİNCİ ADAM

sekiz kesit

"onlar ordadır, ama onları kimse görmemektedir"
John Berger

HER ÇOCUK GÖRÜLMELİDİR

Görmek istiyorsanız beni
gözlerime bakmayın!

Yurdumun tuzuna dokunurum
dokununca gözümün yaşına

Kopkoyu bir güneşten
iri bir damlaya dokunurum
dokununca gözümün yaşına

Titreşir durur perçemimde
uzak rüzgârların biberli kokusu
ve sıcak buğusu tropik yağmurların

Örttüğüm ne utanç ne özlem
çırpınan iki gece kelebeği
derisi altında avuçlarımın

Kapkara bir yazgıya dokunurum
dokununca gözümün yaşına

Görmek istiyorsanız beni
gözlerime bakmayın!

ÇOCUKLARIN OYUNU SINIRSIZDIR

Kim demiş suratlar asık, eller belde
kim demiş kaşlar çatık, ağızlar kenetli
oyun durmaz ki zamanı durdursanız bile

Durdursanız bile topu, oyunda kalır
ipi bıraksanız düşmez uçurtma
perçemlerden eksilmez koşmacanın rüzgârı

Diyelim değişik ülkelerden çocuklar
buluştular bir oyunda, birinin eli
dokunduğu zaman ötekinin eline
bir gül ses verir İspanya'dan,
ayak uçlarında yükselse biri
ötekinin omzundan Afrika görünür,
biri ötekine doğru bir adım atsa
Akdeniz'e yaklaşır Kuzey Denizi

Kim demiş böyle kalacak bu suratlar
böyle burkulmuş, bu denli gücenmeye hazır, bunca suskun
zaman durmaz ki oyunu durdursanız bile

YABANCI BİR ÜLKEDE EVDE

Ben gülerim, omuzdaşım anlatır. Elinde tuttuğu
yeni alınmış bir mektup sanki. Ne zaman eve
dönsek, yan yana otursak minderin üstünde.

Ben gülerim, sesler uzaklaşır. Bardakları dizerim
tepsiye, şerbeti hazırlarım geceden. Ne zaman eve
dönsek, yan yana otursak minderin üstünde.

Ben gülerim, dışarda kalır gözü yaşlı bulutlar.
Vurur ışıltısı güneşli bir günün – tepsiden,
bardaklardan, güğümden. Sanki hiç tutulmadık yağmura.

Bilirim ordadırlar, kokuları sinmiş yastıklara,
oturdukları yer daha soğumamış, daha çınlayıp durur
konuştukları sözler – ordadır komşularım.

Askere çağrılan oğullar ordadır, elbirliğiyle
kaldırılacak ekinler, evlenecek çağa gelmiş kızlar –
konuşuruz biz bize, yüreğimizi buğu gibi saran bir sesle.

Ne zaman eve dönsek, ben gülerim. Ne zaman
otursak minderin üstünde, koyarım birkaç bardak daha
tepsiye. Nasılsa söz başlamaz ağız ıslanmadan.

Ne zaman eve dönsek, sanki hiç çıkmamış gibiyiz dışarıya.

KENDİNİ MÜZİK VE DANSLA DİLE GETİRMEK

El çırparız aralanır kapısı geride kalan günlerin
el çırparız titreşir iç geçiren ağaçlarda yapraklar
el çırparız uyanır yavaş yavaş öğle uykularından
derin taşlıklar, kuytu sofalar, ve ak bir sokak boyunca
yatışmış tozlara bir köpeğin bıraktığı ayak izleri

Nereye gidersek gidelim hangi ıslak ve mavi geceye
bir buğu taşır sesimiz, ışıltılı kara saçlarımız
cepkenlerimize sırma işleyen baygın bir *uğultu*
ve fırtınalar yerleştiren bir ezgi topuklarımıza
tahta kepenkler ardında olgunlaşan iri düşlerden

Nerde olursak olalım el çırparız topuk vururuz
birimiz ayağa kalktı mı hepimiz fırlar yerinden
parmaklar buluşur, köprüler kurulur omuzdan omuza
biri bir şarkıya başlasa sesimiz alev kesilir
ne çıkarsa önüne sürükleyip götüren bir çığ gibi

Ancak o zaman duyarız birer fotoğraf olmadığını
bizi bir aynanın kıyısına iliştiren görüntülerin

BİRLİKTE AYNI SOKAKTA YAŞAMAK

Aynı sokakta bir araya gelirler
görünen evler, görünen pencereler
çiçek saksıları, bisiklet sesleri
üç eşikli bir kapı, aralanmış bir kanat

Bir kadın görürsünüz eşiklerden birinde
ve çocuklar (yitirdiği neyse onu arıyor biri,
öteki merakını evirip çeviriyor elinde)
günü akşam serinliğine hazırlayan saat

Üç dal görürsünüz ayrı köklerden
birbirlerine tutundukları yeni bir gövde
bir esinti, koyaklarla buluşturan kaldırımları,
ısırganla böğürtlen arası bir tat

Ama görünmez neyin yittiği, merakın ne olduğu
görünmez geçmişin tortusu giysilerin dokusunda
giyeni bir zırh gibi koruyan şimdiki zamana karşı
görünmez ilk fırtınada ne olacağı o üç dala

Görünenle görünmeyen birlikte yaşar
birlikte aynı sokakta – sabırlı ve hırçın, sevecen ve hoyrat

AİLENİN, ÇEVRENİN, KENDİNİN SORUNLARI İÇİN YARDIMLAŞ

Belki de ter kokularımız bizi getiren böyle bir araya
ak benekli kara taşlar değil bu masanın çevresinde
belki de hohlanmış bir cam: unuttuklarımızı anımsatan
biz birbirimizden çıkarız yarına, terli alınyazımızdan

Toplanır kimimizin gözlerinde boşa giden bir sabahın öfkesi
kimimiz tırnaklarını geçirir omzuna bir beklentinin
kimimiz sıkar yumruğunu heyecansız bir esintinin suratına
biz birbirimizin adıyla sesleniriz aynı yürek sarsıntısına

Aynı düğmelerle ilikli, parlak deriden ceket ve
devrik yakalar, kıvrık kol ağızları, aynı sözlere açık
kulaklar, kanıksamış gözkapakları: belki bir tek yüzümüz var
biz birbirimizi kusarız durmadan, silmeye çalışsa da onlar

Bir el silmeye çalışsa da gözlerimizden kaygıları
beklentimizi yumuşatmak, öfkemizi dindirmek, yumruğumuzu
sürekli eksiltmek istese de, sürekli gölgelemek ve örtmek,
biz birbirimize daha çok benzeriz, aynı sıkıntıyı bölüşerek.

HERKESLE BİRLİKTE ÇALIŞ

Soyunuyorum geceyi
her sabah soyunuyorum günün ilk ışığında
pencereye vurmadan daha
ilk güvercin gölgesi
soyunuyorum odamın duvarlarında
gezinen geyikleri
gizlenen sessizliği halılarda
karımın erken yüzünü, çocuklarımın şafaksız ellerini
soyunuyorum yastığımın altında
ter damlalarından süzülüp
ışıl ışıl biriken
dönüş günümün saklı sevincini

Soyunuyorum ak önlüğü giyinmek üzere
her sabah giyinmek üzere
parçalanan etlerden sıçramış ılıklığı
çatırtılarını kırılan kemiklerin
soyunuyorum giyinmek üzere gündelik soruları
bu benim elim mi, gün boyunca benden uzak
bu benim ömrüm mü, akıp gidiyor
önümden akıp gidiyor durmadan
soyunuyorum çınlayışını giyinmek üzere
'çalış herkesle birlikte' diyen sesin
'çalış ve sorma, neden artıyor uğultu'
'çalış ve sorma, akşam neden gecikiyor'

Ve soyunuyorum giyinmek üzere taşan ısıyı
bir arkadaşın bedeninden, kahve molasında

DİL ÖĞRENMEK BİR BAŞKASINI ANLAMAKTIR

Yıllardır önümüzde açık duran
anılar değil bir alfabe sayfası

Duymak için ne dediğini sessizliğin
yan yana gelmeliyiz iki ayrı kulak

İki ayrı göz yan yana gelmeli
ne biriktirdiğini görmek için günlerin

Ben kalemi alınca elime yazmalıyım
adımın başaklarda savrulan harflerini

Yüzüm nasıl dağılır giderdi yazmalıyım
kırlara doğru usulca her akşamüzeri

Yazmalıyım nasıl konardı kelebekler gibi
avluların gölgelerinde dolaşarak sesim

Nasıl örterdi o uzun uykular yüreğimi
o ateşi küle çeviren masallar kış boyunca

Ne yazdığını okumak için kalemin
iki ayrı ağız yan yana gelmeli

Yan yana gelmeliyiz konuşmak için
bir alfabe sayfasında iki ayrı dili

GÖÇE ZORLANAN

Zorlanan insanlar. Bir sabah
kimlikleri zorla değiştirilen,
bir sabah zorla sınır dışına
yollanan insanlar. Yanlarına
alabildikleri ne varsa onunla –
adları, dilleri, türküleri,
anıları ve birkaç parça eşya.
Ya alamadıkları?

O GÜN

Bir yangın koşuşturmasıydı o gün
yeri göğü alıp alıp savuran
kapımızı namluların çaldığı

Bir hançer üşümesiydi o gün
leke gibi derilerimize yayılan
kanımızın buz kesilip akmadığı

Yürek ürperten bir akrep ıslaklığı
bir zincir halkası –bulutları karartan–
yeniden yazılmış bir zorba fermanı

Kanlı bir asit ırmağıydı o gün
adımızı kimliklerden kazıyan

O gün düze indi ilk göç hazırlığı

FOTOĞRAFA YANSIMAYAN

O günden sonra
ne alevli yalnızlığı
yatak odamın,
ne içime işleyen
ıssız dağ ayazı

Yıkanırken sabahları
yüzümün yanında
bir yüz daha

Bir el daha
elimin yanında
kavrarken baltayı

Söylediğim türküde
bir ses daha
sesimle iç içe

O günden sonra
sürekli benimleydi
hiçbir anıda bulunmayan
hiçbir aile fotoğrafına
yansımamış biri

Göç o günden sonra başladı yürümeye

NE YANKI NE TİTREŞİM

Yurdumdu o güne değin
çamaşırlarımı astığım rüzgâr
iliştirdiğim gözyaşı bayram sabahlarına
yurdumdu o güne değin
atalarımın dinlendiği gömütlük
ninnilerimin göverttiği soyağacı
yurdumdu o güne değin
sakladığım anmalıklar
dar zamanlar için sandığımda
yurdumdu su başları, ağaç altları, kış masalları
her birinde bir yankı bana ulaşan
anılan bir titreşim benim adımla

Şimdi ne o yankı ne o titreşim
yurdumun yerinde şimdi bir gurbet
dilimin yeniden konuşulup
adımın anılacağı güne değin

Göç o güne değin dinmek bilmedi

KUM SAATİ

Gözüm yeni günde.

Nicedir ezan okunmazdı
ama bilirdim
beş vaktin beşini de,
süzülür süzülmez gırtlağımdan
bir kum acılığı.

Gözüm yeni günde.

Nicedir alınmazdı ağıza
ama duyardım
adımı andıklarını,
yayılır yayılmaz damarlarıma
bir kum çığlığı.

Gözüm yeni günde.

Nicedir doldurup soluğuma
saklardım bizim oranın türkülerini
söylensin diye benden sonra da,
savurur savurmaz yüreğimi
bir kum fırtınası.

YANITSIZ

Omzunun arkasında: yolcularını indirmiş bir trenin ıssızlığı. Omzunun arkasında: uzaklaşan bir kelebek, kanatları hâlâ kalkık ve çığlıklı. Omzunun arkasında: açıp kapayanı olmayan bir dizi kapı.

Uğulduyor kulaklarında: uyandırıldığı saat, yola koşuldukları gece, saçlarının arkadaşı sarışın rüzgâr, kuşlarını ıslıkla avladığı koru.

Adımızı geri ver derdim
başımı koyar koymaz yastığa
usulca geri ver kimse duymaz
kimse görmez karanlık nasıl olsa
geri ver gece, adımızı geri ver
benim, kızkardeşimin, bir de bebeğin

Uyanır uyanmaz bakardım
her sabah yastığımın altına

Genzini rahat bırakmayan bir avuç biber: seslenirken birden susmak, sessizliği dinlemek, sonra gözleriyle sormak kızkardeşine, yanıtı yine gözlerinden almak onun.

Her sabah biri daha
eksilirdi dilimdeki sözcüklerin
bir duvarın güneşinden
pır diye havalanan kuşlar gibi
korudaki ağaçlara biri daha
çekip giderdi her sabah

Eksilirdi yüzümün bir yanı
her sabah aynaya baktığımda

Tırmanan bir soru bakışlarına: öpmek için eğildikleri topraktan, birbirini çiğneyen kalabalığından eşyaların, kuruyan dudaklardan, terin ve bekleyişin buğusundan.

Bana öyle demedin mi
sınırı geçince ne korku ne gözyaşı
bana öyle demedin mi
yalnız gerekli olanı alırız yanımıza
bana öyle demedin mi, geçince sınırı
üzülüp durmayacak artık yüreğin

Neden hâlâ üzülüyorum
sınırı geçmedik mi anne?

BOSNALI ÇOCUKLAR GÜNCESİ

EKSİLİYOR

Eksiliyor her gün
pencereye dolan görüntü
kırlangıçlar, zambaklar
eksiliyor biraz daha
dışarıya çıktığımız saat
çarşılar, alanlar
eksiliyor eksiliyor
bir araya geldiğimiz sofra
ayranlar, yufkalar
eksiliyor tek tek
komşular, arkadaşlarım
annemin yaralı bir kuşu
iyi edip uçurduktan sonra
kirpiklerine takılan sevinç bulutu

ÜÇÜMÜZ

Her duyduğumuzda ıslığını
bize doğru yola çıkan bombaların
soluk bile almadan bekliyoruz –
dolaşıyor aramızda dudakları
soğuk ağızlı bir rüzgârın,
üçümüz aynı anda ürperiyoruz
ben, yapraklar ve mum ışığı.

ORDA OLMAK

Bir ıslık, yayılan bir ıslık.
Saymaya başlıyorum: *bir, iki...*
Geçip gidecek mi yine?
Sürdürüyorum: *sekiz, dokuz, on...*
Yoksa tam üzerimizdeyken?
Yirmi bir, yirmi iki, yirmi üç...

Kulakları boşaltan bir sessizlik.
Otuz altı, otuz yedi... ve bir patlama.
Güneşli bir suya bırakıyorum kendimi:
Bu kez de orda değiliz!
Aynı anda, bir ateşe basmış gibi
ter içinde kalıyor her yanım:
Orda olanlar ne yapıyor şimdi?

YÜZÜNE NASIL BAKARIZ

Getirmek istemiyorum aklıma –

Ya bu kuşatma kalkmadan
yine bastırırsa kış?
Soğuktan ölmemek için
kesmek gerekirse yine ağaçları?
Yüzüne nasıl bakarız parkların,
ne deriz ilkyaz geldiğinde
konacak dal bulamayan kuşlara?

ONUN ANISINA

Bugün bir okul arkadaşımın
başına bir bomba parçası değdi
ekmek kuyruğunda beklerken

Törensiz kaldırmasalar ben de
saygı duruşunda bulunmak isterdim
ve çiçekler serpmek gömütüne

Onun anısı için şimdi ancak
bir vazo çizebilirim defterime
bir de o serpemediğim çiçekleri

GÖRÜŞ GÜNÜ KONUŞMASI

GÖRÜŞ GÜNÜ KONUŞMASI

Oğul ben senin görüş gününe
dağları devşirerek geldim
–bizim oranın dağlarını–
sevincimi ırmaklarda arıtarak
–bizim oranın ırmaklarında–
sabah yeliyle örerek saçlarımı
–bizim oranın sabah yeliyle–
o şimdi özlemiştir dedim
sesimi bizim oranın
çiçeklerine değdirerek geldim:
Nasılsın?

İşte yıllardan sonra oğul
yüz yüzeyiz yine seninle
aramızda duruyorsa bu telörgü
sen de benim alnıma bakmalısın
dağılana dek birer birer bulutlar
görünene dek bizim oradan
senin için taşıdığım gökyüzü.
Bu telörgü durduramaz çünkü
ne senin bakışını ne benim
yeter ki gözlerimiz susmasın:
Nasılsın...

Oğul ben senin görüş gününde
ninniler söylemeyi isterdim
–avutmak için uykusuz gecelerini–
türküler söylemeyi isterdim
–düğününe sakladığım türküleri–
nice ağıtlar düğümlendi boğazımda
–birer harman yangınıydı her biri–
söylemeyi isterdim yasak olmasa
bana kendi dilimizi kullanmak.
Ama bu da durduramaz oğul
ne senin söyleyeceğini ne benim
yeter ki bir tek sözcüğe sığsın:
Nasılsın!

Bir tek sözcükle alırım ellerini elime
–üşüdükçe ovalayıp ısıtmak için
bir tek sözcükle basarım bağrıma seni
–en öksüz saatinde kuşluk vaktinin–
bir tek sözcükle duyururum öğütümü
–gördüğün zulüm mayanı berkitsin–
bir tek sözcükle ulaşır sana dileğim
–gün devrilsin ama sen devrilmeyesin–
boşuna bunca zulüm, bunca yasak ve engel,
onları aramıza koyanlar utansın:
Nasılsın?!

OĞULLARI ÖLDÜRÜLEN ANALAR

sahne şiirleri

Birinci basım: 1995, Yordam Yayıncılık
İkinci basım: 2000, Yordam Kitapları

Biz susuyorsak, dostlar, niye konuşsun toprak?
Açmıyorsak ağzımızı, dağlar neden dile gelsin?
Niçin hesap sorsun gök, niye sahip çıksın ırmak
biz anısını ve acısını unutursak ölülerimizin?

sahne

Suskun bir karanlık.
Derinlerde belli belirsiz bir ezgi.
Bir göz alışımı süresi.
Yavaş yavaş aydınlanan
suskun bir yüz.
Devindikçe karanlığı da devindirecek
sımsıkı ve kapkara giyimli
bir gövdenin
üstünde.

ses

Yüzüm benim:
Ne suskun ne karanlık.
Yüzüm benim:
Yüreğimin sözcüsü.

İşte çıkarıyorum yüzümü
yüzlerinizin karşısına.
Belki görmediniz daha önce.
Belki de bir çizgisini
benzettiniz tanıdık bir yüzdeki bir çizgiye.

Görmüyorum ama duyuyorum
suskun olsanız bile
ordasınız
ışıksızlığın içinde.
Belki yalnız, belki biriyle.

Belki kıpırdamaktan çekinerek
geçiriyorsunuz aklınızdan:
İyi ki benim yüzüm değil
ışıkta olan!

Duymuyorum ama biliyorum
ordasınız
ne kadar saklarsanız saklayın
eleveriyor sesinizi
aklınızdan geçirdikleriniz!

sahne

Sesin
yerini önce ezgiye
sonra devinime bırakması.
Gövde devindikçe
yüzün konuşmaya başlaması.
Yüzleşme boyunca
karanlığın her soruda
bir boğum daha
ağarması.

yüzleşme

Sizin gördüğünüz gibi beni
ben de sizi görüyorum artık.
Gelin yüzleşelim öyleyse.
Benim karanlıktan sıyrıldığım gibi
siz de adım atın aydınlığa
kurtulun suskunluktan
birlikte soracağımız her soruyla:

Gece mi karanlıktır yalnız?
Geceden başka yok mu
karanlık olan?

Kapkara giysiler gibi
dışımızdan mı kuşatır bizi gece?

Ya, bir yasın
damarlarımızda biriken tortusu?

Ya, derinlerde bir yere
demir attıysa kuşku
gün yeni doğsa bile aydınlık olur mu?

İçimize çektiğimiz
sabah serinliği
kapkara bir duman gibi
dolmaz mı ciğerlerimize
hâlâ söküp atamamışsak korkuyu?

Ya..

sahne

Ezgi.
Ağaran karanlıkla birlikte
oynaşan kıpırtılar.
Birbiri içinden savrulup çıkarak
ya da
birinden ötekine sıçrayıp dağılarak
kendini belli eden
kederli kadın yüzleri.
Ağızlar susmaktan ip gibi.
Kollar sarkık.
Ayışığı alınlarında soğurken
gözlerinde kızarmaya başlamış bir tanyeri.

Sözcü
aralarında tek tek dolaşır
kulak vererek
kadınların kederli sessizliğine.

Sokaklarda duyulmaya başlayan
ve duvarların ardında
boğulmaya çalışılan
gündelik gürültüler alır
ezginin yerini.

Duyuyorsunuz değil mi?

Yeni bir güne uyanıyor dünya.

Tanyeri ışımadan
kasılıp açılan bir atardamar gibi
kentin alanlarından
dağılıyorlar işyerlerine
emekçiler,
taşıyarak kaslarının içinde
ilk ışıkların haberini.

Birikmeye başlıyor sonra
cıvıltılarla duraklarda
öğrenciler,
gelecekten bir rengi, bir sesi
taşıyarak düşlerinin içinde –
sabahın ilk serçeleri.

O Aralık sabahı da öyleydi
İstanbul'da, Bağlarbaşı durağında
patlayana kadar o silâh...

ÖYLE KALSIN

Avutmasın beni, kimse avutmasın.
Bağlarbaşı durağında nasılsa
o Aralık sabahı
gök öyle kalsın.
Çekmek istiyorum bu acıyı.

Nasıl çınladıysa üç kurşun
birbiri ardından, tek tek
nasıl çaldıysa telefon
tarazlanmış, kesik kesik
öyle kalsın havada.
Nasıl duyduysam öyle kalsın
kulaklarımda haber.
Çekmek istiyorum bu acıyı.

Bir kuşku vardı içimde.
Neden geciktiler o kadar?
Saat 10'du aradıklarında bizi.
Neden geciktiler o kadar?
İki saattir hastanedeydi.
Yanında olsak daha önce
kurtarırdık onu belki,
daha önce haber salsalar.
Kuşkum öyle kalsın.

Mezara koyarlarken baktım
uyuyor gibiydi yüzü.
Saçları yeni kesilmiş, kısacık.
Yıllar öncesini anımsadım,
ilk kez düşünmüştü ölümü:
Ölmeyeceğim değil mi anne?
Hasta yatağında, elleri yanık,
yineleyip durmuştu bu sözü.

Hüzün var bu evde artık.
Zaman bile onu anımsatıyor:
En erken o kalkardı sabahları.
Onu anımsatıyor odasında
yazıp da atamadığı mektuplar.
Sevdiği yemekler geliyor
yemek pişirdiğimde aklıma.
Nerde bir güzellik görsem,
–yeni açılmış bir gül, bir deniz–
karşılaşmış oluyorum onunla.

Arkadaşımdı o benim.
Yol gösterenimdi, öğretenimdi.
Nasıl paylaşıyorsa arkadaşlarıyla
benimle de paylaşırdı her güzelliği.
Anlamını bulmuştu yaşamın.
Bir keresinde bencillik ettim
(üstü başı kan içindeydi,
bir yaralıyı taşımıştı hastaneye)
yüzüme vurdu bencilliğimi.
Başka bir gün ise
(salt sevgimden dolayı)
Olduğun gibi görünme demiştim,
kızgınlıkla kınamıştı beni.
Ben birçok şeyi ondan öğrendim.

Bırakın öyle kalsın,
ağıtlar azaltmasın bu acıyı.
Şimdi de bu acıdan öğreneyim
başka yüreklere açılmayı.
Ölümüyle bile öğretti diyeyim,
Boşuna ölmedi diyeyim.
Bırakın öyle kalsın.

Duyuyorsunuz değil mi?

Yeni bir güne uyanıyor dünya.

Birbiri ardından
parlak renkleriyle patlayan
iri tomurcuklar –
çağıltısı sokak aralarına yayılan
gezginci pazaryerleri.
Dallarından koparıp
kırmızı, gergin derili yemişleri
sofralara taşımak üzere,
ve yeni devşirilmiş gevrek bir yeşili
katmak üzere halkın
alınteriyle ödenmiş o kaygılı sevincine.

O sabah da öyleydi
seslere silâh sesleri karışıp
alışveriş kana bulanmadan önce...

OĞLU KİMVURDUYA GİDEN ANANIN SÖYLEDİĞİ

Nerden bilirim o güne yazıldığını
bizim orada haftada bir pazar kurulur
tuttum elinden Ahmet'imin, gittim pazara
dört boğaz doymak ister, tencere kaynayacak
nerden bilirim bana değil ona yazıldığını
ilkokul iki'de daha, dokuz yaşında
kızı evde bıraktım onu aldım, yardımı dokunur
fabrika greve gitmiş, gözcü duruyor babası
her işe yetemiyorum kadın başıma
nerden bilirim yazısının kara yazıldığını

İkimiz el ele dolaşıyoruz pazarı
bir de şuna bakalım, şunun fiyatını soralım
şu kadarcık parayla dört boğaz doyacak kolay mı
en ucuz nerde bulursam ordan alırım
birden silâh sesleriyle ortalık karıştı
n'oldu anlayamadım, kaçışan kaçışana
ben de oğlumu çekip kaçmaya çalıştım
eli elimden kaydı, Ahmet'im yere yığıldı
yüzünü görünce n'oldu anlayamadım
görünce sol gözünde o kanlı karanlığı

Dediler yine faşistlerin baskını
korku salarak geçtiler, ateş ederek sağa sola
dediler terzi Nevzat bu kez kurbanları
bir kurşun da değmiş benim oğluma
o şimdi hastanede ben karakoldayım
ilkokul iki'de daha, dokuz yaşında
nerden bilirim tetikte kimin parmağı
siz bana değil ben size sormalıyım
dediler iki kez kan verdik, ama kurtulamadı

Yeryüzü nasıl daraldı, soluksuz kaldım
iki kolum düşüverdi iki yanıma
başka neyim vardı ki bir oğlan bir kız
bir salkım umut, bir tutam sabır
ölüm şimdi onları da çok gördü bana
kimi tanık tutar, nedeni nerde ararım
bu acıya bu yürek nasıl dayanır
ben şimdi koydukları vakit toprağa
oğlumun yüzüne nasıl bakarım

Bu yazıyı silip de yeniden yazmalıyım

Biliyorsunuz değil mi?

Bizi kuşatan
öyle bir dünya ki
saçılmış bir avuç cam kırığı sanki,
tek tek bakarsanız
göremezsiniz kimi ve neyi gösterdiğini.
Bir başkasında ilerler ancak
birinde yarım bırakılan bir çizgi.
Örneğin bir çocuğa bakarken
yüzünü gördüğünüz annesi.
Bir çocuğun bakarken vakitsiz ölümüne
gördüğünüz bir annenin
aldatılmış gözleri.

Biliyorsunuz değil mi?

OĞLU CANINA KIYAN ANANIN SÖYLEDİĞİ

O gün de yolladım oğlumu okula
yüreğim bir buğday tarlası
o gün de yolladım oğlumu okula
yüreğimin üstünde bir rüzgâr
ilk sabah daha dün gibi aklımda
güneşimden kestim, denizimden arttırdım
bunca yıl gözümün ışığını döktüm uğrunda

O gün de yolladım oğlumu okula
bir ürperti dolaştı başakları
o gün de yolladım oğlumu okula
sanki bir kuş bulutu havalandı
ne yaparız varamazsa yolun sonuna
hangi kapıyı aralamaya gücümüz yeter
harcayacak ne buluruz gözyaşından başka

O gün de dönmesini bekledim okuldan
dizimin üstünde sabırlı bir gergef
o gün de dönmesini bekledim okuldan
biraz daha ilerledi gökkuşağı
altından geçmesi için ne var ki şurda
bizi de kurtaracak, yalnız kendini değil
biraz daha, biraz daha dişini sıksa

O gün de dönmesini bekledim okuldan
ne severse hazır ettim sofraya
o gün de dönmesini bekledim okuldan
gülmeye hazır ettim dudaklarımı
bilemedim karnesini alıp da gelmiş ne zaman
görünmeden nasıl çıkmış çatıdaki odaya
ne sesinin yankısı var, ne sessizliğinin

Çocukluğundan ne kaldıysa koyduğum odada
şimdi dört kırıklı bir karne
çocukluğundan ne kaldıysa koyduğum odada
şimdi birkaç satırlık bir mektup
Bakamam annemin yüzüne demiş mektubunda
şimdi oğlum, şimdi oğlum tavanda asılı
kendi beşiğinin ipi boynunda

O gün bugündür uyku uğramıyor yanıma
geceler ağarmıyor artık
o gün bugündür her şey, her şey kapkara
bir tek benim yüzüm aydınlık
bakın usanmadan bu yüze, bakın görünceye kadar
oğlumla arama gireni, oğlumla yaşamın arasına
bakın tanıyıncaya kadar bu yüzün yansıttığı dünyayı

Soruyorsunuz değil mi?

Bir yanda
kılıç gibi keskin bir acı,
bir yanda
her şeyi kemiren bir dünya.
Öyle keskin bir acı ki
sizi yaraladığı gibi
neden yaralamasın dünyayı,
durdurmasın zamanı bir vuruşta!

Soruyorsunuz değil mi?

ACININ ÇALAR SAATİ

Nasıl unuturum
günlerden çarşambaydı
nasıl unuturum
yedisiydi Aralık ayının
nasıl unuturum
akşamleyin yedi suları
ölümün saati
oğlum için çaldı.

Nasıl unuturum
o anda dünya
ayaklarımın altından kaydı
ve ben yuvarlandım
bir ısırgan tarlasının ortasına,
bir alev
ilerleyerek derimin üzerinden
yüreğime doğru aktı,
sönmesin diye bu yangın
tutmaya çalıştım gözyaşlarımı,
sonra bir rüzgâra tutunarak
hınçla kaldırdım başımı
ve dedim:

Durdurmak gerekir
güneşin doğmasını!
Dönmesin artık dünya!

Günlerden çarşambaydı
–nasıl unuturum–
yedisiydi Aralık ayının
–nasıl unuturum–
akşamleyin yedi suları
oğlumun ölümünden bana
bir alev
bir rüzgâr
ve bir çalar saat kaldı.

Yedi sularında her akşam
duyuyorum bir kez daha
o saatin çaldığını,
her hafta çarşamba günü
duyuyorum o alevin
yüreğimde kıvranışını,
her ayın yedisinde
o rüzgâra tutunup
dikiliyorum karşısına
bir kez daha sessizliğin
ve diyorum:

Durdurmak gerekir
güneşin doğmasını!
Dönmesin artık dünya!

Ve yedisi gelince Aralık ayının
bir acı daha ekleniyor
ölüm acısının yanına,
yedisi gelince Aralık ayının
gözlerim dolu, boynum eğik
sesleniyorum anısına:

Seni toprağa vereli
bir yıl daha geçti işte,
ne güneşi durdurabildim
ne de dünyanın dönmesini,
bir şey yapamadım
anmaktan ve ağlamaktan başka
oğlum bağışla beni!

Gün
yeni bir adımdır
kimine göre –
bir yolun ışıklı başlangıcı,
bir yolculuğun gönül depreştiren kapısı.
Daha da genişler alacağı soluk
o kapı bir kez açıldı mı,
daracık bir dünyanın
ilmikleri sıkmaz olur artık boğazını.
Kimine göre ise
her sabah biraz daha daralan
bir ilmik gibidir gün,
hem kendisinin boynunda
hem yakınlarının.

OĞLU İP ALTINDA BEKLEYEN ANANIN SÖYLEDİĞİ

Biliyorum sizin için
bir adımdır gündoğumu
günün eşiğine bir adım
güneşin soluğuna bir adım
su yüzlerinde aralanan ışıltıya –
bense her gündoğumunu
bir yangınla karşılarım
fışkırmaya hazırlanan
bir gözyaşı damlasıyla

Biliyorum sizin için
bir çağrıdır ilk ışıklar
yolun kıvrımına bir çağrıdır
yolcunun yürek yenileyen rüzgârına
güle çağrıdır, gökyüzüne çağrıdır –
benimse her gündoğumunda
bir afrika menekşesi ilk ışığım
haykırmaya hazırlanan
bir çığlık salkımı ağzımda

O menekşe bir hücrede büyüdü
deniz özlemini duya duya oğlumun
bir avuç toprakla, bir sızım aydınlıkla
ıslanmayı umarak güz yağmurlarında
telörgüye takılıp kalmayan
bulutların özgürlüğünü kıskanarak
ve ne zaman ilk filizi göründü
Senin ellerinde büyüsün artık
deyip bana verdi bir görüş günü.

Biliyorum sizin için
bir saksıda herhangi bir çiçek o
biliyorum sizin için
birkaç yaprak gölgesi kuytu bir köşede –
bense uykusuz her gecenin ardından
dipdiri görür görmez onu
soluk alıp veriyor anlıyorum
bir daha bir daha her gündoğumu
bunca yıldır ip altında bekleyen oğlum.

Gazeteler,
yeryüzünün gözkapakları –
ne göreceksiniz bilinmez
sayfalarını kaldırdınız mı.
Kimi sabahlar bir fotoğraftan
diker gözlerini yüzünüze
Afrika'nın aç çocukları.
Kimi sabahlar bir köşede unutulan
haksızlığa uğramış birinin
iliklerinize işleyen dramı.
Kimi sabahlar yeterince ilgilenmediğiniz
bir dostu yitirmenin utancı.
Bir köşede gözlerden uzak
kendi kendine açmış bir çiçeği aramak
ve paylaşmak için başkalarıyla
boşuna dolaşır gözleriniz
satır aralarında.
Kimi sabahlar parmaklarınızın
ıslandığını duyarsınız kanla,
ve çıkarılan bir yangından sonra
kalır yanan gözbebeklerinin çıtırtısı
bir is kokusu siner saçlarınıza
alevler kavurur avuçlarınızı.

Tıpkı nasıl olduysa
Sivas yangını ardından
o Temmuz sabahı...

OĞLU SİVAS'TA YAKILAN ANANIN SÖYLEDİĞİ

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
sıyırdın bunca yılı üstünden
sıyırdın da geleceği kuşandın
bir oğul yitirmiş gibi değil
bir oğul getirmiş gibi
dünyaya yeniden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
yüreğimle birliktedir oğlumun yüreği
bir şenliğe çağırdıkları zaman
bilirim ne sazını esirgerdi ne sesini
paylaşmak isterdi elinde ne varsa
adında taşıyordu özlemini
yaşamı bir semah gibi yaşamanın
döne döne turna kanatlarıyla

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
köyüne götürdün oğlunu
toprağa vermek için
soruyorlar onun
toprağa nasıl dağlara nasıl
sevdalı olduğunu bilmeden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
sesimin içindedir oğlumun sesi
göç ettiğimizde İstanbul'a
bilirim daha sekiz yaşında
kalmak için nasıl gizlenmişti
buğdayların arasına
nasıl doldurmuştu ceplerini
köyünün taşıyla toprağıyla

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
bir yangını dolaştırıyor
parmaklarını neye değdirsen
yansımış oluyor bütün bakışlara
bir alev gibi ölüm acısı
üstündeki o kapkara giysiden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
elimin yanındadır oğlumun eli
is karartır duman boğar ateş tırmanırken
bilirim nasıl el ele verdiklerini
direnç nasıl ulaştı birinden ötekine
nasıl çoğaldı ufacık bir umut titreşimi
o gün ben bir daha doğdum yananların külünden
kendimi bir daha adadım doğurup yaşatmaya

sözcü

Günün öyle bir saati.

Öyle bir saat ki
susmuş görünür gözünüze
yalnız insanlarıyla değil
ağaçlarıyla, yapılarıyla, erdemiyle
bütün bir dünya.
Konuşan yalnız ilgisizliktir sanki,
ilgisizlik ve umursamazlık –
bütün kıyılarından
çekilip gitmiş bir denizin
kulaklarda kalan
uğultusu gibi.

Öyle bir saat ki
en suskun anda bile
duyarsınız
bir ağzın dinmek bilmediğini,
kalan uğultunun içinde
dolaşıp duran sözcükleri.
Duyarsınız
her birinde bir yüreğin titreştiğini.

Öyle bir saat ki
susmuş görünen dünya
bir daha sanki hiç susmayacak
bir ses
onu kanatlarına alsa...

BİR SES OLMAK

Bir ses olmak istiyorum – evinize döndüğünüz zaman
/omuzlarınız çökmüş, yorgun/ duvarların esirgeyen loşluğuna
suyu açıp altına girdiğiniz zaman, günü dışarda bırakıp
sessizliğe sığındığınız zaman, serinliğine yatak çarşaflarının

Bir ses olmak istiyorum – arındığınız zaman kirlerden
düşlemeye başladığınızda yolculuğa çıkmayı ve suların
güneşli bir öğleden sonra ürpererek oyalandığı kıyıları
yüreğiniz kanatlı, deriniz yeniden kamaşmaya hazır

Bir ses olmak istiyorum – açtığınız zaman telefonu
bildirmek için işlerin yolunda gittiğini bir dosta
sevdiğinize nasıl da derinleştiğini sevdanızın
bir sevinçli haberi, bir bebeğinizin geldiğini dünyaya

Bir ses olmak istiyorum – duramadığınız zaman yerinizde
nerde nasıl mayalandığı bilinmez bir öfkeyi yoğurarak
yakasına sarılarak anılardan birini inciten bir kuşkunun
bilenmiş bir kılıcın pırıltısına adayarak kendinizi

Bir ses olmak – biriktirdiğim ilenci katmak o sessizliğe
bir ses olmak – sızdırmak düşlerinize uykusuz gecelerin ağusunu
coşkunuzdan gölgeyi eksik etmemek – bir türlü kurtulamadığınız
o kararmak bilmeyen çizgi gibi yüzüğünüzün altında

Bulun diyen bir ses – *Bulun oğlumu öldürenleri*
bulun cansız koyanları sorgu sağnakları ardında
bunca yıldır bulunmayanları bulun, ışığa çıkarın adaleti

Bir ses olmak istiyorum, bir ses olmak, bir ses
tek tek her telinden saçımın, her gözyaşı damlasından fışkırarak

sözcü

Savaştan söz açan her fotoğraf
bir haberleşme değil mi
ölenle öldüren arasında?

Savaştan söz açan her fotoğraf
bir haberleşme değil mi
görülenle görülmeyen arasında?

Diyelim, cansız serilip yatan biri.
Tetiğe kim dokunduysa
vermez mi onun da haberini?

Yattığı yer mi lekelenir yalnız
kan sızıyorsa birisinin yarasından,
ya bir türlü arınamayan ötekinin eli?

Yaşamak için geldikleri şu dünyada
kim onları ölüme ortak etti,
suretlerini düşürdü bir savaş fotoğrafına?

Her fotoğraf bir haberleşme değil mi
oğullarla analar, sorularla yanıtlar arasında?

OĞULLARIMIZ SAVAŞMASIN DİYEN ANALARIN SÖYLEDİĞİ

Sen orda başlarsın söylemeye, ben burda
bir ağızdan konuşmasak da söylediğimiz bir

bırakın bir sevda köprüsü olarak kalsın
şu gökkuşağı, şu yürekten yüreğe akan karanfil

Sen orda tutarsın soluğunu, ben burda
bir haber değmiş sanki kanatlarına kuşların

aynı dili konuşmasak da kaygımız aynı
ölüm sanki avcumuza bir konar bir havalanır

Sen orda çırpınır durursun, ben burda
nasıl temiz ve ak ise sabahın ilk ışığı

ilk yaşam çığlığı doğan bebeğin, gelinin duvağı
yine öyle kalsın, kirlenmesin bu savaşla

Sen orda yorgun düşersin, ben burda
gecelerimiz uyku tutmaz, ellerimiz sürekli ıslak

önümüzde bir türlü eksilmeyen bir kirliler yığını
arınmak nedir bilmiyor sanki biz yıkadıkça

Sen orda sarsıcı bir titreşim, ben burda
kanamaya hazır bir çizik, bir utanç gölgesi

susanların suratlarında, acıya kulak tıkayanların
ve girmekten kaçanların barış türküleriyle kurulan barikata

G e l d i l e r
çorak sabahlarından, ücra damlarından
coşkusuz bağbozumlarından, kavruk fidanlarından
G e l d i l e r
suyu çekilmiş kuyularıyla
başak bağlamamış tarlalarından
G e l d i l e r
geçerek daha önce gelenlerin yollarını
daha önce güneşi gökte unutup
ekmeği yeraltında arayanların
G e l d i l e r
göçüklerde canlarından olanların
eksik ve sakat kalanların yerlerine
aynı karanlığa değdirerek alınlarını
G e l d i l e r
daha önce gelenlerden ne kaldıysa
–umut, yalnızlık, bekleyiş–
onları kadınlara bırakarak.

GÖÇÜK KAPISINDA BEKLEŞEN ANALARIN SÖYLEDİĞİ

Bu kaçıncı gelişimiz, bu kaçıncı
beklemeye gelişimiz göçük kapısında
–siz saatlerce deyin, biz günlerce diyelim–
bu kaçıncı bulanışı yüreğimizin
boşaltılan toprak, çıkarılan ölüler
bu kaçıncı uzatıp da elimizi
ateşe değer gibi geri çekişimiz

Bu kaçıncı gelişimiz, bu kaçıncı
beklemeye gelişimiz göçük kapısında
–siz günlerce deyin, biz haftalarca diyelim–
bu kaçıncı uykusuz kalışı gözlerimizin
derinleşen uğultu, yavaşlayan soluklar
bu kaçıncı dayayıp da kulağımızı
son çırpınışları dinleyişimiz

Bu kaçıncı gelişimiz, bu kaçıncı
beklemeye gelişimiz göçük kapısında
–siz haftalarca deyin, biz aylarca diyelim–
bu kaçıncı soğuyuşu terimizin
susturduğumuz öfke, gizlediğimiz hıçkırıklar
bu kaçıncı fırlayıp da ayağa
söylenecek olanı esirgeyişimiz

Oysa canlar için haber sormaya gelmişiz
anaysak, oğullar kurban veriyorsak göçüğe
–siz aylarca deyin, biz yıllarca diyelim–
acısı köpürüp köpürüp durmalı sesimizde
ne söylesek harmana yel olmalı söylediklerimiz
tohumu direnişe taşımalı, başağı isyana
ne söylesek orak biçer gibi söylemeliyiz

sözcü

Onu anımsıyorsunuz değil mi?

Oysa görünüşü herkes gibi.
Göze çarpmıyor fotoğrafların hiçbirinde
ne yakasına iliştirdiği resim
ne havaya kaldırdığı eli.
İster bir avuç olsun ister hıncahınç
baksanız hangi gösteri yürüyüşüne
onun yumruğu ve sesi
ne öbür seslerden daha yüksek
ne öbür yumruklardan daha iri.

Onu anımsıyorsunuz değil mi?

Sıradanlaşmasın diye şu dünyada
çekilen acı, duyulan öfke, gösterilen tepki
her zaman yaşamaya ve yaşatmaya hazır
sıradan biri.

ÇOĞUL ANA

Ben anayım, nerede olursa olsun
her oğul başımın üzerinde bir gökyüzü
her kız bir sap çiçek uçurumun kıyısında –
ben anayım, gökyüzüdür soluduğum
tutunduğum bir çiçek sapı, boşluğa savruldukça.

Ben anayım, gözaltında yitirilmişse biri daha
taşırmadan duramam öfkemi sokaklara,
yazmadan ateş kızılı harflerle adını
yazmadan duramam –ben anayım–
adını ateş kızılı harflerle alnıma.

Ben anayım, canına kıyılmışsa birinin daha
pusuda, işkencede, yargısız infazlarda,
katmadan duramam çığlığını yüreğimin
katmadan ağıtlara acımı –ben anayım–
duramam resmini iliştirmeden yakama.

Ben anayım, nerede olursa olsun
benim de sesim var haykıran her ağızda,
her yürüyüşte havaya kalkar benim de yumruğum –
ne gökyüzünü alabilir elimden ne çiçeği
ölüm beni susturamaz çünkü ben çoğulum.

sahne

Son kederli ses de
söylediğini bitirdikten sonra
gündelik gürültülerin
yeniden uzaklaşması.
Konuşacak
artık bir tek ağız vardır.
Sözcü
son kez konuşmaya başlayınca
her sözcükle
bir boğum daha ilerler karanlık
ve yalnız sözcünün yüzüne düşer
ışığın yuvarlağı.
Sondeyiş
karanlık içinde erirken
yeni bir ezginin
ağır ağır kendini duyurması.

sözcü

İşte yine yüz yüzeyiz.
Sözün yerini ezgi alacak birazdan.
Ama her şey sussa bile
duyulacak olan aynı ezgi mi?
Çıkıp kendimizin dışına
şöyle bir dolaştıktan sonra
aynı yere mi döneceğiz yine?
Yine aynı sözcükler mi
dökülecek ağzımızdan
konuşmaya sıra gelince?

Öyleyse...

sondeyiş

Kardeşim Fahri'ye

Haydin bir türkü söyleyelim
değişen sözcüklerle bir türkü
ezgisi daha önce bilinmeyen
bir türkü söyleyelim hep birlikte

Kuruyan dudakları ıslatmak için
soğuyan alınları ısıtmak için
bir daha söyleyemeyecek olan
kızlar için söyleyelim, oğullar için

Herkes dağılıp gittikten sonra
bir başına kalanlar için söyleyelim
tırpanı parladığı zaman acıların
yürekleri biçilen analar için

Her şey sussa bile biz söyleyelim
gözler alışsa bile gördüklerine
kararmaya yüz tutsa da ateşin belleği
bitince başlayalım yeniden söylemeye

Haydin hep birlikte bir türkü

ONLARIN SESLERİYLE
BİR KEZ DAHA

Birinci basım: 1999, Yordam Kitapları
İkinci basım: 2000, Yordam Kitapları

Nelerden söz açıldıysa bu şiirlerde,
konuşan kim olduysa, onlar adına.
Ödünç alınmıştır sözcükler bile
eşlik etmek için onların şarkılarına –
ödünç alınmıştır geleceğin dilinden.

Bu şiirler, anılan tutacak elinden
dile getirsin diye yarın
hangi yollardan geçtiğini yaşamın
ve anımsatsın hangi engelleri aştığını –
onların sesleriyle bir kez daha.

KENT

SESİNE KAVUŞAN KENT

Sesler. Suskunluğumu duyuran. Suskun bir kent olduğumu. Bağdaş kurmuşlar kaldırıma. Birinin yüzü iki gündür traşsız. Birinin başı çevrik, parmakları iç içe kucağında. Birinin çenesine dayalı eli. Oturuyorlar kilimde oturur gibi – ne dinlenmek üzere iş dönüşü, ne de sindirim için yemekten sonra.

Sesler. Elleri havada. Alkışlıyorlar suskunluğumu. Her alkış bir güvercin. Uyansın diye, yeniden gözlerimi kaldırdığımda gökyüzü; çarpsın diye kulaklarıma kıyılarda patlayan dalgalar.

Sesler. Isırılmış birer somun. Sesler. Paçaları kıvrık, ayakları yalın. Sesler. Bir yaradan dışarıya akar gibi. Ellerinde ekmek. Ellerinde ayakkabı. Ellerinde bildirim.

Neye dokunsalar, neyi gösterseler, neyin üstüne bassalar sözcük oluyor hepsi. Yazılıyor gömleklerin göğüslerine. Ayalarına ellerin. Tabanların derisine. Kabuğuna ekmeğin.

Sokakların hepsi birer sözcük. Bütün parklar. Otobüs durakları. Bacalar. Günün herhangi bir saatinde karşımıza çıkan akrep ve yelkovan.

Konuşabilirim artık. Aralandı yeniden gözkapakları belleğimin. Yerine geldi yüzümün rengi. Kavuştum sesime.

YÜRÜYÜŞ ŞARKILARI

ALKIŞLARLA YÜRÜMENİN ŞARKISI

Alkışlar, yürüyoruz, alkışlarla yürüyoruz
suskunluğa yenilmemiş ellerin çığlığıyla
her avuçta bir kanat, konup kalkan bir kanat
– çözülmesi bir düğümün, boşanması bir zincirin –
yürüyoruz sokakları çarparak sokaklara
çarparak, çınlatarak alanlarını kentlerin

Alkışlar bir güneşi katıyor alkışlara
– parmaklarımız yansa da o güneşi her ilmik
alev alev taşımıştı dokuduğumuz kumaşa,
harcını o karmıştı ördüğümüz duvarın –
alkışlar, yürüyoruz, her adımda bir şafağın
kabuklarını çatlatarak, çıkarak yeni bir sabaha

Çıkarak çıkararak eylemin kozasından
bunca yıldır kanımızda uğuldayan coşkuyu
yürüyoruz bugünden yarına alkışlarla
birimizin göğsünde hepimizin soluğu
her alkış bir yolculuk emeğin özgürlüğüne
yürüyoruz alkışları alkışlarla çoğaltarak

YÜRÜRKEN DÜŞÜNMENİN ŞARKISI

Yürüyorum omuz omuza, yürüyorum ve boyuna
düşünüyorum: nasıl yerleşti bu orman uğultusu
bacaklarıma, önümü kestikçe bu yokuşlar, takıldıkça
yerlerinden oynamış taşlarına kaldırımların,
düşünüyorum: çukurlara batıp çıktıkça, nerden, nerden,
kalabalıkta bile önüm açıkmış gibi
beni koşmaya zorlayan bu rüzgâr!

Omuzlar akıyor omuzlarımın dibinden boyuna ve
düşünüyorum: nasıl kurtuldu sesim, ağzımın içinde
öylece beklerdi ne vakit karşılaşsa kapalı bir kapıyla,
bilmezdi öfkelenmek nedir biri duymazdan gelse
ya da sırtını dönüp yürüse düşmezdi arkasına
boğazına sarılmak ya da sarsmak için tutup yakalarını,
nasıl kurtuldu zincirlerinden şimdi, nasıl yalıma keserek
her an fışkırmaya böyle hazır!

Böyle duramıyor yerinde, bakıyorum, böyle nasıl
kalkıyor yukarıya bütün ellerle birlikte, havalanır gibi,
bakıyorum ellerime boyuna ve düşünüyorum: onlar da
– sesim nasılsa öyleydi:
kaba ve pürüzlü, utangaç ve uysal–
boyuna çalışırdı ve yakınmayı bilmezdi yorulunca,
susardı görülmesin diye yanıkları ve kesikleri,
düşünüyorum: ne oldu da yerinde duramıyor böyle
havalanıyor bütün eller gibi şimdi boyuna!

Ne oldu da, şimdi düşünüyorum: ne oldu da
gözlerim takılmıyor gördüklerinin engeline,
neye bakarsa gördüğü oydu eskiden,
dikildi mi karşısına bir duvar, gördüğü oydu,
bir insana ulaşırdı en çok ya da bir kaygıya
ne zaman bir gözyaşı damlasından yola çıksa,
ne oldu da böyle delip geçiyor şimdi her baktığını
ardında ne varsa şimdi onu da görüyor bu gözler!

Yürüyorum her adımda kendime doğru biraz daha,
yaklaştığını biraz daha duyarak her adımda dünyanın.

YÜRÜDÜKÇE ÖĞRENMENİN ŞARKISI

Yürüdükçe öğreniyorum ayaklarımızın da konuştuğunu
yürüdükçe sorular sorduğunu, yankılar bıraktığını ardında
öğreniyorum gök ne uçsuz bucaksız,
ne göründüğü kadar mavi
bulut değil rüzgârın taşıdığı bir tek, vakti gösteren saat değil
yürüdükçe öğreniyorum, kendiliğinden ışımıyor sabah bile

Söylendiği yerde kalmıyor söz, durmadan ilerliyor alevi
– içinde bir yürek varsa bir sözün, içinde bir alev varsa yüreğin –
nerden geçsek orda kalmıyor sokak, açılıyor bir başka alana
bir alan bir başka alanın, bir kent bir başka kentin
yürüdükçe katıyor sınırlarına kendi sabırsız genişliğini

Yürüdükçe öğreniyorum, elimize neyi alırsak alalım
– bir somun parçası, aşınmış bir çift ayakkabı, bir bayrak –
yeni bir dili konuşuyor tutup kaldırdıkça havaya
öğreniyorum bir kıvılcıma yol verdiğini parmaklarımızın
neyi tutarsak tutalım ellerimizin her biri bir şalter

BİR YÜRÜYÜŞÜN SONUNDA ŞARKI

Gökyüzü ilk kez benim, çünkü yukarıya
kaldırınca parmağımı değecek kadar yakın

Deniz benim, ilk kez benim, sularını ayaklarımla
köpürtecek, sesini dolduracak kadar avuçlarıma

Rüzgâr ilk kez, sözcükler ilk kez benim, yelelerine
tutunup da uçacak kadar, uçuracak kadar yüreğimi

Bir yürüyüşün sonunda uç veren kanatlarla
acıyı silebilirim, yazıldıkça alnına çocukların

Bir adımda geçebilirim kentin ıssızlığından
göğün, rüzgârın, denizin coşkulu kalabalığına

İlk kez dünya benim, ilk kez soluğunu elimde
bir bayrak gibi tutuyorum, bir daha bırakmamak üzere

KENT

BİR KENTİN YÜZÜYLE DEĞİL SESİYLE SÖYLEDİĞİ

Suskun değilim şimdi. Ama konuşur dururdum suskunluğumda bile. Yüzüm konuşur dururdu her kale kapısında, her su kemerinde, her kubbede. Dağılarak dalga dalga sokaklardan parklara, köprülerden alanlara.

Bir çeşme alınlığı, bir saray yazıtı, bir saat kulesiydi söylediğim. Bir caminin hangi yüzyılda yapıldığı, bir dikilitaşın hangi olayı andığı, bir semtin adını kimden aldığı.

Yüzüm suskunluğun yüzüydü, ama konuşur dururdu. Görenler yapıların söylediği neyse onu görürdü yüzüme bakınca. Ona dokunmuş olurdu hangi taşa uzatsa ellerini.

Suskun değilim şimdi. Kavuştum yıllar sonra yeniden sesime. Kavuştum ve söyleyebilirim artık yüzümün eksik bıraktığı ne varsa hepsini.

Söyleyebilirim, bir daha dirildiğimi her suskunluğun ardından. Yapılarla değil, o yapılara can verenlerin soluğuyla. Bir çağı yıkıp yeniden başlatmak üzere bir başka çağı.

ONLARIN SESLERİYLE

ONLARIN SESLERİYLE

bir telörgü kımıldıyor sanki. Soluk almak
için sustuklarında, önlerini kesmek ister gibi.

Görüyorum kaygıyla bakanları, bir telörgünün
ardından, 40'lı yılların solgun bir fotoğrafında.

Çubuklu gömlekleri, kısalmış ceketleri, yıpranık
paltoları, değişik kesimli kasketleri ve bir
kül aydınlığını yansıtan yüzleriyle.

Bakıyorlar o günden bugüne. Kendi yaşamları
adına değil de sanki kardeşliği adına
yıllar sonra bir gösteri yürüyüşünde buluşmanın.

Merakla ve kaygıyla. Daha o günden duyarak
bugün sokağa çıkanların seslerini.

ONLARIN SESLERİYLE

bir balkon kapısı aralanıyor sabaha.
Gidip gelen bir çay bardağı, küçük kızın ağzıyla
kahvaltı sofrası arasında. Telâşlı terlikleri
annenin, 'unutulmuş bir şey kalmasın'la
'vakit geçiyor' arasında.

Bir çekişme: sessiz ve sızılı. Anne, dudakları gerilmiş,
saçlarını örüyor kızın. Küçük kız, iç çekerek
katlanıyor saç diplerinde biriken sızıya.

Her sabahki an. İkisinin de bir türlü akıl erdiremediği:
'niye bu kadar dalgın'la 'neden bu kadar hoyrat'a.

Hem her sabahki an, hem değil. Tanıdık sesleri
bastırarak içeri doluyor sokak, çekip alıyor
ikisini de o andan. Yürüyorlar bir süre,
bildikleri bütün sözcükleri değiştire değiştire
yürüyen kalabalıkla birlikte.

Geri döndükleri vakit, "Senin baban da" diye
başlayan bir cümlenin arkasını getirmek istemiyor
anne, ama kız birden anlıyor ki
söylenmeyen o sözlerle ilgisi var
saç diplerini sızlatan sabırsız parmakların.

bir yolculuk daha başlıyor ozan için. Elinde
bir tek sözcük. Bir dalga ucu, yürüyen
kalabalığın denizinde. Belli değil kimin
ağzından çıktı, nereye taşıyacak hangi titreşimi.
Belli değil, çünkü bir salkımın taneleri
nasıl benzerse birbirine, tıpkı öyle
söylenenlerin de söyleyenlerin de her biri.

Bir tek sözcük bile olsa ozanın elinde
biliyor ki çıkılan yolculuğun sonu
o sözcüğü söyleyene varacak, o sözcüğün
taşıdığı titreşime. Çünkü döktüğü ter
sözcükler arasında yürüye yürüye
dönüştürecek onu da o kalabalıkta
sesini sokaklara taşıran birine.

yüreği yine uğradı yerinden, durdu elindeki rende.
Başını kaldırmadan bekledi, o sabah da geçip gitsinler.
Bekledi, son sözcükleri duyulmaz oluncaya dek.

Niye hızlandığını bilmeden yüreğinin, bilmeden
niye söz geçiremediğini rendeye, elinin altında
uzanıp yatan tahtaya niye öfkeyle baktığını.

Bekledi, azarladığını duyuncaya dek o sabah da
ustasının. Bekledi, başı önünde, ellerini yeniden
hizmete koşmak için telâşla inip kalkan o sesi.

Çalışmaya başladığında, avuçları alev alevdi.
Yine rendeyi değil de görünmeyen bir yangının
yalımlarını kavrar gibi oldu küçücük elleriyle.

ONLARIN SESLERİYLE

ağzını açtı kapadı, açtı kapadı. Ama suskunluğu aşıp
seslere ulaşamadı dudakları. Neler söyleyecekti kimbilir
elleriyle değil o da onlar gibi konuşabilse.
Kimbilir neler, neler – öksesinden kurtulabilse
o da onlar gibi dilsizliğin. Biriktirdiği sözcükler
göğe doğru fışkıracaktı kimbilir nasıl, nasıl –
yıllardır avurdunda beklettiği, çılgın bir sabırla.

Sonra düşündü, konuşmak için onların da yıllardır
yalnız ellerini kullandığını, tıpkı kendisi gibi.
Sesleri olsa bile, bir türlü gölgeden güneşe çıkmadığını
söylediklerinin. Yürekleri sarsmadığını söze dönüşse bile.
Düşündü ve gördü, yıllardır bir dil aradığını onların da
düşlerini sığdırmak için ellerinin ve seslerinin içine.
Gördü ve suskunluğu aşıp soluğunu özgür bıraktı.

O da onlar gibi dile gelmeye hazırdı artık.

ONLARIN SESLERİYLE

bir ürperti yokladı kadının çıplak omuzlarını. Ayırt
edemedi önce, pencereyi açtığında onu itip de
içeriye doluşan seslerden mi, sabahın serinliğinden mi
yoksa. Ayırt edemedi, dudaklarının kupkuru kesildiği,
başının hâlâ döndüğü yoğun bir gecenin ardından.

Sonra bir üşüme aldı ürpertinin yerini. İçeriye
çekilip pencereyi örtmekle sabahlığına sımsıkı sarınmak
arasında bocalarken, belli belirsiz anladı
ikisinin de yetmeyeceğini onlara direnmek için.

Anladı, akşamdan kalma dağınıklığa yeniden döndüğünde
yüzünü. Tıpkı yarısı içilmiş kadehlerde, tıka basa dolu
küllüklerde uyuklayan saatler gibiydi onlar da.

"Buraya kadar geldiğine göre." diye söylendi,
kendinden bile gizlemeye çalıştığı üşüyen bir sesle.

Gözlerini kapamaya da kalksa, bilecekti orda olduklarını.

doğruldu yatağında yaşlı adam. Nicedir
baktıklarını gölgelere bırakmıştı gözleri.
Nereye elini uzatsa, ancak anısına değiyordu
dokunduklarının. Renginden uzaklaşan
bir gül gibi küçülmüştü artık ve her şeye
'hoşça kal' demek için hazırlamıştı dilini.

Bir yel sağnağı, bir ses taşkını, bir ışık yalımı
dalıp çıktı odanın içine ve alıp götürdü
bütün gölgeleri. Ne varsa kendi biçimine,
kendi rengine kavuştu yeniden. Külleri savruldu
gözlerin, açıldı ellerin kilidi, yüreğin pası silindi.

Yeniden işitmeye başlayınca kulakları
yaşlı adam tanıdı kendi sesinin de
bir inip bir çıkan öfkesini söylenen sözler arasında.
Ve yatağında doğruldu, 'hoşça kal' yerine
dilini 'hoşgeldin'e hazırlamak için yeniden.

ONLARIN SESLERİYLE

buluşuncaya kadar orda burda savrulup duran
binlerce başıboş anı

kimi çoktandır çağrışımı eksik sözlerle
söyleyenden yoksun bir şarkı

kimi darmadağın bir düş
belli değil hangi göze nasıl bir uyanıştan yansıdığı

niye bırakıldığı unutulmuş bir karanfilden
kiminin bir kaldırıma sızıyor ışığı

kiminde her darağacından bir şafak
her ağıttan bir dize, her yıldönümünden bir yankı

artık ne darmadağın ne unutulmuş ne eksik
hiçbiri sahipsiz değil onların sesleriyle buluşalı

ONLARIN SESLERİYLE

aynı anda sarsılıp ayrıldı iskeleden gemi,
yardığı sular bir balık gibi çırpındı bir süre
yüzgeçlerini titreterek, karara varmak için
bir yerde kalmakla çekip gitmek arasında.

Aynı anda bir duman dağıldı, bir görüntüye
ulaştı yolcuların telâşlı ve sabırsız gözleri.
Gördüler ayrım olmadığını çekip gitmekle
bir yerde kalmak arasında, yola çıkılsa bile.

Bütün kıyıları geride bırakan o büyük
yolculuğu gördüler, bir başka kıyıya değil de
bir başka sese doğruydu, ışığına doğruydu
yıldızını kendi örsünde üreten yepyeni bir dünyanın.

Gördüler yola çıkılsa bile yolculuk başlamıyor,
ve gördüler aynı anda bir karara varanın
yalnızca sular olmadığını, bir yerde kalmakla
gitmek arasında olmadığını varılacak kararın.

ONLARIN SESLERİYLE

ileriye doğru itildiğini duyacaksın sen de
daha dünyaya gelmene bunca yıl varken,
duyacaksın daha ilk soluğu ciğerine çekmeden
senin için de söylenmiş olduğunu o şarkıların.

Üst üste konan taşlarla bir duvarın nasıl
yükseldiğini görmeden daha, anlayacaksın
sözcükler değildi o şarkılarda sana ulaştırılan,
onlar için atılmış adımlardı, yürünmüş yollardı.

Bileceksin, söylemeye daha başlamadan,
sesinde bir güneş taşıdığını bugünden yarına,
bugünden yürek yüreğe geleceksin söyleyecek olanlar
yarın söylemeye daha başlamadan o şarkıları.

KENT

ZONGULDAK

Yerin derinliklerinden geldiler, ellerinde
susmak bilmeyen bir yeraltı güneşiyle, ne kadar
diplere bastırılsa o kadar boğulmak bilmez yankısıyla
yüreklerinin.

Ağır ağır geldiler, karanlık sarnıçlardan sıza sıza,
sağır küplerde birike birike, yararak kaslarının içine
yuvalanmış sızıları ve ciğerlerinde yer etmiş
ışıksız lekeleri.

Geldiler bir büyük sesin harfleriyle ağızları dopdolu,
suskun çamuru küremek için kentin gölgeli
sokaklarından, sıyırıp almak için yıllardır gökyüzüne
birikmiş pası, ovmak için isli alnını sabahın.

Anıt bildiler sıradan ve gösterişsiz bir günü, diyecek
sözleri varsa anıt bildiler, akacak bir yatağı varsa
ırmaklarının ve atacak köprüleri varsa anıt bildiler,
toplandılar o anıtın çevresine.

Sonra her gün geldiler, artarak geldiler, kadınları
çocukları ve alkışlarıyla, yoğurt mayalar gibi geldiler,
pişkin ekmekleri bölüp de paylaşır gibi, su gibi, ateş gibi.

Her gün yeni ağızlar eklendi ağızlarına, yeni
yollarla tanıştı ayakları, her gün yeni kabuklar çatladı,
yeni kulaklar işitmeye başladı söylediklerini, bir kent
oldular sonunda

ve adını değiştirdiler ülkenin.

SEVDALI BULUŞMA

Birinci basım: 2005, Adam Yayınları

"Bir aşk mektubudur, bir sevdalı buluşmadır
milyarlarca yıl gecikmeyle gördüğümüz yıldızlar."

Özdemir İnce

YARINA SELAM

Bir gün – ordaydık diyelim bu dünya konuşulursa
ışığını bizden de aldı, bizim birbirimize uyanan bakışımızdan

Bir soluk – diriltti diyelim solgun bir yazgıya dokununca
bizden de geçti, bizi tanımlayan o alev titreşimli hızdan

Bir mektup – yazılmış diyelim prangalar eskitmenin soğuğunda
bizden de bir damla, her satırında bir damla direnen sabrımızdan

El ele tutuştuk sevgilim, bizi de sınadı bilenmiş orağıyla
emek kardeşliğinin rüzgârı bir daha eksilmedi alnımızdan

El ele yükseltilen bir doruk – tekili taşırmak için çoğula
yeryüzü kalabalığına varmak için kabuğunu kıran yalnızdan

yeni bir renk katmak için her yağmur sonrası gökkuşağına
kıvılcımlar saçan çeliğe su vermek için gözyaşımızdan

yaşamı düğüne dönüştürmek, hak edilmiş mutluluğa
bir gelin ışıltısı devşirmek için yüreği aşılı her kızdan

Hepsini bizde bir araya getirdi bu sevdalı buluşma
yarına bir selâm, kızıllığı yıllar sonra da ışıyacak yıldızdan

IŞIĞIN NABZI

Türküde ürperen coşkuya yine cop
ezginin dolaştığı yollara yine sis bombası

Günün terini akşamın serinliğiyle
kurutanlara yine yok soluklanma zamanı

Tohumu dirilten suya yine zehir
suyun nöbetini tutanlara yine gözaltı

Ağaca balta, ağacın tırmandığı göğe
yine bacalardan sülfür dumanı

Dile yasak, konuşana yine dörtduvar
yine her sesten uzak, her görüşe kapalı

(Ne işi var şiirin şimdi bunlarla
diyenler yine kıvıracak burunlarını)

Oysa bir an bile susmuş değil sevgilim
her Mayıs olduğu gibi yine alanlarda ışığın nabzı

Yine binlerce ağızdan, yine arınmış bir yürekle
doruğa çıkararak yine sevdalı bir buluşmayı

O HALDE

Duyalım istemiyorlar sürgündeki köyleri
damlar hâlâ yerle bir, ocaklar yıkık

İstemiyorlar kalan külü görmemizi
duman hâlâ tütüyor, bütün tarlalar yanık

Konuşandan sökülüp alınmış sesi
yürüyene bir tek acının yolu açık

Ağıtlar soğutabiliyor ancak yüreği
gözyaşına bir tek yanıt var o da ıssızlık

İstemiyorlar sevgilim bir araya gelmemizi
o halde bir daha okumalı o iki dizeyi artık:

Sen orda dalından koparılmış bir zerdali gibi dur
*ben burda zerdalisiz bir dal gibi durayım**

Bir daha sınayalım o halde biz de kendimizi
bu sevdalı buluşmayla her zorluğa karşılık

Diyelim ne zerdalisiz bir dal, ne dalsız bir zerdali
biz bir ağacın değil, bir yurdun gövdesine aşılandık

* A.Kadir

SEÇİM

Öyle bir seçim ki bu, yüz yüze gelmeliyiz
bizden önce yola çıkanlarla, her birinden bir iz

bir işaret, bir soru, bir yazgı kalmıştır bakmasını bilene
ister o izi sür, işarete uy, o soruyu ve yazgıyı bir daha dene

istersen bir kayayı aşağıya yuvarlamış gibi göğsü kabararak
bir yamacın tepesinde dikilip seni seyreden doruğa bak

Öyle bir seçim ki bu, nasıl yorumlarsan o kayayı
ister ayağı tökezleten bir engel, ister düştüğü yerde kalması

tıpkı üstüne basıldıkça yeniden kanaması yaralı bir karanfilin
nasıl yorumlarsan, ya soluğunla omuzlayıp yürüyeceksin

her tırmanışta bir türküyü taşıyarak bugünden yarına
ya hiç kıpırdamadan duracak yerleşen tortu bakışlarına

Öyle bir seçim ki sevgilim, yürüdükçe yan yana getirmeli
her türküde dile gelen bir yürekle her yürekte konuşan bir dili

yürüdükçe sevdalı bir buluşmaya doğru adım adım
o doruktan yuvarlananı biz alıp yeniden yukarıya çıkaralım

CANLI SİPER

Parmağı tetikte bir gemi, ambarı alev yüklü
ne zaman yola çıksa geçmek için gözyaşı denizinden

Bir daha gelir gözlerimin önüne o sarsıcı görüntü
yürüyerek bir korkuyla bir telâşın çarpıntılı izinden

Bir adam, iki büklüm, sığındığı duvarın dibinde,
siper ediyor kendini kurşunlar uçuşurken

Bir çocuk, eğmiş başını o canlı siperin gerisinde,
yüreği bir kuş gibi nerdeyse fırlayacak yerinden

Yan yana durmalıyız sevgilim biz de o adamla
eksilmesin bir an bile çocuğun beslediği güven

Korku karşı koyamazsa atılan kurşunlara
kurtarmaya yetmezse can telâşı ölümden

Biz de bir zincir örmeliyiz, her halkası
bu sevdalı buluşmanın direnciyle yenilenen

Bir zincir, tetikten geri çekene değin o parmağı
o gemiyi boşaltana değin alevli yükünden

TECRİTTEN GELEN MEKTUP

"Gôrülmüştür" damgasını yırtarak çıkıp geldi
mektup değil de sanki alev soluyan bir ağız

Onca zorlu kışın örtü tanımaz kardeleni
zincir dinlemeyen yürek, kilit vurulamayan hız

Çıkıp geldi anımsatmaya f tipi hücreleri
ölüm oruçlarının geride bıraktığı anız

Bir sorular fırtınası estirerek diyor ki:
"Ne zaman yankı bulur kulaklarda çağrımız?

sizin de karşı durmanız, yükseltmeniz için sesinizi
daha ne kadar ölmeli, ne kadar sakat kalmalıyız?

geçmişten bugüne Pir Sultan'ın, Nâzım'ın taşıdığı gibi
yaşananı ne zaman duyacak, duyuracak tanıklığınız?"

Öyleyse yetmiyor sevgilim aşmaya bu tecriti
yine şiirde kalıyor şiirle haykırdığımız

Bir sevdalı buluşmada mayalayıp tepkimizi
öyleyse biz kendimiz birer çığlık olmalıyız

FOTOĞRAF

Bir fotoğraf kalacaksa bizden, biri ona baktığında
bizi birbirimize aşılayan ikiz duyarlığımızı görsün

Sözün örtüsünü açıp eylemi çıkarmak için ışığa
her adımda sınavdan geçiren alınyazımızı görsün

Yıkımın çarkı kırılsın da acıdan arınsın diye dünya
onca çileye sabırla direnip kafa tutmamızı görsün

Boğulan bir çığlık mı var zindan duvarları ardında
kimse duymasa bile bizim duyacağımızı görsün

Sessizliğe bürünse ortalık, herkes susacak olsa
yine de kısılmayan bir sesle konuşan ağzımızı görsün

Biri baktığında sevgilim bizden kalacak o fotoğrafa
her sevinci bir hasatta devşirip yaşadığımızı görsün

Yaşamın ürettiği sevinç ömrümüzün hasadıyla buluşunca
birbirimizin yüzünde bir yıldıza baktığımızı görsün

Bu sevdalı buluşmadan bir görüntü yansırsa yarına
ona bakan yalnız bizi değil, bizde ışıyan o yıldızı görsün

İKİ KİŞİLİK PORTRE

İKİ KİŞİLİK PORTRE

Senin suskun bir gününden alıyor belki
ilk çizgisini, erken kararmış bir kış ikindisinde
tek başına otururken bahçenin dilsizliğine karşı,
gökten bir el uzanır da ürperen omuzlarına
bir hırka bırakır diye beklediğin

Belki de benim bir kapıyı aralamak için elimi
uzattığım andan, daha önce ona değen bir başka elin
tutamakta bıraktığı sıcaklık hâlâ orda mı
diye gizli bir umutla duraksadığım

ikimizin daha bir araya gelmeden başlattığı portre

BİR ÇİZGİ DAHA

Üstünü örttüler bir çocuğun. Anlamadılar
örtülen çocuk değildi. Boğulup kalan
bir dünyaya – geliş çığlığıydı, bir sessizlikti
fırlayıp çıkmak isteyen boğazından, gökyüzüne
bir bakış, rüzgârını aralayıp bulutların.

Üstünü bir şiirle örttüler. Görmediler
açılıp kapanan dudakları. Suskunluğun
oyup boşalttığı bir okyanusta, sularla
dibe inen ve bir daha yükselmeyen son ışıltıları.

Bilmediler onu nasıl çıkarmak istediğini
örtülen şiirin altından, nasıl soluk verdiğini
dudaklarına, yeniden su yüzüne çıksın diye ışıltılar
okyanusu nasıl doldurduğunu gözyaşlarınla.

Nasıl bir çizgi daha ekleneceğini görüntüne,
hiç karşılaşmadığın bir çocuk için bile
gözyaşı dökecek kadar yüreğindeyse yeryüzü.

TELEFON KULÜBESİ

Geçip gidemeyeceğin için seni çağıran
o gözyaşlarının önünden, orda bekliyorlardı
biliyordun, onun için girdin o telefon kulübesine.
Geride bir yaşam bırakıyordun, onun için girdin.
Dönüp bakmamaya kararlıydın bir daha,
senden kesilip alınmış bir tutam saç gibi kalacaktı,
ellerinde gezdire gezdire çizgileri artık
silinmeye yüz tutmuş bir kapı anahtarı gibi,
anlatacak kimse bulamadığında karşısına oturup
dertleştiğin artık yaşamayan sevgili bir anı gibi.

Ve ileride bir yaşam duruyordu, onun için girdin.
Bir adım sonrası hiç yaşamadığın bir ülkeydi,
kıyısına vardığında daha hiçbir şey yansıtmayan
sulardı, eline kalem aldığında yazmanı bekleyecek
bomboş kağıtlardı bir adım sonrası, kararlı ve ürkek.
Biliyordun son kez akacaktı gözlerinden
bir daha dönüp bakmamanın kederi bir yaşama
ve ilk kez buluşturacaktı kocaman bir sevinçle yüreğini,
yıllardır hak ettiğine inandığın, ama bir türlü
eline geçiremediğin kocaman kanatlarıyla bir sevincin.

Akacak yaşların sınırı üstündeydi o telefon kulübesi
önünden geçip gidemezdin, onun için girdin.

EN ÇOK İSTEDİĞİN

Çoğu toprağın üstündeydi bıraktıklarının,
altındaysa iki anı, ikisi de artık solumayan.
En çok onlar bilsin isterdin, dışına çıktığını
ufuksuz bir limana seni demirleyen yazgının.
Alıp götürecek rüzgârdan en çok onların payına
bir ışık tohumu düşsün, yılların biçtiği ekini
yeniden üretmiş olarak bir hasat sevinciyle.

Ne zaman görsem kıpırdadığım sessiz dudaklarının,
içinden bunları geçirdiğini, bunları duyurmaya
çalıştığını düşündüm onlara hep, o iki anıya.
Ne zaman bir ürperti geçtiğini görsem derisinden
ellerinin, o iki anıya uzandığını düşündüm hep,
bunları konuşmak için hazırlandığım
diz çöküp gömütlerinin başında.

ARTIK SATILMAYAN KİTAP

Çocukluğu niye ayrı tuttuğunu anladım.
Geride bir yaşam bırakmıştın, bir daha
dönmemek üzere. Bırakmıştın kalan ne varsa
o günlerden. Ama çocuk gözlerinin rengine
duygu katan bir kitap, çocuk ellerinin ufkunu
başka göklere genişleten – o sürekli önündeydi
bir daha açmamak üzere örttüğün kapının.

Anladım, bunca yıl sonra niye başladın aramaya
artık satılmayan o kitabı. Bulduğunda niye sevindin,
sayfalarını çevirirken kürek şıpırtıları gelecek kadar
kulağına, haritalarda bile adı geçmeyen küçücük
bir adaya doğru yola çıkmış bir tekneden. Niye
aralanan kapının önünde bana sarılıp paylaşacak
kadar, şaşkın bakışlarına aldırmadan gelip geçenlerin.

TANIKSIZ BIRAKILMAK

Hiç aklına gelmemişti – bir taşına takılıp
tökezlediğin bahçeyi, gölgesinden at sırtında geçtiğin
sokağı, alnına kutsal su serptikleri avluyu
kaç kez seyretmiştin fotoğrafların tanıklığında

Hiç aklına gelmemişti – esirgenecekti bir gün,
elinden alınacaktı bütün o görüntüler, tutsak
düşüreceklerdi tanıksızlığa, geri döndürmek için
yeni bir yaşama doğru attığın adımları

Yürüdüğün yola mı tanık olmalı
yürüyüşün kendine mi yoksa –
atacağın adıma bağlı
neye tanıklık edecekse ayakların

TANIĞI OLDUM

ikinizi ayıran yazgının. Orda duruyordu, aşağıda –
sütünle beslediğin, üstünü örttüğün, adımlarını kolladığın.
Kapı kapanmış ve orda kalmıştı, ayrılırken
onca yıl sonra yine birlikte geçirdiğiniz o günden.
Tanığı oldum gözlerinin, aradaki cama çarpıp da
yere düşen bir kuş gibi baktı sana, otobüs yola çıktığında.

birlikte yürüdüğümüz bir sokakta, nasıl sevindi
rastlayınca arkadaşlarına. Seni onlara tanıştırırken
nasıl delip geçti onca yılı, sona erdirircesine
öksüzlüğünü bir kıvılcım, sesinin duygulu titreşiminde.

TANIĞI OLDUM

işlemeyi unutmuştu saatler, onun gelmesini
beklediğin evde. Gelen o değildi, toprağa elinle
diktiğin bir fidanın senden uzakta ne kadar
boy attığıydı, ne kadar duyarlı kaldığıydı
anıların gölgesinde. Bir sesti, göz göze geldiğinde
ne istediğini merak ettiren, bıraktığın yokluğa
ne bedel biçtiğini. Ancak onunla buluşunca
sorgu bitecek, saatler başlayacaktı işlemeye,
yelken açan yüreğinin seni kıyısına getirdiği gecede.

TANIĞI OLDUM

bir başka buluşmanın. Bir evi vardı artık
dümeninde kendi durduğu. Su yollarından
geçirip limanlara demirlediği bir yüzer ev.
Bir karısı vardı, yalnız birkaç ayı kalmıştı
doğacak bebeğinin. Buluştuğunuz yemekte
hafifçe sallanıyordu suyun yüzünde ay
olgun bir meyve gibi koparılmaya hazır,
ama elini uzatsan ona değil de
küçük çırpıntılarla kıyıya vuran
bir denizin yavaşça dibe çektiği
geçmiş günlere değecekti parmakların
ve duyacaktın iki yürekte aynı anda
zamana yön değiştiren gelgiti.

Böyle olur her zaman –
anımsatmak için kendini
bir adım öne çıkar
ayrıntılardan biri

İKİZ DOĞUM

Camın ardında o akşam, bir doğum öncesiydi
beklediğim. Yere değen tekerlekleri uçağın
bir nokta koymayacaktı çünkü yolculuğa.
Kapısı açıldığında, yolcular inecek değildi yalnız
merdivenden aşağı. Bir türlü yatışmak bilmeyen
bir ürperti de gelip dayanmıştı aşılacak sınıra.

Camın ardında o akşam, yalnız açılan kapıyla
inen yolcuları değil o ürpertiyi de bekledim.
İnanmakla inanmamak arasında gidip gelen kelebek
bir seni havalara sıçratan sevince kondu
bir beni yeniden kendime getiren heyecana –
beklenenle bekleyen aynı anda doğmuştu.

SABAHATTIN ALİ
SABAHATTİN ALİ

İLK 1 MAYIS

1 Mayıs değil miydi, açılan bayraklarla yine
bir büyük bayrama dönüştüren gökyüzünü,
1 Mayıs değil miydi, alanlara doğru yayılan
yeni bir gökkuşağı altında ilk kez
yürüyüşe çıkanların, çıkaranların coşkusu
ellerinden tutup da çocuklarını. İlk değil miydi
hem çıkanlar için o gün, hem çıkaranlar için.

Biz de tanıştık o coşkuyla, ilk kez ve birlikte
1 Mayıs yürüyüşüne katıldığımız gün, sen
Sabahattin ali'yi tutarak elinde, ben asım bezirci'yi.

EYLEM

Eylem. Yan yana iki hece. Biri ötekinin
yanına gelmese kim konuşur kılacaktı
susam, kiminle yürüyüşe geçecekti ayağa kalkan,
kimin kanı dolaşacaktı şarkı söyleyenin
damarlarında, kimden öcü alınacaktı hasatsız
gecelerin, kimde bir ışıltı kalacaktı şafaktan?

Kim öğretecekti yan yana gelmek için bize
yolun da eylem olduğunu, her eylemin
bir heceden yola çıkmak olduğunu öbür heceye?

YENİ BİR ADRESE ANAHTAR

Adımız artık yazılabilirdi kapısına, bizimle
anılabilirdi çünkü bu ev. Sen başka bir toprağa
ayak bastıydın, ben yeniden keşfe çıktıydım
ayak izlerimin yıllardır tanıştığı bir kenti.
Başka bir ülkeden göç ettiydi senin genzini
tutsak alan çiçek kokusu, benim bir aynanın
kıyısına iliştirdiğim resimler yeni bir duvar
edindiydi kendine. Sende başka bir yazgıdan
arta kalan boşluğu, bende sancılanan gündoğumu
dağladıydı sımsıcak bir ışıkla.

Adımızı yazabilirdik artık, bunların hepsi de
yeni bir adrese anahtardı çünkü.

Yel gibi geçip gitse de anı/atlar
yeleleri uçuşup duruyor hâlâ
seni bana getiren yolculuğun
perçemi soluk soluğa alnımda

OKURKEN

Okurken çizdiği bir satırı gördüm o elin
bir kitapta. O eli gördüm, o elin ışığını.
Sahipsiz bir karanlıktan çıkardı beni.
Kitap oradaydı ve bilmiyordum orada
olduğunu. Kitabı okuyan oradaydı ve
bilmiyordum, çizilmiş satırı görene değin.

Senin elindi o satırı çizen, bir sayfayı
çevirince incecik bir ışık düşüren geceme.
Elimden tutan senin elindi o ışığa doğru
yürürken. Bilmiyordum ve öğrendim
yıllar sonra yeniden okurken o kitabı.

ELLERİN

İlk kez baktığımda ellerine
üzgün damarlarını görmüştüm –
bir yaranın üstüne eğilip de
sağaltmak için çırpındığını yıllardır.
Süzülüp geldiklerini görmüştüm
umutsuz bir karanlığın balçığından –
o balçığa dönmek üzereydiler yine.
Görünür olmasa da o yarayı görmüştüm –
köklerinin sarktığını yılların derinliğine.

İlk kez tuttuğumda ellerini
bir kuyunun dibine iner gibi olmuştum
birlikte ağmak için yukardaki ışığa.

YÜZÜN

Bir sözcük, belki yıllar önce okumuşum
bir kitapta, belki bir konuşma cümlesinden
sıçramış kulağıma. Yeniden duyuyorum onu
başımı kaldırıp süzülen bir buluta bakarken
ya da tam adım atmak üzereyken bir yolculuğa.

Yeniden, ama bir güzellik çıktığı vakit karşıma
ya da yüreğim yeni bir heyecanla tanışınca
o sözcük değil artık duyduğum, onun titreşimi.
Tıpkı gördüğüm bir kıvrımın yıllar sonra
bir nakışta ışıyıp yeniden öne çıkması gibi.

Tıpkı dokunduğum bir yüzeyde yeniden
bir pürüzün parmak uçlarımla buluşması,
bir kokunun küçük bir esintiye sığınıp
yeniden ardıma takılması, atılan
bir taşın suyu yeniden uyandırması gibi.

Bir sözcük nasılsa senin yüzün de öyle,
görüntü değiştiriyor her yeni kıvrımla birlikte
pürüzlere değdikçe dokunurluk kazanıyor
kokudan gezginliği öğreniyor, sudan akıcılığı –
durmadan yeniliyor senin titreşimini bende.

YOKLUĞUN

Seninle birlikte yokluğun da indi
uçağın merdiveninden. Ordaydı, elimi
kaldırıp salladığımda sana. Bir ayna çıkarıp
son kez kendine baktığında. Bir camın
iki yanındayken, daha bir araya
gelmemişken o akşam. Ordaydı, sevinçle
sıçradığında küçük bir kız çocuğu gibi havaya.

Doğum telâşının yanıbaşındaydı, yerinde duramayan
bir şaşkınlığa bitişik, sevinci gölge düşürerek
sınamaya hazır. Ordaydı, incecik bir sızıyla
zaman zaman yoklayıp da anımsatmak için kendini.

SORU VE KARŞILIK

Sesle değil, belki titreşen bir kirpik kıvrımıyla soruyorsun:
sende ne bulduğumu? Tatmadığım bir genişlik, – diyorum –
düşünmediğim bir koku, aklımdan bile geçirmediğim
ama içine çekip alan benzersiz bir öykünün yol arkadaşlığı.

Genişlik: yıkıntılardan arta kalmış değil, ağaçların
kıyılara çekilip yeri göğü bir çayır yeşiline bıraktığı.

Koku: tohumu toprağa düşmeyen, rüzgârı çiçeklerin
dallarından esmeyen, görüntü ve nesneden bağımsız.

Yol arkadaşlığı: tarihin el değiştiren uçsuz bucaksızlığına
bir kenti elinden tutup yürüyen küçük bir öyküyle yanıt.

Ne diyebilirim başka, yeni bir soru gölgesi düşürmeden kirpiğine?

GÜVEN

Kim değiştirebilir kulağıma fısıldayan soluğunu,
bizi yan yana getiren Haziran gecesinde –
bir an, ama yalnız o gecenin değil, düşü görülmüş
nice gecelerin yalımıyla ışıltılı, görülecek
nice düşleri de köpürterek akıp giden yıllar sonraya.

Soluğunu kim değiştirebilir, karanlığı koyultup
hiç ağarmasın diyeceğimiz bir güne bizi çağıran –
hiç soğumasın derimize bırakacağı ter yangını,
hiç susmasın yol gösteren çarpıntı yüreklerimize,
bizi bizden alıp götüren yolculuk, sona ermesin hiç.

Başımı kaldırıyorum yazdığım şiirden, ordasın, o ânın içinde,
kim değiştirebilir diyor içimi dolduran ses, güvenle.

Bir yanı ışık içindedir
bir yanı gölge –
gölgeyle ışık yer değiştirir sonra
gördüklerini o zaman
bir daha tanımlaman gerekir

SÜREKLİLİK

Ne zaman buraya gelsek, balkonda
yan yana oturulan bu öğle dinginliğine,
yan yana ve uzun süre konuşmadan –
biliyoruz neyi hazırladığını sessizliğin
akşam neler geçiriyor aklından
ve nelerin özlemiyle ürperiyor deniz,
elimizde tuttuğumuz kitaptan
yeni bir sayfayı çevirir gibi
birbirimize döndüğümüzde yüzümüzü
nelere yeniden kavuştuk göreceğiz

TELÂŞ

Aklımdan geçiriyorum bakarken
çatı aralığında yuva kuran serçeye,
yalnız çöpleri taşımıyor sanki
yavrularını büyütüp uçuracağı günlerin
telâşı da gidip geliyor gagasında,
sen olmasan ben de dolup taşardım
bunca yıl kullandığım sözcükleri
kime bırakıp giderim telaşıyla

ANLAŞMA

Gelin bir anlaşma yapalım, dedi yağmur.
Siz ilk sığındığınız günü yaşayın
ben buluttayken. Birbirinizi ilk gördüğünüz –
saçak altına sığınanlar arasında. Daha
bir adı bile yokken göz göze gelmenin
ilk damlalar duyumsattığında ıslaklığımı.
Yine güneş çıksın ben gelip geçtikten sonra,
bir gökkuşağı alsın buluttan arta kalan
boşluğun yerini. Bir daha tanıştırsın
sizi birbirinize, onun altından geçersek
yeni bir dünyaya adım atarız duygusu.

SÖZ

Yerine getirilmemiş bir söz kalmasın –
bütün dileğim bu. Söz vermiştim, elini
elimde tutarken, yüreğimi her gece
yeniden kuracaktı duygularım, zamanı
geldiğinde anımsatmak için yaşadığımı
yenilgi nedir bilmeyen bir sabırla.
Söz vermiştim, gözlerimi ufukta uzaklaşan
bir buluttan geri alıp gözlerine bakarken,
hazır tutacaktı sana doğru attığım adımlar
yeni bir yolculuğun eşiğinde her günümü.
Söz vermiştim, sabahın ilk ışıkları vururken
içinde inci saklayan bir istiridye bulmuş gibi
coşkuyla dönecektim uyandığımız yatağa.

Güneşten ve denizden çıkıp geliyor
ayaklarının ucuna basarak yaz –
seni en iyi anladığım dil
en iyi anlattığım dil kendimi

SEN GELMEDEN

Sen gelmeden yalnızca bakardım sözcüklere,
şimdi görüyorum. Denize girdin ya az önce,
sen gelmeden bir sözcüktü o. Bakardım
karşıma çıktığında, ama şimdi görüyorum –
yalnızca bir sözcük değil, içine seni aldı.
Sana bakarken denizi de görüyorum artık.

YAN YANA

Deniz kıyısı – yan yanayız bütün yaz. İki iskemle –
yan yana oturuyoruz her sabah. Yüzmek için
ayrıldığımızda kıyıdan, ikisi de yalnız kalıyor,
ama yan yana. Bizi görüyor onlara bakanlar,
ardımızda ne kalırsa hepsini yan yana getirdiğimizi –
niye ordalar sorusuna verilen bir yanıt gibi.

SUSKUN YAY

Kıyı her zamankinden daha kalabalıktı
hafta sonları. Haykırışlar alırdı yerini
kumsalda mayalanan sessizliğin. Ve sorardık
bakışlarımızla: onlar mı gürültücü, biz mi suskunuz?

"Ağırlıkları taşıyamaz olur sözlerin ardına takılan
kaslar, söyleyecek gücü kalmaz koşturup duran
ağızların, oysa bir yay gibi üstüne basıldıkça
dünyayı bile titretecek kadar gergindir suskunluk."

Konuşacak olsaydı böyle derdi doğa
ve duyacak olsa haykıranlar bu yanıtı
susarlardı üstüne daha çok basmak için o yayın.

YAZSONU

Bizden başka kimse kalmadı artık kıyıda.
Deniz geriye çekti sularını ayaklarımızın
önünden. Her sabah nasıl geldiysek
bütün yaz, yine geliyoruz elimizde iki iskemle
–iki ülkenin sınır tanımayan yüzlerini
taşıyarak yüzlerimizde, esmer ve sarışın.
Yaprak kımıldamasa bile içimizde bir yazgının
yine kanat vurmaya hazır iki yönlü rüzgârı.
Zaman yine sürdürüyor tanıklığı, ama öyle hafif ki
üstüne bir taş koymazsak nerdeyse uçup gidecek.

TEMMUZ İÇİN YARALI SEMAH

Yangın Şiirleri

Altın Portakal Şiir Ödülü

Birinci basım: 2008, Yordam Kitap

SUNU

Dilini düğümleyen sessizlikti bunca yıl
söyleyecek olduğun sözü çünkü
damarlarında taşımalıydın ey ozan,
ve daha sen uyanmadan sona ermeliydi gece
ilk dize daha eline kalemi almadan
kaldırmalıydı uykudan seni

Ancak o zaman bakabilirdin yüzüne
bir yangından payına düşen o derisi
isle kararmış, o benzi küle kesmiş sabahın,
her ağız sussa bile ancak o zaman
göze alabilirdin konuşmayı, belli belirsiz
bir ürperti kalsa bile alevlerden geriye

Çözüldü işte düğüm, söz hazır dile gelmeye

1
GÜLÜN SINAVI

El sussa gül konuşur
gülü alınca
elin bir diyeceği olur

Eldeki gül kokusu
yola çıkınca
yolun da bir diyeceği olur

SİVAS BULUŞMASI

"Şu illerin taşı hiç bana değmez
ille dostun gülü yaralar beni"
Pir Sultan Abdal

Bizi bir araya getiren
elimize aldığımız kızıl bir güldü
yüzyıllar önce bir dostun eliyle
atılan taşlardan daha ağır
onulmaz bir yaraya dönüşmüştü

Bizi bir araya getiren
ipin darağacında sallandığı gündü
ayakları altında dedemin
savrula savrula akan
sellerin kanlı köpüğüydü

Bizi bir araya getiren
boğazına doladıkları düğümdü
ne yıllar unutulacak kadar uzak
ne yarınlar zalim hükümlerde
bir defter gibi dürüm dürümdü

Bizi bir araya getiren
birbirimizin yüzünde gördüğümüzdü
–inceydi usuldu dedemin boyu–
yakasız gömleğini aşıp ölümün
ışığa çevirdiği solgun yüzüydü

Bizi bir araya getiren
gülü sınavdan geçirecek o sözdü
biri taş, biri taştan daha ağır
susmak mı konuşmak mı, hangisi
dedemin siteminde tartılan yükümüzdü

2
YOL

Bir yürüyüş eyleyenlerin
yolu bu
uzak dünlerden bugüne

Görecekler sona ermezliğini
bir yangınla çıkanlar
o yolun önüne

YOLUN SONU

Yolun sonu, dalgalar bir ileri bir geri, geminin bordasına
yaklaşıyor mu belli değil, uzaklaşıyor mu kıyıdan
bizi de alıp gidecek mi dönecek mi yoksa

Bulunduğumuz yere geldi yol, kuşkuyla beklediğimiz
serpilen tohumlara bir türlü yönelemeyen kuşlar gibi
bir ileri bir geri, dalgalar yüklendikçe, bir ileri bir geri

Sis çanı, herkesi bulunduğu yere, beni kendime
duymuyorum sallandığımı artık gemiyle birlikte
getiren sis çanı, bir başına kalmanın kaynağına

Yol durdu, yeni bir adım yok, durdu benim için
kendimi gördüm, yolun sonu, kuşkuyu söyleyemem
orda mı kalacak her şey, yürüyüp gidecek mi yoksa

Yokladığı yerdeyim, söyleyemem kuşkuysa serpilen
ben değilim, kendimi yendim, kimbilir ne zaman
geçerim akıllarından bir daha suyun ve rüzgârın

Bir söz diyeceksem, sesimle değil de duruşumla,
sözüm doğaya olsun, dirilten yalnızlığına doğanın
anacaksa beni duruşumla ansın yolun sonunda

Yol durdu, ben durmadım, kendimi buldum,
ömrüm içine sığdı yürüyüp gidecek olanın
bir yürüyüş, yeniden başladı kısacık bir adımla

ORDA BULUNMAYAN

Orda bulunmayana ne kaldı sorsam
orda bulunmamak diyecekler belki
ah islere bulansaydım, dumanlar solusaydım
yakalarına sarılsaydım, hesap sorsaydım
eksileni yerine koysaydım, elim yatkındır
ben de onunla olsaydım o yangın akşamında

Onu doğuran bendim, ben de gitseydim Sivas'a
gözü baktı mı görsün, eli uzandı mı bulsun
ah bilsem durur muydum, ateş çoktan pusuda
kapıyı tutanları yarıp geçseydim
soluğuna soluk katsaydım, göğsüm geniştir
iç içe yürüseydim adımlarının yankısıyla

Sorsalar başka ne derim orda değildim
bir yolun sonuydu, birinin başlangıcı
doğuran da oydu artık, yolculuğa çıkan da
canımdan ömür biçseydim, sabrım isyandır
yeniden yaratacaktı orda bulunmayanı
bir yanıt versin diye *ne kaldı* sorusuna

YANGIN İKİZİ

Yalnız onları değil bu tutuşturan ateş
aynı yoldan geçip geliyorsak bizi de

Umudu ayağa kaldıran türkülerden
biz de öksüz kalıyorsak yalnız onları değil

Canevlerine sığmayan uyandırıyorsa bizim de bakışımızı
öfkemize yön veriyorsa onlarsız kalan dünya

Direncimiz gün ışığıyla bileniyorsa her sabah
bizim de derimizde gezdirecektir çatal dilini

Soluğumuzu yolcu edecektir acının adresine
küllerin her savruluşunda bu alevler

3
BAKILANI GÖRÜNÜR KILMAK

Bakılanı görünür kılan
yalnız bizi değil
kendini de görür
bize baktı mı

O RESME BİR DAHA BAKILIRSA

Ucu göğe dayalı
bir merdivendi zaman
beklediler basamaklarında
çıkmadı hiçbiri yukarı
beklediler kaygıları suskun

Sona ermişti de konuşmaları
birkaç sözcüktüler geride kalan
birbirinden ayrılarak her biri
dağılmışlardı basamaklara
ellerinde bekleyişin önlemi

Beklediler ki zamanı gelsin
her biri kendi sessizliği içinde
zamanı gelsin de bir ilk adım
bir altyazı olsun suskuları
onlardan kalacak o günkü resme

O resme bir daha bakılırsa
görülecektir yıllardan sonra bile

BAŞ UCUNDA

"Ölürsem
açık bırakın balkonu"
Lorca

Ölürsem açık bırakın
diye şiirde anılan balkon
bekleyecek yazdığı dizelerle
o genç kızın da baş ucunda:
"yaşamak istiyorum
ama kendimce /
neden acımasızlar
yaşama karşı
bu kadar /
özgürlüğü
neden kısıtlıyorlar /
kendim olmak
istiyorum /
kendim olmak /
kendim"
bekleyecek görmesi için
portakal yiyen çocukla
ekin biçen orakçıyı

Lorca'dan sonra bir kez daha
ölürsem diyen o genç kızın da

ARTIK NE SEMAHLARI
NE ÇOCUKLARI SEYREDEBİLİRİM
DİYEN BABANIN ŞİİRİ

Tanımak demekti semah dönmeler
tanımak demekti ayaklar altında
döne döne sınandığını dünyanın
savurmak demekti tohumda uyananı
rüzgârda bekleyeni başaklarda devşirmek

Ayaklar ayakları çoğaltırdı onlar döndükçe
eller ellerde açılıp kapanırdı
soluklar kanatlanıp uçardı göğüslerden
deyişler deyişlere değdikçe hızlanırdı
biçilenler doğrulurdu biçildikleri yerden

Daha neler öğrenecekti kimbilir
semah dönen çocuklardan bu yürek
birer kırlangıçtılar ilkyazın habercisi
her biri bir yolculuk olacaktı gökyüzü denizine
kurtulup çıksalardı yalazın öksesinden

OĞLUNDAN ÖKSÜZ KALAN ANANIN ŞİİRİ

Ağaç desem ağaca assam sazını
hangi dalın kıvrımına güvensem

Yol desem yola sorsam nerdedir
kimden gelir kime gider bilmeden

Rüzgârı eğlesem suyu yormasam
yaramın azmasına küskün kalmasam

Bilen oydu hangi diken nereme
dokundukça kanatırdı acımı

Hangi özlem kimin için duyulur
kimi yoksun kılar kendi canından

Hangi ana ölür ölür dirilir
kendi oğlundan nasıl öksüz kalırsa

Bilen oydu ölse bile sözü yere indirmez
hangi ozan kucağına sazı alınca

EL ALMAK

Yaşanan bir dalgınlıksa
onu da yazmalısın ey ozan
el almalısın yazmak için
kimi günler bile bile
üniversite durağına doğru
yolunu uzatan bir babadan –
görür gibi olsun da
öğrenciler arasında kızını
dalıp dalıp gitsin diye
önünden geçerken otobüsler.

Onu da yazmalısın
bir mırıldanma kaldıysa dudaklarda
duyurmak için o mırıldanmayı
el almalısın ey ozan
iki kardeşin bir duvarda
yan yana gülümsediği iki fotoğraftan –
zamanı dondurmak isteyip de
geç kaldıklarını düşünen bir ailenin
o duvara bakarken biz ancak
kağıtlarla avunuyoruz diye andığı.

4
YOL ERLERİ

Kimini örten
susmakla söylemek arasında
sözcüklerden bir hırka

Yollardan bir çarık
kimini açıklayan
durmakla yürümek arasında

Kimiyse bir menzil
sabahı kuşanıp eğnine
rakları yakın eden

ADIM *METİN* OLSUN

Hadi gel birlikte yazalım bu şiiri
adım *metin* olsun bu kez benim de
hadi benim sesimle ama senin hüznünden
hadi benim acımdan ama senin sesinle
birlikte söz edilsin bu şiirde

Birlikte yazalım hadi ölüme karşı
konuşalım bir yürekten hadi bir ağızla
kimse ayırt etmesin kimin söylediğini
nereye kadarı benim nerden sonrası senin
kıvrıla kıvrıla yanan bir kağıtta

Değdirir değdirmez kanatlarını yüzüme
senin kaşlarında yuva kurmuş sorular
hadi gel bir yangın öksüzlüğünün ardından
kalan külü bile tanımayan çocuklara
nasıl anlatırızı konuşalım susmak yerine

Nasıl direnirizi elimize bir gül almadan
bir sözün içinden geçen kıvılcımları
nasıl taşırızı konuşalım herkes sussa bile
bir külden nasıl dirilirizi bir şiirle
ne kadarını kimin söylediği belli olmadan

Her dizeyle biraz daha ilerlesin bu çerçeve
her sözcük bütünlesin içine konan resmi
hadi benim yüzümle ama senin kanatılmış yazgın
hadi benim bitimsiz özlemim ama senin yüzünle
birlikte dile gelsin bu resimde

TUTANAĞI YAZILIRKEN

Neyinden tanırım
gülüşünden belki
boynu biraz yana eğik
biçilmeyi bekleyen o bir sap ekin

Neyinden tanırım
gülüşünden belki
rüzgâr çıkıp da götürmezse
boşalmaya hazır o bir tutam bulut

Neyinden tanırım
karınca adını alışından
göze görünmez adımlarla
sabrı yürüyüşünden belki

Haksızlığı gözyaşıyla sorgulayıp
öfkevi gösterişsiz yaşayışından
bovunca oğul yetiştirir gibi
her kitabıyla biraz daha çoğalışından

Halkın ekmeğini yoğurmaya
adanmış ellerinden belki de
tutanağı yazılırken sorsalar
neyinden tanırsın diye Asım'ı

BEHÇET

Evet

seni ölüme yakıştırmak zor Behçet

sırada beklerken
yüzünü
paylaştıran
bunca anı

onları bir bir geçip de
ilk sıraya
yerleştirmek
ölümünü

seni bulamamak, seni çağıramamak

kulaklarda uğuldarken
sesini
dolaştıran
bunca anı

parmak uçlarını anımsarken
sayrılı alınlarda
yokladığın
bunca sıcaklık

seninle birlikte olamamak Behçet

Evet

sokaklarını senin kadar tanıyıp
inememek zor
Balat'tan
Haliç'e

senin kadar sevip de insanlarını
İzmit'e
sımsıkı
sarılamamak

bir Yunan ezgisinin ardınca
açılıp gidememek zor
ışığını taşıyarak
bir deniz fenerinin

dudaklarda kıpırdarken hâlâ
dizelerini
ezberinde tutan
bunca şiir

Evet

yüzüne bakamamak zor
senden kalan
bunca inceliğin
dürüstlüğün
yakınlığın

her zaman omuz omuzaydın biriyle
biriyle iç içeydin
biriyle soluk soluğa

üçü de senin adınla anılırdı her zaman

Evet

seni kucaklayamamak zor
senin sesinden
geçirip
kendi sesini

seni kucaklayamamak bir şiirle
senin sözcüklerinden
devşirip
kendi söylediğini

yokluğunu yolundan döndürememek Behçet

UĞUR OLA

Uğur gitti
deri çantası içinde
geriye kalanlar ondan
kilim desenli bir cüzdan
sigara, kibrit, mendil
ve bir tutam kağıt para

Uğur gitti
bir peçete parçası üzerinde
geriye kalanlar ondan
son dizeleriyle yaptığı yorum:
"Öldüğümde
doğduğum yere gidiyorum
yıllarca süren bir hasret
ve bilinmezliği
işte böylece yeniyorum"

Uğur gitti
yaşam tanıklarının dilinde
geriye kalanlar ondan
kendi kabuğunda bir insan
sevdayı dile getirse bile
hüzünle yüklü her kitabı
seçimi yalnızlıktan yana
kalabalıkta bile yalnız
kaygılı ve sıkıntılı her zaman

Uğur gitti
Zara'dan çıkmıştı yola
annesinin yitimiyle
çocuk yaşta açılan bir yaradan
Sivas'ta bir yengiydi belki
bu sancılı yaşama karşı
ölümle elde ettiği?

DEĞİŞİK TÜRKÜ

Muhlis Akarsu'nun yanık sesiyle

Akarsu'yum başladıysam yeni bir türküye
ne dediysem bir alev söylemiştir onu
ağzım değil

Anacaksan o türküde benim yazgımı
ömrümdür Sivas ellerinde çalınan artık
sazım değil

Bir Pınar'a saldım gittim yüzümü
göreceksen bir de onun sessizliğinden
beni gör

Bir Çınar'a astım gittim sazımı
soracaksan bir de onun suskunluğundan
beni sor

Bir Damla'ya koydum gittim sesimi
duyacaksan bir de onun yalnızlığından
beni duy

Üç kızım var üçe böldüm canımı
kim ararsa her birinde ayrı bulsun
beni oy

CEZAEVİNDEN YOLA ÇIKAN GEMİ

Erdal Ayrancı'nın hünerli eliyle

Açılmayan bir cezaevi kapısının
kıymık kıymık sökülerek tahtaları
dönüşürse küçücük bir gemiye
şiirle açılır o gemi ancak
sözcüklerin denizine.

Sözcükleriyle açılır bir şiirin:
günle, güvercinle, hüzünle.
Gün belirsizdir, güvercin beyaz,
hüzünse şiirin gözlerinde.

Kanatlarını çırpsın diyor şiir
ağzında bir mektupla gelecekse
o beyaz güvercin,
hüznü silecekse gözlerimden,
sana kavuşacaksam sevgilim
durmasın çırpsın kanatlarını.

Ve son verecekse bir gün,
bir ses son verecekse yaşamıma,
patlasın isterim o ses
bir anlam bulmak için kulaklarda.

Ve öyle ki kanımın
bir damlası bile düşerse yere
bilsinler kızıl güllerin açacağını orada,
alev çemberindeki akrep gibi
korksunlar korksunlar o zaman,
gül dikenlerinden olacaktır
çünkü onların da ölümleri.

Sürdükçe bu söyledikleriyle şiir,
nereye koyarlarsa evin içinde
yüzmeyi sürdürecektir sözcüklerin denizinde
cezaevinden yola çıkan o gemi.

FOTOĞRAFLAR KENDİSİYDİ

Duruyor hâlâ bakışı
temiz bir gökyüzü arayan martılarda
boynu bükük kır çiçeklerinde duruyor
duruyor sokak köpeklerinin
ıslak burunlarında hâlâ

Çekerken onların fotoğraflarını
arkadaş olmuştu İstanbul'la
dilini çıkaran küçük ve haylaz
bir çocuk gibiydi o da
yüzüne bakarken yaşadığı günlerin

Gidemeyenler için gitti Sivas'a
semah dönemeyen dostlar için
dilini çıkarırsa küçük bir çocuk
biliyor ki o dili keserler denecekti
yine de gitti yaşananı görünür kılmaya

Bıraktığı görüntüler şimdi
yoksuluz ama yine de mutluyuz
bizim için de dönüyor çünkü dünya
diyenlerin o alaycı ve sevecen
dilleriyle konuşuyor hâlâ

NESİMÎ

Yola çıkmak üzereydin Sivas'a doğru
ne söz kaldıysa son görüşmeden
hepsi dostlarının aklında Nesimî

Peki *nasıl haberleşiriz* demiştin
curayı bıraktıktan sonra elinden

Bir daha aradığımda sizleri
nerede buluşacağız demiştin

Ya bir adres verin ya ben vereyim
belli olmaz bu dünyanın işleri!

Bir daha aradığında Nesimî
nerde nasıl buluşuruz belli değil mi?

Dedin ya *can gözüyle bakmış olursa*
dedin ya *benliğini yıkmış olursa*

Öze dönüp uzak kalır yalana
maske takmaz, leke sürmez yaşama

Dedin ya *hor görme yola çıkmış insanı*
dünyayı onda bul, kendini onda tanı

Söyleyene kastedilse bile söz susmuş olmaz
derisinden ayrı düşer can küsmüş olmaz
yola çıkan yolda kalmaz Nesimî

ASAF KOÇAK'I YAŞAMAK

Akıl erdiremiyor dostları onun yokluğuna
biraz da bu kararsızlıktan olmalı

Onu görüyorlar hâlâ birine baktıklarında
biraz da bu şaşırmışlıktan olmalı

Adını sesleniyorlar birini benzetirlerse ona
biraz da bu yalnızlıktan olmalı

Asaf'ı sarmak için dostlukla
her mızıka çalışında duydukları fırtına..

Mızıkadan göğe ağan sesi
niye bu denli candan konuşur
niye ömrü kısa kelebeklerle?

Mızıkada dile gelen bakışı
niye bu denli boyun eğmiş
niye yoluna bir hüzün çıkınca?

Mızıkayla yankılanan yüzü
niye sevgiye çağırırken gülümser
niye daha güzelleşir küstüğü zaman?

Asaf'ı yaşamak olmalı biraz da
yeni bir yanıt aramak bu sorulara..

5
ÖMRÜ KISA KELEBEKLER

Yeni bir dile açılacak ağzımız
el yakan harflerine o dilin
dokundukça ürpertili kanatlarına
ömrü kısa bir kelebeğin

ÖMRÜ KISA KELEBEKLER

Herkes unutmuş olsa bile
sen tutuyorsun ya aklında
yıllar geçti diye aradan
susacak değilsin ey ozan

Gördüysen kısacık bir ömre
neler sığdırdığını onların
dökülmüş yapraklar değil
birer ışıltı diyeceksin her biri

Uçup gitmelerinden önce
ışıktan bir iz kaldıysa boşlukta
iz sürenlerin yolunu
ulaştırmak içindi bir gövdeye

Kiminin gülüşünden bir kıvrım
kiminin günlüğünden bir satır
kiminin de bir ürperti o gövde
sevdayı yeni tanımış yüreğinden

Gördüysen her şiirin bir ömrü
daha derin kazıdığını belleğe
yeniden çıkacaktır susanlar
konuşan ağızlarda bir yürüyüşe

SEHERGÜL

Sürekli kilit altında odası
yaşadığı ne varsa orada kalacak
kim anarsa ona açılır o kapı
içindekiler ona görünür ancak

Parmak uçları sürekli orada
hâlâ üzerinde el işleriyle örgülerin
göz kapakları çeyiz sandığında hâlâ
sabahıyla kaç uykusuz gecenin

Sesi orada, çiçeklerin beklediği,
günaydın demek için her sabah yeniden
her birini ayrı ayrı okşayan sesi
her biriyle ayrı ayrı dertleşen

Sevgisi orada, bebek fotoğraflarının
yan yana gülümsediği duvarda,
yeğenlerini onlarla tek tek kucaklasın
ansın diye her birinin adını bir fotoğrafla

Kim geçerse o odadan bilsin ki
ne varsa dokunacak onun da eline
uçuşan o kelebek titreşimi sürekli
yeni bir harf olacak yüreğinin alfabesine

GÜLSÜN'LE HANDAN

İki anne, şimdi birbiriyle yan yana
anneleri Gülsün'le Handan'ın
yaşarken onlar
nasıl yan yanaysa sürekli
aynı türküde iki dize gibi

İki anne, inanmıyorlar ölümün aldığına
anneleri Gülsün'le Handan'ın
ikisi de soruyorlar
söyleyen ölebilir belki
ama türkü ölebilir mi?

İki anne, karalar içinde hâlâ
anneleri Gülsün'le Handan'ın
nasılsa kızlarından kalanlar
öylece saklıyorlar hepsini
ikisi de birer direnç titreşimi

İki anne, sabır eklenmiş acılarına
anneleri Gülsün'le Handan'ın
hazır tutuluyor yaşamaya odalar
kapılarsa beklemeye çalınacak zili
ikisinin de yollarda gözleri

CARİNA

Çıkmayı düşlediğimiz bir yolculuk
sanki beliriveriyor eşikte
gitmeyi düşündüğümüz bir ülke
beliriveriyor onun yüzüyle
tutanağa yazılanlarla değil
yazılmayanlarla okunursa
böyle anabiliriz onu ancak

Bizim birbirimizde çoğaldığımız
ne kadar ayrıntı varsa
onlardan birindedir artık
onun da yaşamı
neyi konuşursak o da içinde
söylenecek cümlelerin
ne paylaşılırsa birazı hep ona ayrılacak

Bilenler için bizlerden biriydi o
bilmeyene ise şunu söylemeli:
böyle değildi kendimize bakışımız
onunla karşılaşmadan
kendimize yönelmesek onun merakıyla
anlamazdık neyi yitirdiğimizi
sorulanı bir de onun vurgusuyla sormasak

NURCAN'LA ÖZLEM

Öyle alıştırmışlardı herkesi
onlar yoksa sessizliğe bürünür ortalık
nerdeyseler orası şenlik yeri

Öyle alıştırmışlardı herkesi
mendiller, saç bağları, küpeler, bileklikler
aynı elden çıkmış gibi bütün ürettikleri

Birbirinden ayrılmayan iki can
birine baktınız mı öteki de görünür
ikisine de varmış olur birini arayan

Öyle alıştırmışlardı herkesi
büyüyecek olsalar bile
ikisi de yaşlanacak değildi

Ölüme öyle uzaktılar ki
gömütlerde aramayın onları artık
duyanlarda yaşayacak sesleri

gökyüzüne akan ırmak gibi

GÜLENDER

Mektup say bu şiiri Gülender
sen başladıysan biz bitirelim
yoldaş olalım yokluğuna

Adımlarının yankılandığı köprüyle
bizden geçsin bir daha
sana ulaşmak isteyen

Mektup say bu şiiri Gülender
sesinden bir hece aldığımızda
sessizliği eksiltiriz diyelim

Hıçkıran bir gözyaşı damlası
bakılanı taşısın her yüze
seni onda onu sende görelim

Her dize görenin gözleriyle
buluşturur okuyanın dilini
mektup say bu şiiri Gülender

KORAY

Koşan bir haber olacak her zaman sesi
taşıyacak yıllar geçse de Koray
kırılmış bir sazın telâşlı haberini

Sap nereden bağlandıysa gövdeye
kırılmıştı ikinci kez oradan

Bir babanın parmaklarındaki hüner
oğula aktarılmaz mı sazın teliyle

Ya hüneri nasıl barınacak o halde
sapla birleşmedi mi gövde bir daha

Öyle kuşkuluydu ki Koray'ın yüreği
bu olabilir sanıyordu ancak
bir babaya verilebilen en acı haber

NASIL SÖYLESEM

Nasıl söylesem Murat'ı Ahmet'i Serkan'ı
acının baltasıyla yıkılmış olsa da
bir ağacın hâlâ çiçeklenen üç dalı

Nasıl söylesem birinin kızkardeşi hâlâ
onu kendi içinde yaşatarak
özlemini biraz olsun gideriyorsa
beni yaşarken görenler
seni de görecekler diyorsa

Nasıl söylesem öksüz kalan günlüğünde
sıralarken üç isteğini
düşünmek
doğruyu bulmak
kendine güvenmek
diye yazıyorsa biri

Nasıl söylesem öldüğü sanılıp
12 saat sonra sağ dönüyorsa
birinin kardeşi
ve kaldığı yerden sürdürüyorsa
birlikte yaşadıkları her şeyi

Nasıl söylesem o üç dal gibi
sözcükler de çiçeklensin
her okuyuşta bu şiiri

YAZILMAYANA ŞİİR

Dört kişi daha olmalı ey ozan
adları tutanakta yazılan
toplamı arttıran dört kişi

Onları görmek için nereye bakmalı
ne bir görüntü var fotoğraflarda
ne satır aralarında bir ayrıntı

İkisi otel çalışanıydı bildiğin
ikisi de yakmaya gelenlerden
taşlara suç işletenlerden belki

İz sürmeye kalkılırsa ne olur
gözyaşları ağıtlar ya da acı
bir yere varır mısın kimbilir

Önünde durdukça dört boş sayfa
susmakla konuşmak arasında belirsiz
bir sarkaça kaptırırsın kendini

İkisini anılanlara eklerken yüreğin
ikisine bir fırsat tanıyarak
belki pişman olurlardı diyeceksin

Yaşamı elinden alınanları şiir
yeni bir yolun başında görecekse
yazılmayanı da yazacak demektir

HER KELEBEK İÇİN GEÇERLİ BİR KÜÇÜK TARİH

Siz gördünüz nasıl konup kalktı
ben görmedim uçarken onu

Sizin bir dalınız kırıldı
ben yalnızca bildim kırılmış olduğunu

Siz koydunuz onun adını
ben o adı ezberime aldım ancak

Sesini size bıraktı
benim kulağım da o sesle çınlayacak

Size rüzgârı kaldı
ben bir şiir çıkardım o rüzgârdan

Sizi anılarla çoğalttı
beni her sözcükte bir daha sınayan

6
BİR BAŞKA YÜRÜYÜŞ İÇİN

Döne döne yola çıktıkça o yürüyüş
her adımda yenilenen bir suçüstü

SON SÖZ YERİNE

Her biriniz birer andaç
adınızla anılacak bundan sonra
söz vermek için yazılan bu şiirler

Mayısta açan gül adınızla anılacak
alanlara çıkan ses, anımsatan özlem
yarım bırakılmış bir yaşamı

Zaman adınızla anılacak Temmuz geldiğinde
yerinden oynayan ana yüreği
kapının her çalınışında

Adınızla anılacak körün gözünden
perdeyi kaldıran o alev
utancın yüzü yanıp durdukça

Birer adım olacak her biriniz
biri bitse bile bir başka yürüyüş için
yeniden başladıkça bu yaralı semah

İÇİNDEKİLER

GÜL YORDAMI
Meryem 13
Mermerleri Günümüze Kalan Kadınlar 14
Leylâ 15
Kadın Yakınlaması 16
Kıyı 17
Gül Yordamı 18
L L L
â e i 19
Kıralın Adamları 20
Halklı 21
Sonuna Kadar Gitmek İstiyorum Adamı 22
Elma Yemek Konuşmak 23
Ağıt 24
Ölü İçin Şafak 25
Lar Ler 26
Perçem 27
Yakınlama 28
Anı 29
Seni Anmakla Artıyorum 30
Aylı Karanlık 31
Karanlığa Saygı 32
Bitmek Bilmeyen 33
Av ve Gezinti 34
Günün Sonunda Hiçbir Şey 35
Otağ 36

ÖLÜ BİR YAZ
Uçurumlu Irmak 42
Kadırga 43
Bir Tutsağın Haritası 44
Dönergün 45
Baç 46
Li 47
Uğraksız 48
Bir Duvar Kabartması 49

Yazıt 50
Ölü Bir Yaz 51
Ağıt Sonrası 52
Yabansı Vakit 53
Sürgün Uğultu 54
Göl Geçiti 55
Göğe Uyanış 56
Sunu 57

TUTSAK KAN
Dağlarda Bir Gök Akşamı 63
Denizin Hatırlanışı 64
Bir Yalnızlık 65
Gidenler İçin 66
Gün Sonu, Bir Ağıt 67
Durgun 69
Uzaklaşıcı 70
Yol Boyunca 71
Sürek 72
Kargınmış Bir Soyaçekimli 73
Gün Başlangıcına 13 Değişik Giriş 75
Yazıt 77
Sürek 78
Ara Kesit 79
Ardıl 80
Ürkek Göçebe 81
Şafağa Yazılı 82
Gömüt 83
Çağrı 84
Ağıtlar 85
Dönüşüm Ezgisi 88
Sunu 89

KAVGANIN YÜREĞİ
Üzgünüm Ama Övünüyorum 94
Düşman 99
Kuşatma 100
Eşik 101
Yanıt 102

Deniz Orakçısı 103
Örtemez Gelecek Günleri 104
Göç 105
Alınyazısı 107
Düşünce 108
Bir Gün Daha Büyük Sulara
Bu Durgun Daracık Irmaktan 109
Bayrak 111
Kılıç 112
Dülger 113
Kesit 114
İlkyaz Öğretisi 115
Gitmeyen 116
Bildiri 117
Şafağın Kanıyla 121
Silâh 122
Tutanak 123
Ağıt 124
Yıl Dokuzyüz Yetmişbir 125
Zamanı Değil 126
Sorular 127
Bir Mayıs Günü 128
Toprağa Bastıkça Söylenen 129

YAŞADIĞIMIZ GÜNLERİN ŞİİRİ
Şiir / Günlük 135
İlk Düşünce 137
Yılın Sanatçısı 140
Amilcar Cabral İçin 141
Halkın Zaferi 142
Ölümden Daha Güçlü 143
Yetmişbeşinci Doğum Yılında Brecht'i Anarken 144
Bir Doğum Yıldönümünde Söyleşi 145
Kurt Oğlu 148
Değişti Anımsamanın Birimi 149
Âşık Veysel'in Ölümü 150
Uzaktaki Bir Dosttan Mektup 151
Senden Aldığım Haber 153
Sormalı Alkışlamadan Önce 155

Barış Güvercini 156
Bir Mayıs 157
Tanımak Gerekir Soğumuş Yüreklileri 158
Kıyılan Öğretmene 160
Onbirinci Yılına Şiir Birlikte Yaşadığımız 161
Haklı İçin Yaşamış Bir Ozanı, Kendi İçin Yaşamış
Bir Ozanın Arkadan Vurmaya Çalışması Üstüne 162
Ölümünün Onuncu Yılında Nâzım'ın Şiirini Anış 164
Bir Eyyamcıyı Anlatır Şiirdir 166
Yiğit Bir Genç Kızın Tabutu Önünde 168
Bir Lokavt Şiirine Hazırlık 169
Kesik Kesik 170
Aydınlık 171
Şimdi Bir Hançer Gibi Kıvrıksa Şili 172
Sürekli Yargılanma 173
Eylül Sonu Çağrışımı 175
Bir Gün Konuşmak İçin 176
Basın İşçisi Nurettin Sütkan'a Ağıt 177
Yıl Biterken Bir Soru 179

SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA
Yurttaşlarla Konuşmalar 185
Yarım Kalmamalı Bu Soruşturma 187
Bir Yol Ayrımındasın 188
Gün O Gün 189
Yaşamın Bizden İstediği 190
Durmak Yok 191
İnanma Güvercinlere 192
16 Haziran Akşamının Şiiri 194
Beş İspanyol 196
Ekim Sınavı 197
Bir Kurtuluş Savaşı İçin Açıklamalar 199
Sözcükler, Tanıklığın Yenilmez Savaşçıları 201
Sözcüklerle Çıkmak Unutkanlığın Karşısına 202
Görünen Odur ki 203
Verilen Söz Bu Ağustos Gecesi 204
Tek Tek Ağızların Birleştiği Savaş Türküsü 205
Uyarıldık ve Örgütlendik Sonra 206
Anadolu'ya Geçiyoruz 207

Eli Titreyecek Savaşçıya Açıklama 208
Göğüslerimizde Umudun Çapraz Fişeği 209
Çarpışmaktan Değil, Barıştan Söz Açanların
Dedikleri ve Demek İstedikleri 210
Nerden ve Kimden Gelirse Gelsin
Tanımak Gerek Bu Sesi 212
Giriş Yargılamaya Elevereni Beklemen Gereksiz 213
Önce Efendileri Biçer Diğerini Bir İşbirlikçinin 214
Vurulan Bir Savaşçının Ardından 216
Yüreğimle Taşıyacağım 217
Anı 218
Bir Yarayı Öper Gibi 219
Bir Ses 220
Görüşmeci 221
Bir Resim Sergisinden İzlenimler 223
"Analar" 225
"Haşhaşlar" 227
"Bir Ağaç Dalı Bile" 229
Dünyaya ve Yaşantımıza İlişkin Sorulara Yanıtlar 231
İkiye Bölünmüştür Dünya 233
Her Şeyin Bir Nedeni Vardır 235
Yaratırken Yaratılıyoruz 237
Bu Kıvılcım 238
Yetmez Tek Başına 239

GECEYE KARŞI SÖYLENMİŞTİR
Tutanak 243
Olimpiyat İçin Kara Şarkı 245
Alberto Juantorena'ya Övgü 246
1 Mayıs Yürüyüşünde 247
Şu Varna'da 249
Gurbetteki Ozanla Karşılaşma 251
Ozanın Gözü 252
Şili Halkıyla Dayanışma Gecesinin Şiiri 253
Türkiye'den Selam 256
Dilime Dolanıyor Gece 257
İlk Kez Bir Arada Olsak Bile 258
Gül Üstüne Çeşitlemeler 261
Haliç 273

KİMLİKLERİNİZ LÜTFEN
Ozanın Gezi Günlüğünden 297
Bir İnsan, Bir Gül, Bir Düş 299
Eksik Bir Çan İçin Şiir 301
Vaptsarov'a Saygı Duruşu 303
Varna'da Kendimle Konuşmalar 306
2 Haziran Düşenler Günü, Belogradçik Göğü Altında
Lubomir Levçev'i Dinlerken 310
Beş Çağdaş Kimlik 313
Bir Uzunyol Sürücüsü 315
İki Yönlü Rüzgâr 320
Özveriden Başka Adı Olmayana Şiir 323
Sonra Bir Gün 326
Bir Yanım Göçebe, Bir Yanım Çağdaş 330

ARAYA GİREN GÖRÜNTÜLER
Yalnız Kırlangıçlar mı İlkyazın Habercileri 341
Geçen Yıldan Bu Yıla 343
Komşumuz 344
Yalnız Kırlangıçlar mı 345
Bir Engel Çıkınca 346
Her Soluk Alışta 347
Karanlığın Ortasında 348
Resimlerine Bakarken 349
Şemsiyeliler 350
Bana Bulaşmasın 351
Geceleyin Bir Soru 352
Şimdi Nerdeyse 353
Çok Değil, Geçen Yıl 354
Tedirgin Olmasam 355
Macarlar Filmini Seyrederken 356
Yalnız Biri 358
Birikime İnanmak 359
İlerde Görecekler 360
Dünü Bugüne 361
Rotterdam Tanıkları 363
Yeldeğirmenleri 365
Bir Kız 366
Konukluk 367

Rembrandt Işığı 368
Bir Anıyla 370
Bir Başka Kapı İçin 371
Soluğuyla Derimizi Dağlayan
Şu Buğulu Temmuz Öğlesi 373
Neyle Anılacak 375
Serçeler 376
Görülmüştür 377
Düş 378
Av Borusu 379
Kan Ter İçinde 380
Esinleyen Neydi 381
Bir Karşılık 382
Dilsiz Öfke 383
Yıldızlardan Söz Açan Gerçekçi Şiir 385
Bir Gelgitin İki Ucunda 386
Ağustos Böceği 387
Ağustos Böceği İle Karınca 388
Yol Boyunca 389
Ağustosta, Balkonda 390
Taş Kesince 391
Leylekler Giderken 392
Yaşam Yürüyor 393
Budapeşte Tanıkları 395
O Akşam Nosztalgia Kahvesinde 397
Ararken 398
Anonymus 399
Kulağımdaki Ses 400
Elin Saza Değdirsen Bunca Ay Sonra 403
Parkın Ağaçları 405
Denizin Getirdikleri 406
Kumsalda 407
Yazdan Kalma 408
Ana Oğul 409
Kısıntı 410
Bir Alev Gibi 411
Bir Arkadaşa Geçmiş Olsun Yerine 413
"Nostalji" 414
Bunca Ay Sonra 415

Yarıda Kalan 416
Zorunlu Yolculuk 417
Yüzümüz Olacak mı 418
Bakıştan Bakışa 419

SINIRLAMIYOR BENİ SEVDA
Gündeğişimi 427
Varna'da Bir Odada 429
Bulamayacak Beni 430
Yıllardır 431
Ayak Basmadan Daha 432
Yüzünü Uzatınca Sen 433
Yüzgörümlüğü 434
Islak ve Işıltılı 436
En Verimli Neyse 437
Duyardım Ferhat'ın 438
Geride Bıraktığımız 439
Tanımlar 441
Bütün Tanımlar 443
Yan Yana İki Ülke 444
Bir Düşün 445
Girse de Aramıza 446
Dünyanın Rengi 448
Elin Elimde 449
Övgüler 451
Ayrıntılar 463
Şu Alev Var Ya 465
Tanıyoruz Bu Ter Damlalarını 466
O Andaki Coşkuyla 467
Yokluğunda Söylenmiştir 468
Sevgilim Sürçersem 472
Biz Ancak 473

İNSAN YÜZÜNÜN TARİHİNDEN BİR CÜMLE

BİR ADI GURBET
Yedinci Adam, sekiz kesit 483
Her Çocuk Görülmelidir 487
Çocukların Oyunu Sınırsızdır 488

Yabancı Bir Ülkede Evde 489
Kendini Müzik ve Dansla Dile Getirmek 490
Birlikte Aynı Sokakta Yaşamak 491
Ailenin, Çevrenin, Kendinin Sorunları İçin Yardımlaş 492
Herkesle Birlikte Çalış 493
Dil Öğrenmek Bir Başkasını Anlamaktır 494
Göçe Zorlanan 497
O Gün 500
Fotoğrafa Yansımayan 501
Ne Yankı Ne Titreşim 502
Kum Saati 503
Yanıtsız 504
Bosnalı Çocuklar Güncesi 507
Eksiliyor 509
Üçümüz 510
Orda Olmak 511
Yüzüne Nasıl Bakarız 512
Onun Anısına 513
Görüş Günü Konuşması 515

OĞULLARI ÖLDÜRÜLEN ANALAR
SAHNE ŞİİRLERİ
Sahne 524
Ses 525
Sahne 526
Yüzleşme 527
Sahne 528
Sözcü 529
Öyle Kalsın 530
Sözcü 533
Oğlu Kimvurduya Giden Ananın Söylediği 534
Sözcü 536
Oğlu Canına Kıyan Ananın Söylediği 537
Sözcü 539
Acının Çalar Saati 540
Sözcü 543
Oğlu İp Altında Bekleyen Ananın Söylediği 544
Sözcü 546
Oğlu Sivas'ta Yakılan Ananın Söylediği 547

Sözcü 549
Bir Ses Olmak 550
Sözcü 551
Oğullarımız Savaşmasın Diyen Anaların Söylediği 552
Sözcü 553
Göçük Kapısında Bekleşen Anaların Söylediği 554
Sözcü 555
Çoğul Ana 556
Sahne 557
Sözcü 558
Sondeyiş 559

ONLARIN SESLERİYLE BİR KEZ DAHA
Kent 565
Sesine Kavuşan Kent 567
Yürüyüş Şarkıları 569
Alkışlarla Yürümenin Şarkısı 571
Yürürken Düşünmenin Şarkısı 572
Yürüdükçe Öğrenmenin Şarkısı 574
Bir Yürüyüşün Sonunda Şarkı 575
Kent 577
Bir Kentin Yüzüyle Değil Sesiyle Söylediği 579
Onların Sesleriyle 581
Kent 595
Zonguldak 597

SEVDALI BULUŞMA
Yarına Selam 603
Işığın Nabzı 604
O Halde 605
Seçim 606
Canlı Siper 607
Tecritten Gelen Mektup 608
Fotoğraf 609
İki Kişilik Portre 611
İki Kişilik Portre 613
Bir Çizgi Daha 614
Telefon Kulübesi 615
En Çok İstediğin 616

Artık Satılmayan Kitap 617
Tanıksız Bırakılmak 618
Tanığı Oldum 620
İkiz Doğum 625
İlk 1 Mayıs 627
Eylem 628
Yeni Bir Adrese Anahtar 629
Okurken 631
Ellerin 632
Yüzün 633
Yokluğun 635
Soru ve Karşılık 636
Güven 637
Süreklilik 639
Telâş 640
Anlaşma 641
Söz 642
Sen Gelmeden 644
Yan Yana 645
Suskun Yay 646
Yazsonu 647

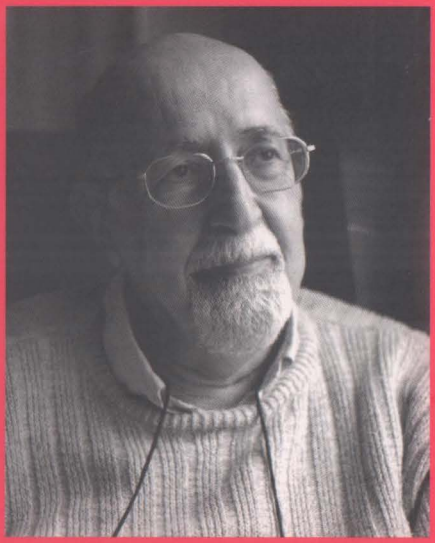
TEMMUZ İÇİN YARALI SEMAH
Sunu 651
1. Gülün Sınavı 653
Sivas Buluşması 654
2. Yol 657
Yolun Sonu 658
Orda Bulunmayan 660
Yangın İkizi 661
3. Bakılanı Görünür Kılmak 663
O Resme Bir Daha Bakılırsa 665
Baş Ucunda 666
Artık Ne Semahları Ne Çocukları Seyredebilirim Diyen
Babanın Şiiri 667
Oğlundan Öksüz Kalan Ananın Şiiri 668
El Almak 669
4. Yol Erleri 671
Adını Metin Olsun 672

Tutanağı Yazılırken 673
Behçet 674
Uğur Ola 677
Değişik Türkü 679
Cezaevinden Yola Çıkan Gemi 680
Fotoğraflar Kendisiydi 682
Nesimî 683
Asaf Koçak'ı Yaşamak 684
5. Ömrü Kısa Kelebekler 687
Ömrü Kısa Kelebekler 688
Sehergül 689
Gülsün'le Handan 690
Carina 691
Nurcan'la Özlem 692
Gülender 693
Koray 694
Nasıl Söylesem 695
Yazılmayan Şiir 696
Her Kelebek İçin Geçerli Bir Küçük Tarih 697
6. Bir Başka Yürüyüş İçin 699
Son Söz Yerine 701

KEMAL ÖZER, 1935'te İstanbul'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nde, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. *Cumhuriyet* gazetesinde, Karacan Yayınları'nda çalıştı. Kitapçılık ve yayımcılık yaptığı 1965-70 arasında *Şiir Sanatı* dergisini yayımladı. Arkadaşlarıyla birlikte *a* dergisinin, *Yeni a* dergisinin kurucu ve yazarları arasında yer aldı. *Varlık* dergisinin yönetmenliğini üstlendi. Türkiye Yazarlar Sendikası'nın ikinci başkanlık görevinde bulundu. Kendi kurduğu Yordam Yayınevi'nde kitaplarını yayımladı.

İlk üç kitabıyla İkinci Yeni hareketinin içinde yer aldıktan sonra, dünyaya yeni bir bakış ve ona bağlı olarak yeni bir sanat anlayışıyla yazdığı şiirler çeşitli yankılara neden oldu. Toplumcu gerçekçi diye nitelenebilecek bu dönemde, toplumsal ve siyasal olaylara, insanların bu olaylar karşısında tepkilerine ve düşüncelerine tanıklık etmeyi amaçladığı görüldü. Özellikle 1970-80 arasında yayımladığı 4 kitapta ağır basan bu eğilim, genel tutum değişmemekle birlikte sonraki kitaplarında yeni boyutlar kazanıp yeni ilgi alanlarına yayıldı.

Çeşitli türlerde 60 kitabı yayımlanan ve 8 ödül alan Kemal Özer'in şiirleri 20 dile çevrilip Bulgaristan, Danimarka ve Hollanda'da kitap olarak basıldı.

Gelecek günlerin bilinci
su versin ateşteki çeliğe.

Üzgünüm, insanın dağılan yüreğini
bir dizeyle birleştirmek için
bunca geç kaldığına şiirlerimin.

Ama övünüyorum gene de kardeşler,
kavgaya girmekte geciksem bile
yanınızda olacağım yaratırken zaferi.

Kemal Sayar

ISBN 978-975-8855-24-7